

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ В ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ 2016-2021г. (РЕЗЮМЕ)

Планът за управление на речните басейни (ПУРБ) е основен инструмент за интегрирано управление на водите съгласно изискванията на Рамкова Директива за водите (РДВ), транспонирана в Закона за водите.

Планът за управление на водите в Черноморски район се разработва от Басейнова дирекция „Черноморски район” (БДЧР) съгласно изискването на чл. 155, ал. 1, т. 2 от ЗВ и чл. 13 на РДВ.

Първият План беше публикуван в началото на 2010 г. и обхваща периода до 2015 година. Съгласно изискванията на чл. 14 от РДВ и чл. 159, ал. 1 от ЗВ, ПУРБ се преразглежда и актуализира на всеки шест години след първоначалното му публикуване.

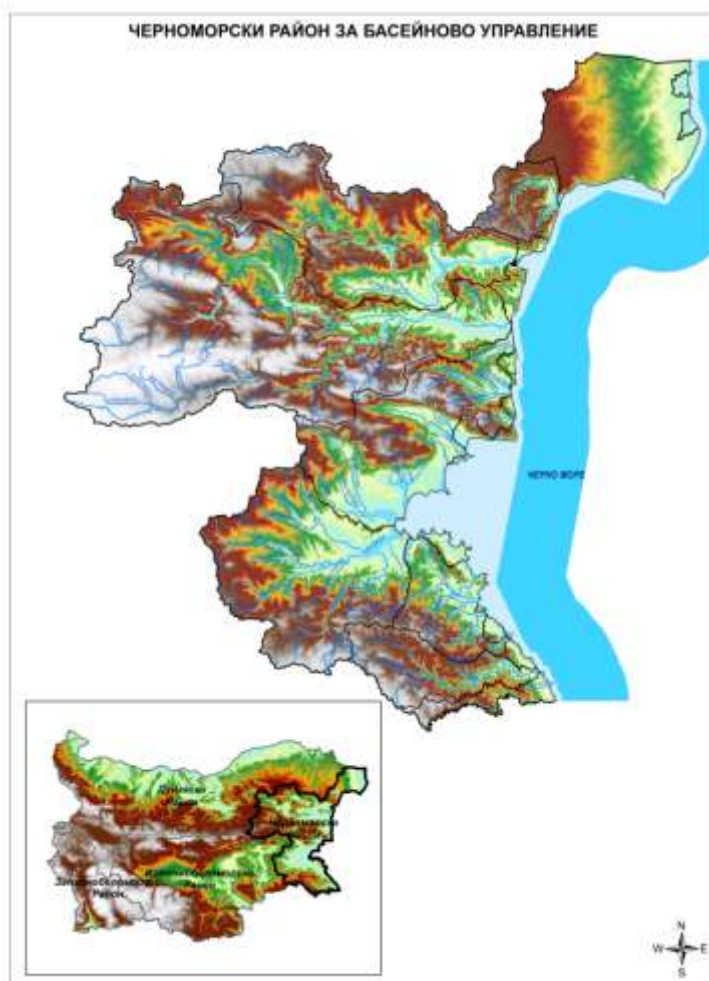
Актуализираният план надгражда и доразвива резултатите от дейностите в първия планов период за постигане на добро екологично състояние на водните тела. За целите на актуализацията са използвани национални подходи и методологии, съответстващи на европейското законодателство в областта на водите. Приложени са по-обхватни и задълбочени подходи за анализ и оценка, в по-голямата си част резултат от научно-приложни разработки. Целта на плана е да осигури рамка за съхранение и подобряване на водните тела, като в него е отделено особено внимание на зоните с особен статут, които се нуждаят от специална защита.

Настоящият документ представлява *актуализиран План за управление на речните басейни в Черноморски район за басейново управление на водите (ЧРБУВ)*, който се отнася за периода *2016-2021 година*.

Актуализираният ПУРБ в ЧРБУ е изготвен в логически свързани раздели (13 на брой) с приложения към тях (карти, таблици и текстови документи), както следва:

- Раздел 1 Описание на характеристиките на ЧРБУВ;
- Раздел 2 Кратък преглед на значимите видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност върху състоянието на повърхностните и подземните води;
- Раздел 3 Актуализация на регистъра на зоните за защита на водите;
- Раздел 4 Мониторинг и оценка на състоянието на повърхностните води, подземните води и зоните за защита на водите;
- Раздел 5 Списък на целите за опазване на околната среда;

- Раздел 6 Кратък преглед на икономическия анализ на водоползването;
- Раздел 7 Кратък преглед на програми от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда;
- Раздел 8 Актуализация на регистъра на всички други планове и програми в обхвата на ЧРБУВ, отнасящи се за отделни басейни, сектори, проблеми или типове води;
- Раздел 9 Списък на мерките за обсъждане с обществеността, постигнатите резултати при изпълнението им и свързаните с това изменения на плана (Консултация с обществеността);
- Раздел 10 Трансгранична координация при актуализацията на ПУРБ (2016 – 2021 г.) в ЧРБУВ;
- Раздел 11 Компетентни органи за управление на водите;
- Раздел 12 Лица за връзки и процедури за получаване на документация и информация за програмите от мерки и данните от мониторинга;
- Раздел 13 Екологична оценка на проекта на ПУРБ.

Черноморският район за басейново управление включва всички реки, формиращи своите течения главно на българска територия, които се вливат в Черно море направо или посредством крайморски езера и заливи, включително вътрешните морски води и териториалното море. Той обхваща 16567,93 км² от сухоземната територия и 6 358 км² акватория, което представлява 14,9 % от територията на страната и 100% от акваторията на Черно море.

Административните граници в страната не съвпадат с границите на ЧРБУ и речните басейни в него. В Черноморски район за басейново управление попадат изцяло или частично 627 населени места, 47 общини и 8 области.

1. ОПИСАНИЕ НА ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ.

1.1. ОБЩО ОПИСАНИЕ И ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЧЕРНОМОРСКИЯ РАЙОН ЗА

Към 31.12.2012 г. населението на Черноморски район за басейново управление е 1130429 души, което представлява 15,5% от общото население на страната, като районът заема трето място по население, изпреварвайки само Западнобеломорски район. Наблюдава се ясна тенденция към намаляване броя на населението в района в периода 2008 – 2012г.

В ЧРБУ живее близо 16% от населението на България, като този дял остава сравнително стабилен през целия период 2003-2013 г. Броят на населението на района за периода 2003-2013 г. спада с 1,8%, при 7,1% за страната. Темпът на спад на населението на ЧРБУ е по-нисък и в периода 2008-2013 г. – 1,7% при 4,7% средно за страната.

Степента на урбанизация на ЧРБУ е по-висока от средната за страната. Делът на градското население през 2013 г. е 76,5% при 73% средно за страната. За десетгодишен период делът на градското население на района се е увеличил с 4,2 % при 3 % средно за страната. Независимо от нарастващия си дял, градското население на района намалява с близо 4% за периода 2003-2013 г. Селското население на района намалява с много по-бързи темпове в сравнение с градското население – 16,6% за периода 2003-2013 г., което е сходно със средното за страната за същия период – 17%.

Районът се характеризира със сравнително стабилна селищна структура. За десетгодишния период общият брой на селищата е намалял с 4 селища, като броят на градовете се е увеличил с 6, а този на селата е намалял с 10. През 2013 г. средният брой на население на 1 селище за района е 1766 жители, при 1382 жители средно за страната.

Съгласно националната прогноза за броя на населението до 2070 г. на НСИ, публикувана на интернет страницата на НСИ към 01.01.2015 г. се очаква до 2027г. населението на района да намалее с още 1% съгласно реалистичния сценарий, да се увеличи с 0,5% съгласно оптимистичния сценарий и да намалее с 1,6% съгласно песимистичния сценарий. Делът на градското население ще нарасне до 79,7% през 2027 г., а делът на населението на възраст 15-64 г. ще намалее до 65%.

Физико-географска характеристика

Принадлежността на района към няколко основни морфоструктурни единици от тектонския строеж на страната определя сравнително голямото разнообразие на неговия релеф.

В приморската ивица на Добруджа релефът е слабо разчленен от асиметрична долинна мрежа и е най-равнинната част на района.

В Провадийско-Варненската част на района релефът е хълмисто-равнинен, характерен с редица остатъчни плата със стръмни спускащи се сипейни склонове. Платата са ограничени от дълбоко врязани долини и долинни разширения на реките Провадийска, Камчия, Врана. Релефът е слабо разчленен. Гъстотата на талвеговата мрежа е малка – 0.5 – 1.0 км/км².

В Старопланинския дял на района, релефът се изменя в източна посока от среднопланински до нископланински, а в най-източните и южни части до хълмист. Разчленеността на релефа е висока, като гъстотата на талвеговата мрежа достига до 2.5-3.0 км/км².

На юг от Еминска планина, в пределите на Бургаската низина, релефът е равнинен и сравнително добра развита талвегова мрежа 2.5-3.0 км/км². При черноморската част на низината е заета от Бургаските лиманни езера и блатистите устия на вливащите се реки. От запад плоският релеф на низината се ограничава от полегатите склонове на Бакаджишкия праг.

Българския дял на Странджа планина, включен в поречието на Черноморските реки, представлява хълмист и силно еродиран релеф, разчленен от гъста долинна мрежа / над 3.0 км/км². Морфологията на релефа се характеризира с разляти междудолинни ридове, ограничени от всечени долини на реките Резовска, Велека, Дяволска, Ропотамо, Карагач, Факийска, Средецка и техните притоци.

В геоложкия строеж на района участват скални формации от целия сгратиграфски диапазон. Най-широко са застъпени скалните формации на кредата следвани от тези на неогена и палеогена.

Скалните комплекси с най-стара възраст от докамбрий до долна юра се разкриват в Българския дял на Странджа.

Докамбрийските материали са представени от магматити и гнайси и заедно с палеозойските гранити, изграждат ядрата на Странджанската антиклинална структура. По нейното източно бедро, на голяма площ, се разкриват материалите на триаса, представени от Грахилевската и Босненската скални групи. Първата е изградена от нискометаморфни скали, а втората от мрамори и варовици. На сравнително по-малка площ се разкриват долноюрските седименти - кварцити, кварцитизувани пясъчници, алевролити, глинест шисти и др.

Материалите на кредата, на север от билото на Стара планина са представени в седиментен фацис, докато на юг преобладават вулканогенните и вулканогенно-седиментните формации.

В северните части на района, кредата участва в геоложкия строеж основно със своите долни стратиграфски нива, включващи отложенията на Русенската, Горнооряховската, Разградската, Камчийската и Каспичанската свити. Най-голямо е участието на Горнооряховската и Камчийската свити, чиито профили са изградени от дебелослойни мергели и пясъчникови пачки. Русенската и Каспичанската свити са представени от интракластични и органогенни варовици с важно хидрогеоложко значение.

В тази част на района, по високите части на платата, се разкриват и горнокредни отложения в карбонатен и карбонатно-теригенен фацис.

В източна Стара планина, кредата се представя от карбонатно-теригенни свити с мастрихтска възраст. Варовиците на места са силно напукани и окарстени. В Еминския и Айтоско-Карнобатския дял на планината, в профила на горната креда участва мощна флишка задруга от алтерниращи пясъчници, алевролити и варовици.

На юг от Стара планина, горнокредните материали изграждат обширният Бургаски синклинорий. В профила им участват вулкански /андезити, трахити и др./ и вулканогенно-седиментни скали /туфи, туфити, пясъчници/, процепени от плутонични тела /гранити, габра и др./ в няколко участъка на структурата.

Отложенията на палеогена и неогена, като правило изпълват негативните тектонски структури - Варненската падина, Долнокамчийското понижение, Лудокамчийския

синклинорий и Бургаската депресия. В профила на палеогенските свити преобладава глинесто-мергелния и флишкия фацис.

Материалите на неогена най-широко са разпространени в северната крайбрежна ивица на района. Представени са изключително от тортонските и сарматските свити - Галатска, Одърска, Франгелска и Карвунска. От хидрогеоложка гледна точка най-интересни са Одърската и Карвунската свити, изградени от окарстени варовици. В профила на останалите формации преобладават глини и глинести пясъци.

Съвременните отложения са представени от алувиалните наноси и пролувиалните и пролувиално-делувиалните образувания в речните долини в района. Алувиалните наноси от пясъци, чакъли и глини изграждат терасите на реките Голяма Камчия, Провадийска, Хаджийска, Средецка, Айтоска, Факийска, Велека, Ропотамо, Дяволска и др.

В най-северните части на района над сарматските материали, на значителни площи са отложени съвременни еолични образувания на лъсовия комплекс.

Климат

По своето географско разположение България попада в южната част на умерения пояс, в близко съседство със субтропичната средиземноморска климатична област. Поради това климатът, общо взето, е умерено континентален, като в най-южните райони той има характера на преходен към средиземноморски.

Валежи

Черноморската район за басейновоуправление се отличава, от една страна със сравнително малки средни годишни валежи за северната част, а от друга - със значителни годишни валежи за южната част на крайбрежието и Странджанската област.

Основни поречия, включително характерни особености на водосборния район

Реките в Черноморски басейнов район (от север на юг) започват от река Шабленска, която се влива във едноименното езеро, но няма непрекъснато водно течение за разлика от следващите на юг реки Батова, Провадийска, Камчия, Фандъклийска, Панаир дере, Двойница, Вая, Драшела, Хаджийска, Ахелой, Курбандере, Айтоска, Чукарска, Русокастренска, Средецка, Факийска, Изворска, Маринка, Ропотамо, Дяволска, Караагач, Велека, Силистар, Резовска (на границата с Турция) и други по-малки реки. В района за басейново управление са обособени девет речни басейна:

Черноморски район за басейново управление обхваща водосборните области на реките, вливащи се в Черно море от северната до южната граница, в това число и прилежащи езера, обособени в следните речни басейни:

- Добруджански Черноморски реки
- река Провадийска
- Дерета Приселци-Черноморец
- река Камчия
- Севернобургаски реки
- Мандренски реки
- Южнобургаски реки
- река Велека
- река Резовска

1.2. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ

Актуализацията на характеристиките на повърхностните води се извършва в съответствие с изискванията на Глава Десета “Управление на водите”, раздел VI „Планове за управление на речните басейни”, чл.157, ал.1, т.1, б „а” от Закона за водите и Наредба № Н-4 /2012 г. за характеризирани на повърхностните води.

Черноморски район за басейново управление попада в два екорегiona:

- Екорегиян 12 - Понтийска провинция- за вътрешните повърхностни води;
- Екорегиян Черно море - за крайбрежните морски води.

В Черноморски район за басейново управление са идентифицирани 4 категории повърхностни води – “реки”, “езера”, “преходни води” и “крайбрежни води”.

Към категория „реки” се отнасят и язовирите, образувани чрез преграждане на река. Независимо от това, те притежават характеристики на езера и се типологизират като езера.

От друга страна, водните тела се класифицират като:

- силномодофицирани (СМВТ) - които са претърпели значителни физични изменения, довели до значителни промени в хидроморфологичните им характеристики
- изкуствени (ИВТ) – създадени вследствие на човешка дейност.

Актуализация на типологията на повърхностните води

Типологията на повърхностните води в България, с изключение на крайбрежните води, е разработена през 2009 г. в рамките на проведено проучване с предмет „Определяне на референтни условия и максимален екологичен потенциал за типовете повърхностни води (реки и езера) на територията на Р. България”. За Черноморски район за басейново управление тя е въведена с първия ПУРБ (2010-2015) и нормативно утвърдена с публикуването на Наредба Н-4 от 12.09.2012 г. (изм. и доп., в сила от 23.09.2014 г.) за характеризиране на повърхностните води.

Типовете са дефинирани на база на хидроморфологични и биологични критерии (биогеографски данни, височинно зонирание и др.).

За определяне на типовете повърхностни води и свързаните с тях екосистеми е приложена типология - система „Б” като са използвани следните задължителни и незадължителни фактори:

Фактори за определяне на типовете повърхностни води в Черноморски район за басейново управление, съгласно Типология Система Б:

Реки	Езера
Задължителни фактори:	Задължителни фактори:
Екорегиян	Екорегиян
Надморска височина	Надморска височина
Геология	Средна дълбочина
Размер на водосбора	Геология
	Размер
Незадължителни фактори	Незадължителни фактори
- Разстояние от извора	Максимална дълбочина на водата

- Среден наклон на водата / енергия на течението - Форма на долината - Среден състав на субстрата	- Времетрае - Характеристики на смесване (мономиктично, димиктично, полимиктично)
Преходни води	Крайбрежни води
Задължителни фактори: Екорегиян Надморска височина Геология Размер Соленост Незадължителни фактори - Скорост на течението - Форма на долината - Среден състав на субстрата	Задължителни фактори: Екорегиян Средна дълбочина Соленост Незадължителни фактори Вълнова експозиция; Среден състав на субстрата.

Таблица 5

На база на посочените фактори са идентифицирани:

- 8 типа води категория „реки”,
- 4 типа води категория “езера”,
- 5 типа води категория “преходни води” и
- 9 типа води категория “крайбрежни води”.

Частична актуализация на типологията на реките в Черноморския район за басейново управление е извършена през 2013 г., на база на проведен обход за непрекъснатост и детайлно заснемане на хидроморфологичните характеристики на основните течения на две реки – р. Камчия и р. Велека. Проучването е реализирано през 2011-2012 г. в рамките на обществена поръчка с предмет „Изпълнение на програмата за хидроморфологичен мониторинг на повърхностни води за 2011 г. във връзка с оценка на хидроморфологичното състояние на повърхностните водни тела“, с възложител Изпълнителна агенция по околна среда.

Допълнително прецизиране на границите на типовете в басейните на река Камчия и река Велека е извършено на база резултатите от проведено 3-годишно проучване, възложено от БДЧР, на тема „Изследване на биологичните елементи за качество /БЕК/ и подкрепящите ги физико-химични елементи за качество в избрани потенциално референтни пунктове от типовете реки и езера на територията на Черноморски район за басейново управление с цел верифициране на определените референтни условия”.

В резултат от проведените проучвания са идентифицирани някои особени случаи на типове, като на база на получените резултати по БЕК Риби е направена и препоръка да се оптимизира типологията на реките в Черноморския район за басейново управление, като се обособят два отделни подтипа към типовете R2 и R11:

- Непресъхващи реки – реки, които не пресъхват или много рядко пресъхват частично за сравнително кратък период на маловодие, като се запазват големи постоянни вировете. За този подтип БЕК Риби е приложим и дава адекватни резултати при оценката на ЕС.
- Редовно пресъхващи реки – реки, които ежегодно пресъхват изцяло или на по-голяма част от протежението си. За този подтип не е целесъобразно да се използва БЕК Риби до евентуално разработване на специфицирана система за оценка на ЕС.

Актуализация и биологично потвърждаване на типологията и границите на определените типове повърхностни води – реки, езера и преходни води, се извършват в рамките на проучване с предмет „Актуализиране на типологията и класификационната система за оценка на повърхностните водни тела от категории „река”, „езеро” и „преходни води” в периода на първия ПУРБ”. Междинните резултати от проучването са отразени в актуализирания ПУРБ на Черноморски район за басейново управление през 2016 г.

Типовете повърхностни води в Черноморски район за басейново управление са представени, както следва:

Типове повърхностни води от категория „река”

№	Код	Име на типа	Брой водни тела по типове							
			ЧД реки	река Провадийска	река Камчия	Северно бургаски реки	Мандренски реки	Южно бургаски реки	река Велека	Резовска река
1	R2	Планински реки в екорегия 12			10				1	
2	R4	Полупланински и реки в екорегия 12			33	5	6	5	4	1
3	R10	Големи Черноморски реки			4				2	1
4	R11	Малки и средни Черноморски реки	5	17	1	21	13	10		2
5	R15	Карстови извори		2					1	
6	L11	Големи дълбоки язовири			3					
7	L12	Средни и малки полупланински и язовири			4			1		
8	L16	Малки и средни равнинни язовири				3	2			

Типове повърхностни води от категория „езеро”

№	Код	Име на типа	Брой водни тела по типове				
			река Провадийска	река Камчия	Севернобургазки реки	Мандренски реки	Южнобургазки реки
1	L4	Равнинни и полупланински естествени езера и блата		1			
2	L5	Крайречни езера и блата в екорегиян 12					1
3	L12	Средни и малки полупланински язовири		1			1
4	L16	Малки и средни равнинни язовири	1				

Типове повърхностни води от категория „преходни води”

№	Код	Име на типа	Брой водни тела по типове						
			Черноморски Добруджански реки	река Провадийска	Севернобургазки реки	Мандренски реки	Южнобургазки реки	Резовска река	река Белека
1	R16	ЧМ речни лимани			5		4	3	1
2	L7	ЧМ сладководни езера и блата	2			1			
3	L8	ЧМ слабо солени езера и блата			1		3		
4	L9	ЧМ средно солени езера и блата		5		1			
5	L10	Черноморски свръх-солени езера			2				

Типове повърхностни води от категория „крайбрежни води”

№	Код на типа	Име на типа	Код на подтипа	Име на подтипа	Брой водни тела по типове
1	CW3	силно изложен; плитък; смесен	CW3.1	силно изложен; плитък; смесен (скала, пясък)	3

			CW3.2	силно изложен; плитък; смесен (скала, пясък, тиня)	1
			CW3.3	силно изложен; плитък; смесен (скала, пясък, твърди седименти)	1
2	CW1N	силно изложен, плитък; пясък	-	-	2
3	CW8	защитен; плитък; тиня	-	-	1
4	CW2N	умерено изложен; плитък; тиня	-	-	2
5	CW5	умерено изложен; плитък; смесен	CW5.1	умерено изложен; плитък; смесен (скала, пясък, тиня)	2
			CW5.2	умерено изложен; плитък; смесен (скала, пясък, твърди седименти)	1
6	CW4N	защитен; плитък; пясък	-	-	1
7	CW9	защитен; плитък; смесен (скала, пясък)	-	-	1
8	CW6N	силно изложен; междинен; тиня	-	-	1
9	CW7	силно изложен; междинен; смесен (скала, пясък, твърди седименти)	-	-	1

Определяне на водните тела за всяка категория повърхностни води

Повърхностните водни тела в Черноморския район за басейново управление са актуализирани, съгласно разработения и одобрен национален „подход за определяне/актуализация на границите на повърхностните водни тела при актуализацията на ПУРБ”, публикуван на интернет страницата на МОСВ ¹.

Актуализацията на границите на водните тела, за всяка от категориите повърхностни води, е извършена на база на актуализацията на границите на типовете и на анализа на антропогенния натиск, и въздействие, и в съответствие с изискванията на Закона за водите, Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. и Ръководство № 2 „Идентифициране на водните тела“, разработено в рамките на Общата стратегия за прилагане на РДВ. Използвани са данни от междинни резултати на обществена поръчка с предмет „Актуализиране на типологията и класификационната система за оценка на повърхностните водни тела от категории „река”, „езеро” и „преходни води” в периода на първия ПУРБ”. Целта е да се определят отделни участъци от повърхностните води, които се явяват самостоятелни и значими единици от гледна точка на управление на водите. Водните тела са основната единица за управление на водите.

В резултат от извършената актуализация броят на повърхностните водни тела в басейновия район се е увеличил от 153 на 205 броя.

Промяната касае основно водните тела от категориите „реки“, „преходни води“ и „крайбрежни води“, за които е извършена актуализация на границите на типовете.

¹ http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/PURB/Podhodi/SWB_Opredeliane_na_granitsite.pdf

Повърхностни водни тела по основни речни басейни

Речен басейн	Реки		Езера		Преходни води		Крайбрежни води		Общо ВТ	
	ПУР Б 2010	ПУР Б 2015	ПУР Б 2010	ПУР Б 2015	ПУР Б 2010	ПУР Б 2015	ПУР Б 2010	ПУР Б 2015	ПУР Б 2010	ПУР Б 2015
Добруджански Черноморски реки	5	5	-	-	2	2	-	-	7	7
Провадийска	16	19	1	1	5	5	-	-	22	25
Камчия	41	48	2	9	-	-	-	-	43	57
Севернобургаски и реки	27	26	-	3	3	8	-	-	30	37
Мандренски реки	19	19	-	2	2	2	-	-	21	23
Южнобургаски реки	11	15	-	2	3	7	-	-	14	24
Велека	1	8	-	-	-	1	-	-	1	9
Резовска	2	3	-	-	-	3	-	-	2	6
Черно море	-	-	-	-	-	-	13	17	13	17
Черноморски басейнов район	122	143	3	17	15	28	13	16	153	205

Все още не са определени трансгранични водни тела в двата речни басейна – р. Велека и р. Резовска, както и в морските води, гранични с Р. Турция. При проведените редица срещи по трансгранична координация, България е предоставила резултатите от характеризирането на повърхностните води за двата речни басейна, както и за определените водни тела. Очаква се съответната информация да бъде представена и за територията на Р. Турция, и на тази основа да бъде преценено основанието за определяне на трансгранични водни тела.

Въпреки наличието на общ тип в морските води с Румъния, трансгранично водно тяло не е определено, поради различния тип на натиска и въздействието върху крайбрежните води на територията на двете страни, и съответно различното състояние в граничния район.

Определяне на силно модифицирани водни тела(СМВТ) и изкуствени водни тела(ИВТ).

Определянето на силно модифицирани водни тела и изкуствени водни тела за ПУРБ 2016-2021г. в Черноморски район за басейново управление е извършено на база одобрени национални подходи² публикувани на интернет страницата на МОСВ.

Разграничаването между СМВТ и ИВТ във втория планов период за Черноморски район за басейново управление на водите е извършено на база цитирания национален подход,

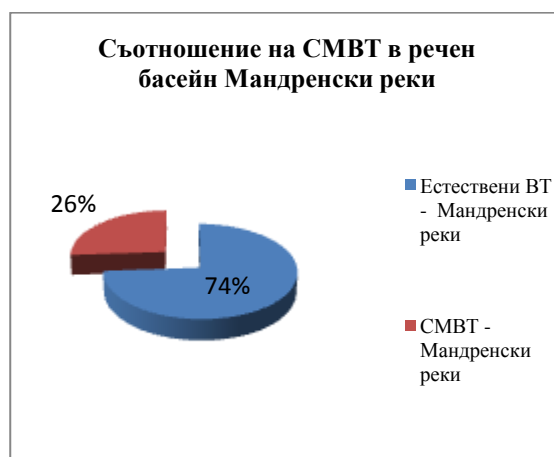
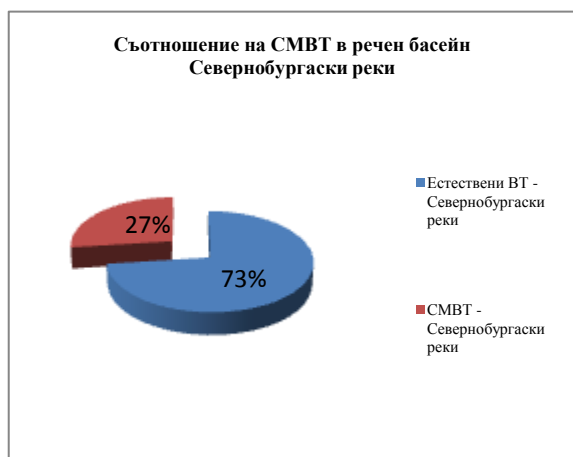
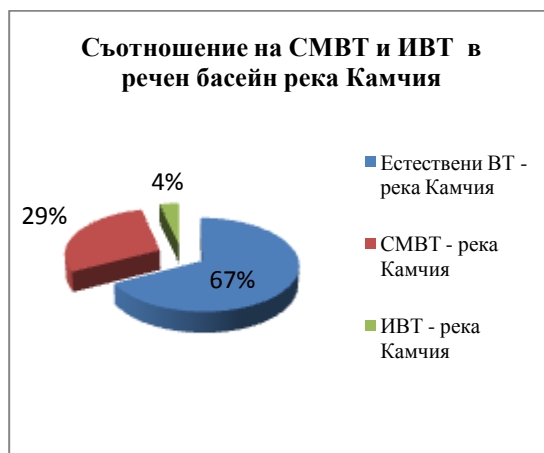
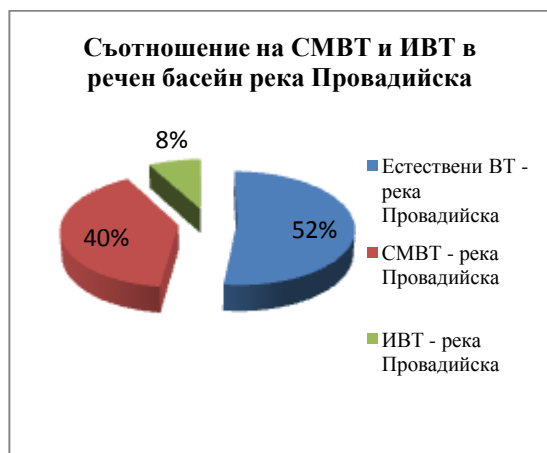
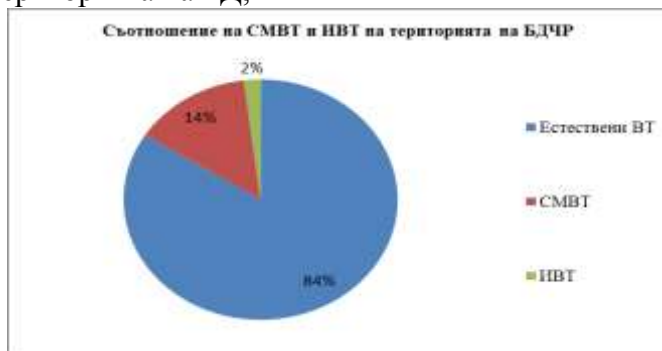
² http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/PURB/Подходи/Подход_HMWB.pdf

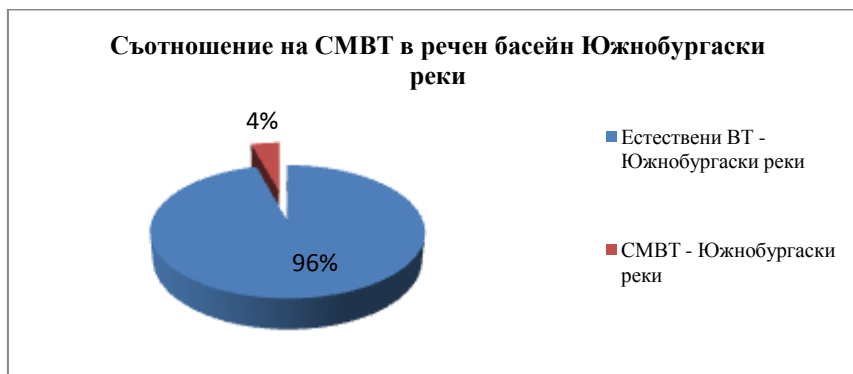
съгласно който **ИВТ** са създадени от човека, например канали, канавки, басейни в резултат от рудодобив или други промишлени и стопански дейности, добив на инертни материали извън реките и други, на места, където преди не е съществувал значим воден обекти поради това не е идентифициран като водно тяло.

За всички 205 броя повърхностни водни тела са приложени съответните стъпки от подхода, които съответстват на стъпките в процеса по идентификация и обозначаване на **СМВТ** и **ИВТ**, съгласно Ръководство № 4 към общата стратегия за прилагане на РДВ.

В резултат от прилагането на подходите в Черноморски район за басейново управление на водите са окончателно определени:

- 43 броя **СМВТ**, което представлява приблизително 21% от всички 205 броя повърхностни водни тела или 14,04 % от територията на БД;
- 4 броя **ИВТ**, което представлява 1,95% от всички 205 броя повърхностни водни тела или по - малко 1% от територията на БД;

Силномодифицирани, изкуствени и естествени повърхностни водни тела в БДЧР

1.3. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Индентифициране на подземните води

На територията на Черноморски район за басейново управление са индентифицирани 40 подземни водни тела в 7 водоносни хоризонта, както следва:

- Кватернерен водоносен хоризонт – 13 водни тела
- Неогенски водоносен хоризонт – 9 водни тела
- Палеогенски водоносен хоризонт – 4 водни тела
- Горнокреден водоносен хоризонт – 6 водни тела
- Долнокреден водоносен хоризонт – 4 водни тела
- Малм – валанжински водоносен хоризонт – 2 водни тела
- Юрскотриаски и палеозой – протерозой водоносни хоризонти - 2 водни тела.

При актуализация на ПУРБ са запазени границите и съответните площи на подземните водни тела (ПВТ). Промени са извършени на ПВТ с кодове BG2G000000Q003 - Порови води в кватернера на р. Провадийска и BG2G000000Q004 - Порови води в кватернера на р. Врана като е направено преочертаване и увеличаване площта на водните тела.

Първоначално и допълнително характеризирание на подземните водни тела.

За всяко определено подземно водно тяло е направено първоначално и допълнително характеризирание по утвърдени национални подходи.

В резултат от първоначалното и допълнителното характеризирание на подземните водни тела са определени:

- **Райони със значим натиск от водовземане.** На база на резултати от приложен одобрен подход “Натиск и въздействие върху количественото състояние на подземните води и подход за оценка на риска ПВТ да не постигнат добро количествено състояние” са определени райони (системи) със значим натиск - с експлоатационен индекс >40%. Определените със значим натиск са общо 23 бр. системи (райони) в 10 бр. подземни водни тела.

- **Идентифицирани са ПВТ, които зависят пряко от: сухоземни и водни екосистеми.** За целта е изготвен списък на всички екосистеми, попадащи на територията на БД “Черноморски район” с координати на центроида на всяка една зона, код и площ на местообитанието. На база на резултати от приложен подход “Критерии и подходи за определяне на зони за защита на водите и техните цели, свързани с воднозависими видове и местообитания” и определените защитени зони по Natura 2000 и шейп файлове в ГИС са идентифицирани по подземни водни тела всички сухоземни

екосистеми, воднозависими екосистеми и е определен консервационния статус на всяка екосистема. Покривността и представителността на екосистемите, е определена съгласно “стандартен Натура формуляр”. (Данните се прилагат при тестването на значим количествен и химичен натиск;

от повърхностните водни тела – общо са определени 4 бр подземни водни тела с участъци по реките Провадийска, Камчия.

- **Подземни водни тела в риск.** За определяне на риск оценка са използвани и резултатите от проведен тест „Обща оценка на качеството на подземните води ” по резултати от мониторинга 2010-2013г. Резултатите показват 17 ПВТ в риск. Като източник на замърсяването са предимно дифузни източници -селско стопанство, населени места без канализации , дренажи от градове.

2. КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ЗНАЧИМИТЕ ВИДОВЕ НАТИСК И ВЪЗДЕЙСТВИЕ В РЕЗУЛТАТ ОТ ЧОВЕШКАТА ДЕЙНОСТ ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

2.1. ПРЕГЛЕД НА НАТИСКА ВЪРХУ ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Прегледът на въздействието в резултат от човешката дейност върху състоянието на водите е изготвен в съответствие с изискванията на Приложение II т. 1.4 и т. 1.5 и т. 2.3 - т. 2.5 на Рамковата директива за водите (РДВ), Глава X, Раздел VI, чл. 157, ал. 1, т. 2 от Закона за водите (ЗВ), и Ръководство № 3 „Анализ на антропогенния натиск и въздействие”, разработено от РГ IMRESS на ЕК, в рамките на Общата стратегия за прилагане на РДВ, както и:

- Наредба № Н-4 от 14.09.2012г. за характеризирание на повърхностните води;
- Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води;

Анализът на антропогенното въздействие и натиск е непрекъснат процес в рамките на всеки цикъл на управление на водите. Той се актуализира периодично - при набиране на актуална информация за характеристиките на водните тела, за състоянието на водите и за източниците на въздействие. Резултатът от анализа е оценката на риска водните тела да не постигнат добро екологично състояние или добър екологичен потенциал. В риск не означава непременно че водните тела не постигат добро състояние, а показва аспектите, в които трябва да се предприемат действия за осигуряване на запазването / поддържането на добро състояние, или да се осигури постигането му в бъдеще.

РДВ изисква информацията от анализа на антропогенното въздействие да се използва за оптимизиране дизайна на мониторинговите програми (чл. 8) и на програмите от мерки (чл. 11).

Извършеният анализ е базиран на концептуалната аналитична рамка на модела “Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие – Отговор” (*Drivers – Pressures – State – Impact – Response, DPSIR*³).

³ http://ia2dec.pbe.eea.europa.eu/knowledge_base/Frameworks/doc101182

Фигура 1: Концептуална аналитична рамка на модела “Движещи сили – Натиск – Състояние – Въздействие – Отговор”

Моделът DPSIR се базира на връзката между причина – следствие и осигурява цялостен механизъм за анализ на проблемите на околната среда в резултат от човешката дейност, и необходимите действия за осигуряване на устойчиво развитие.

2.2. АКТУАЛИЗИРАН ПРЕГЛЕД НА НАТИСКА ВЪРХУ ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ.

Анализът на антропогенния натиск и въздействие върху повърхностните води в Черноморски район за басейново управление е извършен по речни басейни, съгласно направеното в БДЧР кодиране на водните обекти по системата на Пфафшцетер⁴.

При анализа са разгледани 8 речни басейна. Един от определените речни басейни – ”Дерета Приселци – Черноморец”, не се разглежда поради това, че тук повърхностните води са представени от малки водни течения, които не могат да се идентифицират като водни тела по смисъла на РДВ. Не са идентифицирани и съществени източници на въздействие.

Анализът на повърхностните води от категория „реки“ е извършен по участъци за всяко поречие в рамките на отделните речни басейни, на база идентифицирани сходен натиск и въздействие върху водите.

За речните басейни, в които е извършен обход за непрекъснатост, обособяването на участъците за анализ е съобразно определените хидроморфологично еднородни участъци и прецизираното на тази основа разпространение и граници на типовете.

Анализът на повърхностните води от категория „езера“ се извършва за всяко отделно водно тяло. Язовири изградени на река, във всички случаи, когато язовира е обособен като отделно водно тяло, са предварително идентифицирани като СМВТ.

За всеки отделен участък се извършва преглед на данните от мониторинга на БЕК и ФХЕК, както и на отделните фактори на натиск, съобразно наличната информация.

Оценка на замърсяването от точкови източници

За целите на актуализацията на анализ на антропогенното въздействие като точкови източници са разгледани следните обекти, заустващи отпадъчни води в повърхностни води:

- Градски пречиствателни станции за отпадъчни води на населени места (агломерации) с над и под 2000 еквивалентни жители (е.ж.);

⁴ Guidance Document On Implementing the GIS Elements of the WFD [https://circabc.europa.eu/sd/a/4786fb8a-e489-438a-8ca5-8d1762a93238/Guidance%20No%209%20-%20GIS%20\(WG%203.1\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/4786fb8a-e489-438a-8ca5-8d1762a93238/Guidance%20No%209%20-%20GIS%20(WG%203.1).pdf)

- Градски канализационни мрежи на населени места (агломерации) с над и под 2000 е.ж.;
- Локални пречиствателни станции за битови отпадъчни води (ЛПСОВ);
- Предприятия, формиращи промишлени отпадъчни води с Разрешително по Закона за водите или Комплексно разрешително, съгласно Закона за опазване на околната среда;
- Животновъдни ферми, заустващи отпадъчни води в повърхностен воден обект;
- Рибарници, заустващи отпадъчни води в повърхностен воден обект.

Основен проблем, свързан със замърсяването на водните обекти е заустването – директно или индиректно във водните обекти, на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води от населените места.

В периода на първия ПУРБ, на територията на Черноморски район за басейново управление, има съществуващи 30 пречиствателни станции за отпадъчни води. Съгласно разпределението по категории води и речни басейни има 17 ПСОВ заустващи във вътрешни води и 13, които заустват в Черно море.

При актуализацията на ПУРБ (2016-2021г.) на територията на Черноморски басейнов район, съществуват 39 пречиствателни станции за отпадъчни води, като 28 от тях заустват във вътрешни води, а 11 заустват в Черно море (3 от ПСОВ, заустващи в Черно море са с преустановена дейност, поради пренасочване на отпадъчните води към ПСОВ Варна).

За Черноморски район за басейново управление, в рамките на първи ПУРБ заустване във водни обекти, чрез канализационни системи, без изградена ПСОВ се осъществява в 18 населени места: гр. Каспичан, Нови Пазар, гр. Долни Чифлик, с. Жеравна, гр. Котел, с. Осмар, гр. Велики Преслав, гр. Смядово, с. Троица, гр. Търговище, с. Хан Крум, гр. Айтос, кв. „Долно Езерово“, гр. Бургас, гр. Камено, с. Каблешково, с. Дебелт, гр. Малко Търново.

При актуализацията на ПУРБ към 2015 г., 15 населени места все още нямат действащи ПСОВ, с изключение на гр. Велики Преслав, гр. Нови Пазар, гр. Търговище и кв. Ветрен - Банево - Минерални бани. Отпадъчните води от кв. „Долно Езерово“ гр. Бургас са отведени към ПСОВ Бургас.

На територията на Черноморски район за басейново управление, към периода на актуализация на ПУРБ, 6 бр. ПСОВ, заустващи във вътрешни води, отговарят на изискванията на Директива 91/271/ЕС и имат техническа възможност за редуциране на биогенни елементи – азот и фосфор. Това са: ПСОВ Варна, ПСОВ Белослав, ПСОВ Провадия, ПСОВ Бургас, ПСОВ Меден Рудник, ПСОВ Лозница.

На територията на Черноморски район за басейново управление, 5 бр. ПСОВ не са включени в докладването по Директива 91/271/ЕС, тъй като са под 2000 е.ж., това са ПСОВ Манолитч, ПСОВ Кръстина, ПСОВ Шкорпиловци, ПСОВ с. Равна гора, ПСОВ с. Люляково.

Предвид съществуващите проблеми с експлоатацията на пречиствателните станции на населените места, при които има остарели съоръжения, липса на техническа възможност за отделяне на общ азот и фосфор, включване на дъждовни, дренажни и води от басейни в ПСОВ, е необходимо извършване на ремонт, реконструкция и модернизация на съществуващи ПСОВ:

- за 8 ПСОВ, които заустват във вътрешни води все още липсва или е започнал ремонт реконструкция и модернизация - ПСОВ Камчия, ПСОВ Дългопол, ПСОВ Ветрино, ПСОВ Шабла, ПСОВ Китен – Приморско, ПСОВ Кръстина, ПСОВ с. Манолитч, ПСОВ гр. Средец;

- за 2 ПСОВ се очаква одобрение за финансиране от Оперативна програма „Околна среда“ (ПСОВ Каспичан и ПСОВ Смядово).

В рамките на първия ПУРБ по Черноморското крайбрежие без изградени канализационни системи (ПСОВ) бяха гр. Ахтопол, с. Варвара, с. Синеморец, гр. Балчик, гр. Созопол.

При актуализацията на ПУРБ към 2015 г., 2 населени места с директно заустване и 1 населено място с индиректно заустване (чрез дере) в Черно море все още нямат действащи ПСОВ - гр. Ахтопол, с. Синеморец и с. Варвара (индиректно), но текаат подготвителни (предпроектни, проектни или строителни/довършителни дейности по тяхното изграждане, както и доизграждане и рехабилитация на канализационните и водоснабдителните мрежи. Изключение са 2 ПСОВ: станциите на гр. Созопол (включва гр. Черноморец и с. Равадиново) и на гр. Балчик.

В периода на прилагане на първия ПУРБ по Черноморското крайбрежие с изградени канализационни системи (ПСОВ, или свързани към ПСОВ на друго населено място, като част от агломерацията, обслужвана от ПСОВ), но и със съществуващи канализационни мрежи (колектори), заустващи непречистени отпадъчни води бяха 5 населени места: гр. Балчик, гр. Бургас (кв. „Сарафово“, кв. „Крайморие“ и кв. „Лозово“), с. Равда, с. Равадиново, гр. Царево.

При актуализацията на ПУРБ към 2015 г., 2 населени места все още имат съществуващи канализационни колектори, които не са свързани с ПСОВ: гр. Балчик и гр. Бургас - кв. „Крайморие“ и кв. „Лозово“.

Недостатъчно пречистените отпадъчни води на вече съществуващите ПСОВ се дължат на многогодишна експлоатация, морална остарялост на съоръженията, хидравлическа претовареност през активния туристически сезон, липса на съоръжения за отстраняване на биогенни елементи – общ азот и общ фосфор.

В рамките на първи ПУРБ по Черноморското крайбрежие такива ПСОВ са: ПСОВ Каварна, ПСОВ Балчик, ПСОВ к.к. “Златни пясъци”, ПСОВ к.к. “Слънчев ден”, ПСОВ к.к. “Гранд хотел Варна”, ПСОВ Равда - к.к. „Слънчев бряг“ - Несебър, ПСОВ Поморие, ПСОВ Китен-Приморско, ПСОВ в.с. „Елените“, ПСОВ Царево, ПСОВ Лозенец (11 бр.).

При актуализацията на ПУРБ към 2015 г., (има действащи 11 ПСОВ, 7 директно и 4 индиректно, заустващи отпадъчни води в Черно море) действащи за 3 ПСОВ все още липсва РРМ, но текаат подготвителни (предпроектни, проектни или строителни/довършителни) дейности по това, както и доизграждане и рехабилитация на канализационните и водоснабдителните мрежи: ПСОВ к.к. “Златни пясъци“, ПСОВ в.с. „Елените“, ПСОВ Лозенец.

За 7 ПСОВ е извършена РРМ или е изградена нова такава: ПСОВ Каварна (приключило РРМ), ПСОВ Балчик (нова), ПСОВ Созопол (нова), ПСОВ Равда - к.к. „Слънчев бряг“ – Несебър (приключило РРМ), ПСОВ Поморие (приключило РРМ), ПСОВ Царево (приключило РРМ).

Дълбоководно заустване – изградено дълбоководно заустване (приключили строителни дейности и пуснати в експлоатация) на 4 ПСОВ:

- ПСОВ к.к. “Златни пясъци”;
- ПСОВ Равда - к.к. „Слънчев бряг“ – Несебър;
- ПСОВ Поморие;
- ПСОВ Созопол.

Съгласно Заповед на Министъра на ОСВ № РД – 970/ 28.07.2003 г., цялата територия и акватория на БДЧР попада в чувствителна зона.

Заустване във водни обекти чрез канализационни мрежи, с или без изградена ПСОВ се осъществява в 20 населени места

Оценка на замърсяването от индустриални източници

В басейновия район функционират 105 индустриални обекта, 77 от тях са определени като значими източници на отпадъчни води. Най-мощните производствени отрасли в Черноморски район за басейново управление са хранителна промишленост, химическа промишленост, добив на нерудни суровини и производство на стъкло и керамика.

Хранителната промишленост е представена предимно от предприятия за преработка на месо, производство на растителни масла, захар, вино, мандри. Производствата са концентрирани в басейните на р. Провадийска и Камчия, както и басейн Севернобургаски реки – около райони с развито животновъдство и лозарство или в близост до транспортни връзки – пристанища.

Химическата промишленост е представена от нефтопреработваща промишленост и неорганични химични производства (производство на торове, сода, цимент, разсол). Разпределението е силно неравномерно (гр. Шабла, гр. Бургас, гр. Провадия, гр. Девня) във връзка с традиционното развитие на отраслите и съответно наличие на производствени мощности, квалифициран персонал, както и близостта до транспортни връзки – пристанища.

Добива и производството на нерудни суровини е представен предимно от предприятия за добив на каменни фракции, чакъл, баластра, пясък, както и от бетонови възли. Техният дял е сравнително висок във връзка с наличието на природни ресурси и с развитието на строителството - особено в големите градове (обусловено от миграцията на населението) и в курортните комплекси по черноморското крайбрежие.

Товарите от всички видове точкови източници (ПСОВ, градски канализации и индустриални източници) са концентрирани в няколко речни участъка и/или езера. Това определя сравнително голям общ натиск на тези водни тела и намалява самопречистващата им способност. Вследствие на това се повишава уязвимостта на тези водни тела към всякакъв тип и величина на антропогенното въздействие (дори слабо), а ефектът от замърсяването се проследява и в съседни водни тела, разположени по-надолу по течението, където натиска от точкови източници е значително по-малко или липсва. От друга страна концентрацията на точковите източници в рамките на няколко речни басейна обуславя наличието на по-слабо повлияни речни течения и езера в другите речни басейни.

В речните басейни Черноморски Добруджански реки, река Провадийска, Севернобургаски реки и Мандренски реки най-голям е приноса на индустриалните точкови източници във връзка с концентрацията на големите химически производства и функционирането на обекти от хранителната промишленост и добива на рудни и нерудни суровини.

Най-голям е дялът на зауствените непречистени води (от градска канализация) в басейна на река Камчия. Тук сравнително големия брой индустриални източници формират най-малко количество отпадъчни води.

В басейновия район като цяло преобладава дялът на отпадъчните води от ПСОВ и индустриални източници, които осигуряват различна степен на пречистване на отпадъчните води преди заустването им във водните обекти.

Крайбрежни морски води:

При крайбрежните морски води най-значителен е дялът на ГПСОВ и ПСОВ на населените места над 10 000 е.ж. и курортните комплекси – резултат от провежданата политика за недопускане на заустване на непречистени отпадъчни води в крайбрежните води, следван от дела на канализационните мрежи и на трето място са индустриалните води, зауствани от крайбрежни източници (много нисък процент на различните индустриални отрасли, който включва сезонни курортни комплекси, ваканционни селища и хотели с локални ПСОВ (туризъм), хранително – вкусови предприятия (преработка и консервиране), индустриални предприятия, свързани с корабостроителната, кораборемонтната и пристанищната дейност).

Оценка на замърсяването от дифузни източници, включително преглед на ползването на земите

В Закона за водите с последното му изменение от 2015 г. в т. 99 от § 58 е въведено определение, че "Замърсяване от дифузен източник" е замърсяване в резултат от човешка дейност, което не е заустване на отпадъчни води в повърхностни води и/или отвеждане на замърсители в подземните води, концентрирано в определена точка.

За определянето и оценяването на тези дифузни източници са използвани следните данни и резултати от:

- Доклад "Преброяване на земеделските стопанства през 2010г." (и допълнително получена информация от МЗХ и ИАОС);
- „Подход за обработване на информацията от дифузни източници на замърсяване на повърхностните води“

Населени места с над 2 000 е.ж. без изградена или частично изградени канализационна мрежа във водосборната площ на поречията

От агломерации с над 2000 е.ж., 34 бр. заустват в повърхностни води. За отвеждане и пречистване на битовите отпадъчни води от 12 агломерации са изградени 11 ПСОВ, за останалите 22 агломерации няма изградени пречиствателни съоръжения.

Дифузно замърсяване се наблюдава и при амортизирана канализационната мрежа. В определени случаи изградената канализационна мрежа се ползва частично, поради едни или други обстоятелства. Процента на изграденост на канализационните системи, заустващи в повърхностни води е нисък, 12 агломерации са с 0% изграденост на канализационната мрежа.

Средният процент на непречистен товар на канализационна мрежа за населените места с над 10 000 е.ж.

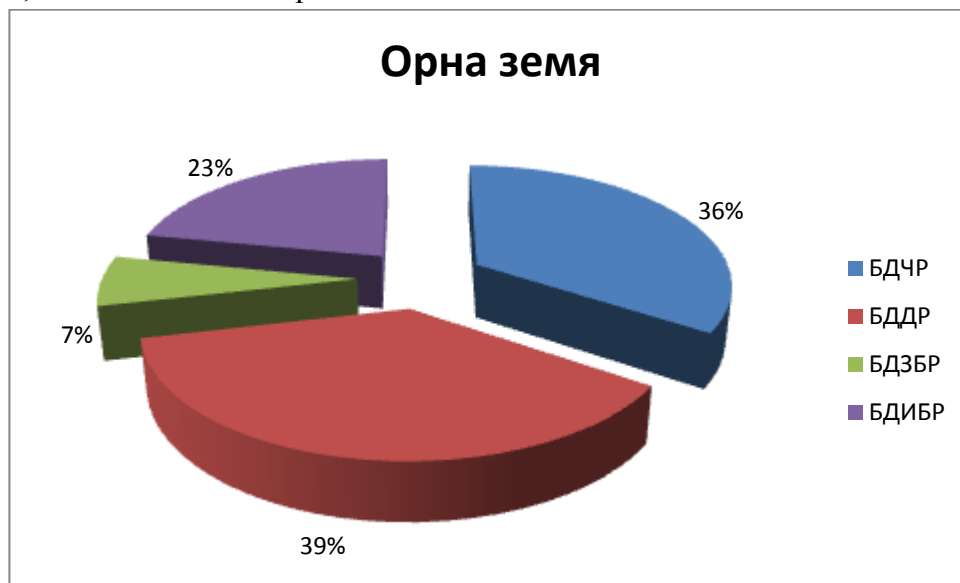
Средният процент на непречистен товар на канализационна мрежа за населените места от 2 000 до 10 000 е.ж.

Замърсявания, възникнали от промишлени дейности, неорганични съединения, тежки метали, нефтопродукти също са възможни и в малките населени места, но предвид ниската степен на индустриализация, степента би била незначителна.

Земеделие

Земеделието като източник на дифузно замърсяване, преминаващ границите за N-NO₃, P-PO₄, N_{total} и P_{total} във водните тела може да се характеризира като значим. В ЧРБУ

земята се третират широко с изкуствени торове и препарати за растителна защита. Дъждовните води и тези от агромелиоративни дейности подпомагат тяхната миграция в почвите, подземните и повърхностните води.

Средната стойност на процента на орната земя на територията на Басейновите дирекции

Основното натоварване, което идва от тези източници са биогенните елементи (различни азот- и фосфорсъдържащи вещества) и специфични химични замърсители (приоритетни и опасни вещества). Под въздействие на дифузно замърсяване от земеделски източници са предимно повърхностните водни тела, разположени в равнинните райони.

Селскостопанското земеползване е основен източник на дифузни замърсители на повърхностните и подземни води, а речния отток и дъждовете довеждат замърсителите с различен произход до повърхностните крайбрежни водни тела.

Земеделските дейности, включително обработване на земята, торене и защита от вредители се явяват един от най-сериозните дифузни източници на биогенно замърсяване на повърхностните води в ЧРБУ. Основните биогенни замърсители от земеделските дейности са азот, фосфор, нитрати и фосфати.

Складовете за пестициди са други потенциални дифузни замърсители на повърхностните води с химични замърсители (приоритетни и опасни вещества), предвид факта, че условията за съхранение са лоши, като голяма част от тях са и неохраняеми.

В изпълнение на Национален план за управление на отпадъците 2014 – 2020г., МОСВ кандидатства с проект пред Швейцарската конфедерация за финансова подкрепа за предприемане на действия за обезвреждане на пестицидите с изтекъл срок на годност, съхранени по начин, който е рисков за околната среда. Проектът на МОСВ за “Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита” е одобрен за изпълнение по Българо-швейцарската програма за сътрудничество с изпълнителна агенция ПУДООС. Към настоящия момент е приключил първият етап на проекта - „Помощ за подготовка на окончателно проектно предложение”. Дейностите по окончателния проект ще включват преупаковане, временно съхранение, износ с цел обезвреждане (окончателно унищожаване) и саниране на складове и терени, където се съхраняват пестициди. Срокът за изпълнение на цялостния проект е предвиден в рамките на 2012-2019 г. По Проекта на МОСВ за екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита с финансовата подкрепа на Швейцария са

извършени огледи на складовете за пестициди от представители на БТ "Инженеринг" АД - гр. София, изпълнители по Договор с МОСВ.

Животновъдство

Животновъдството, както и неправилното използване на животинската тор са друг източник на дифузно замърсяване на повърхностните води. Замърсяването от тази дейност се състои в биоразградимите органични вещества, влияещи негативно на водите - натоварване с биогенни елементи и БПК5. При запознаване и правилно прилагане на Добрите земеделски практики, замърсяването на повърхностните и подземните води от животновъдството ще липсва.

Въздействието от животновъдството върху повърхностните води се осъществява основно от неправилното съхранение на торовия отпадък от животновъдните ферми.

Депа за битови, строителни и промишлени отпадъци, които не отговарят на нормативно регламентирани екологични изисквания

Дифузен източник на натиск се разглеждат старите все още действащи или nereкултивирани депа/сметища, невогварящи на екологичните законови изисквания и създаващи риск от замърсяване на повърхностните води. Тези депа подлежат на закриване и рекултивация - техническа и биологична. След закриването им съответните отпадъци ще се депонират в регионалните депа, които напълно съответстват на екологичните изисквания. **В**

Замърсяване от въздуха

Като дифузен източник се определя замърсяването на водите от въздуха с кадмий, олово, живак, окислени и редуцирани форми на азот. Замърсителите във водите, които могат да произхождат от атмосферните отлагания най-често са: кадмий, олово, живак, азот, сяра, мед, цинк, техните съединения и други токсини.

Замърсяване от транспорт

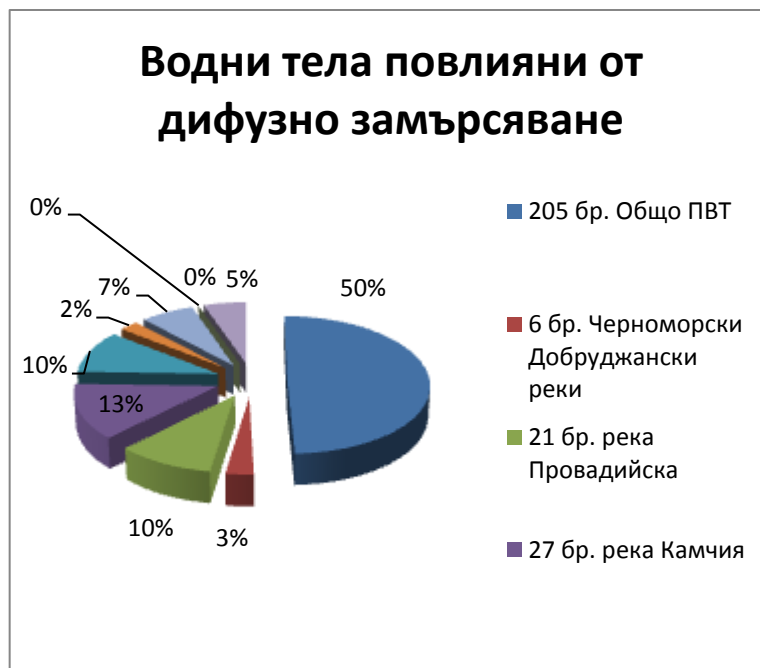
Източници на дифузно замърсяване от транспорта са износването на гумите, спирачките и течовете на масло от двигателите, които отделят емисии от тежки метали и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ).

Друг източник е износването на пътната настилка, но той не е включен в изчисляването на емисиите. Причината за пропускане на този източник е, че емисиите на ПАВ са ниски в сравнение с емисиите на ПАВ от течовете на двигателя и износването на гумите. Освен това, най-горния слой на пътищата се състои главно от асфалт, смес от > 95% минерални съставки, (камък, пясък и пълнител) със свързващ агент (<5%). Това свързващо вещество може да съдържа катран с ПАВ, но се предполага, че повечето (ако не всички) държави в рамките на ЕС използват заместители, които са без (или съдържат само следи от) ПАВ.

Ерозия

Ерозията е процес, при който повърхностния воден отток причинява механично разрушаване на земната повърхност, като отделя части от почвата и скалите, пренася ги и ги отлага в по ниските места. Пренесените чрез ерозия замърсители оказват влияние на водните екосистеми.

Изготвената статистическа справка на ниво район за басейново управление показва преобладаващите почвени типове за Черноморския РБУ са тип лесивирани почви- 28.40 % и тип черноземи - 27.76 %.

Въздействие от дифузно замърсяване върху водните тела.

Оценка на натиска от физични изменения/хидроморфологични изменения

Основните дейности, които формират хидроморфологичен натиск върху водните тела в Черноморски район за басейново управление са:

- Натиск от водовземане - изменение на оттока;
- Натиск от морфологични изменения;
- Прегради в реките - миграционни бариери;
- Регулиране на оттока;
- Драгиране;

2.2.3.1. Натиск от водовземане (изменение на оттока)

Съгласно разработката на ИВП към БАН, водните ресурси в обхвата на ЧРБУ се оказват най-оскъдни в сравнение с другите три басейнови района. При 90% обезпеченост на притока, потреблението го надвишава с 17%. Основният проблем се състои в недостатъчната зарегулираност на оттока, тъй като голямата част от водния обем се изтича през пълноводните периоди.

От налични изследвания и водостопански баланс по речни басейни могат да се направят следните по-важни изводи в краткосрочен план:

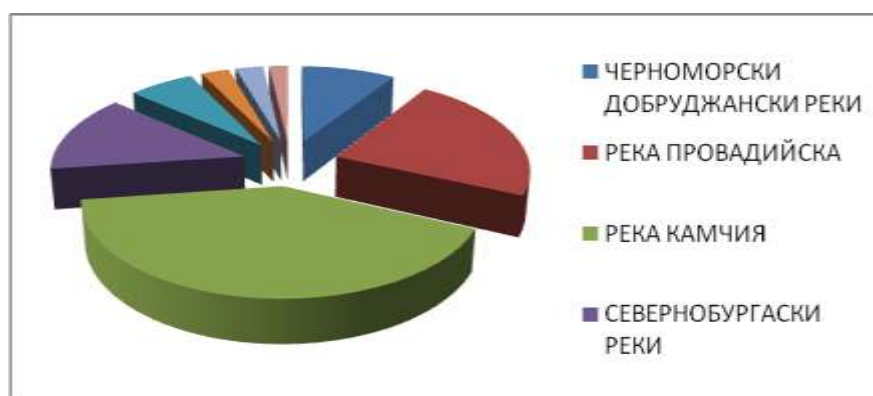
1. При наличие на една много суха година след година с 50% обезпеченост на оттока, нуждите на водопотреблението за различните стопански цели ще бъдат удовлетворени;
2. При повторна много суха година, потребностите на питейното водоснабдяване ще бъдат обезпечени с незначителни ограничения, за сметка на по-големи ограничения в останалите стопански сектори. При това тези ограничения ще се почувстват в различна степен в общините, попадащи във водосбора на различните речни басейни, поради различната степен

на изграденост на язовири в същите, водеща до различна степен на използваемост на годишния повърхностен отток;

3. Повърхностните води в повечето речни басейни на БДЧР, с изключение на речен басейн Камчия, имат сравнително нисък процент на използваемост (голямата част от годишния отток се оттича в Черно море или естествените езера край морето, без да се използва);

В количествено отношение водостопанският план трябва да предвижда в рамките на всеки речен басейн всички значими ползватели на води и водни обекти в текущия момент и включени в различни прогнозни варианти на развитие, да са нормативно обезпечени в съответните водостопански баланси (ВСБ). Необходимо е новите водоползватели в срока на водоползването и ползването да не нарушават водните баланси и да не пречат на реализирането на предвидени във водостопанските планове водостопански комплекси и хидротехнически съоръжения, за използване и опазване на водните ресурси и предпазване от наводнения. Това не се отнася за водоползватели с по-голям приоритет от наличните, за които няма алтернатива за водоползване от друго поречие. В такива случаи се налага преразпределение на водния ресурс.

Водовземането от повърхности води се извършва на база издадени разрешителни, съгласно разпоредбите на Закона за водите. Разпределението на издадените действащи разрешителни за водовземане по речни басейна в ЧРБУ са показани на фигурата.

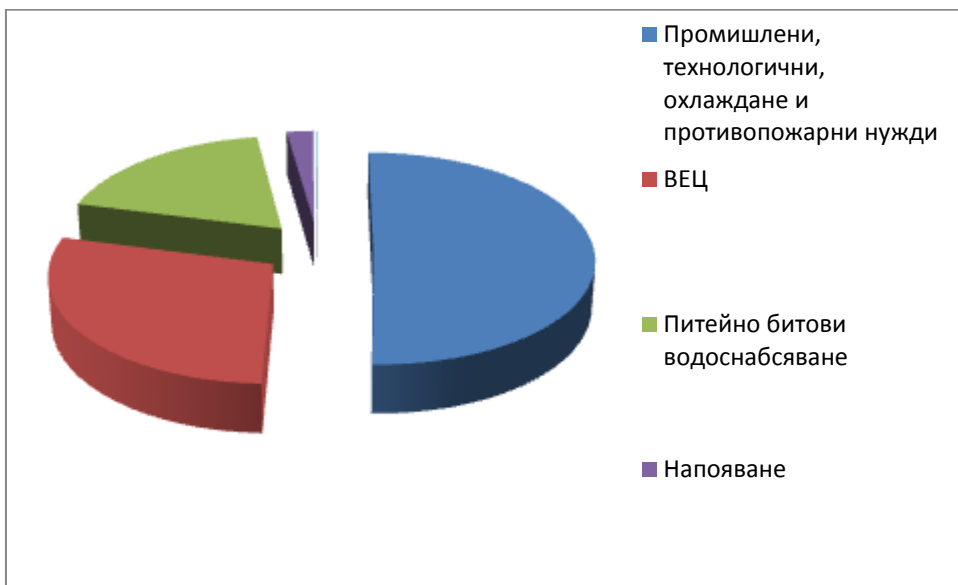
Действащи разрешителни за водовземане в ЧРБУ

След направен анализ на издадените разрешителни за водовземане на територията на ЧРБУ се идентифицираха два основни типа на изменение на водния отток чрез регулиране на същия чрез язовири и изземване на водния отток чрез водовземане от речни водохвращения и Черно море.

Изчисления от НИМХ – БАН средномногогодишен ресурс за периода 1961-2011г. за повърхностни води на територията на ЧРБУ е 1803,955млн.м³. Количеството на максимално разрешените за черпените води от повърхностни източници е 1079,107млн.м³ (вкл. разрешени за водовземане от язовири).

От тях за охлаждане, промишлени, технологични и противопожарни нужди се използват 30,7% или 544142341,2 м³/годишно, 17,1% или 308400000 м³/годишно за производство на електроенергия и 11,2% или 202241500м³/годишно за питейно – битово водоснабдяване. За напояване се използват 23431640,6 м³/годишно (1,2%) и за аквакултури са 892004 м³/годишно.

Основният натиск е от водовземания с цел охлаждане, промишлени, технологични и противопожарни нужди, производство на електроенергия и питейно-битово водоснабдяване.

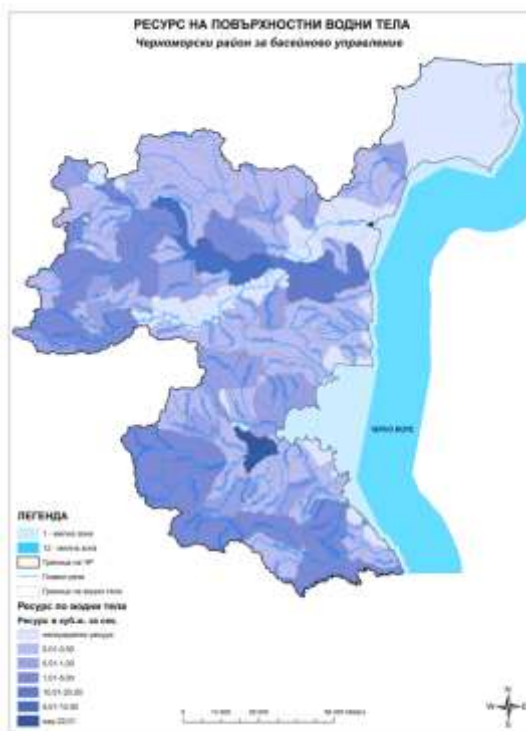

Действащи разрешителни за водовземане разпределени по цели за ползване

От Черно море се водовземат 540 373м³/годишно. Разпределението на действащите разрешителни за водовземането по цели е показано на фигурата по долу:

Действащи разрешителни за водовземане разпределени по цели за ползване на Черно море

Натиск от ВЕЦ върху повърхностните водни тела в ЧРБУ

№	Водно тяло	Речен басейн	Код на водното тяло	Вид натиск	Степен на натиск
1	река Камчия от преди град Велики Преслав (Омуртагов мост) до вливане на река Врана	река Камчия	BG2KA900R019	МВЕЦ	Значим натиск *
2	язовир „Цонево“	река Камчия	BG2KA400L008	МВЕЦ	ВЕЦ на подчинен режим
3	Язовир „Порой“	Севернобургаски реки	BG2SE600L016	МВЕЦ	ВЕЦ на подчинен режим, които не работи от януари 2014г.
4	Язовир „Тича“	река Камчия	BG2KA900L021	МВЕЦ	ВЕЦ на подчинен режим
5	Язовир „Камчия“	река камчия	BG2KA400L024	МВЕЦ	ВЕЦ на подчинен режим

*Съгласно данни от проведената обществена поръчка с предмет “Изпълнение на програмата за хидроморфологичен мониторинг на повърхностни води за 2011 във връзка с

оценка на хидроморфологично състояние” в град Велики Преслав се намира бент, който взема повече от 50% от водите на реката за напояване и ВЕЦ

Идентифициране на различните видове въздействия върху режима и леглото на водното тяло.

Водните организми се повлияват не само от количеството и качеството на водата, но и от физичните характеристики на водната среда. Модификации могат да променят физически водните обекти и да доведат до намаляване на биоразнообразието. Това от своя страна, е възможно да доведе до влошаване на състоянието на биологичните елементи на качество (БЕК) и зоните за защита на водите, определени за опазване на биологичното разнообразие.

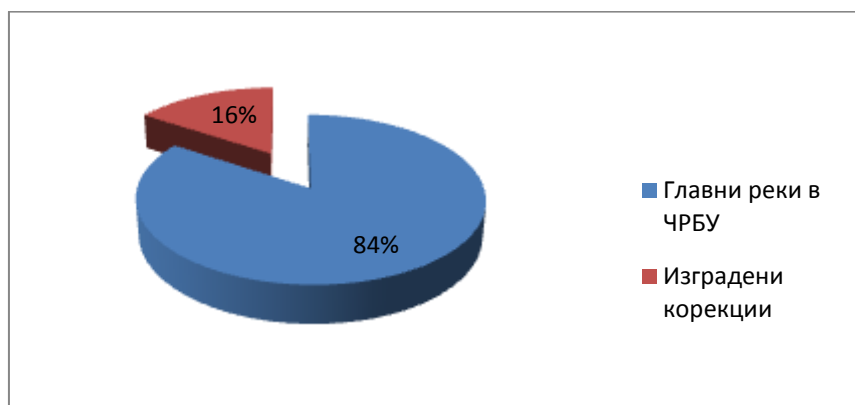
Анализът на морфологичните изменения е направен на база съществуващи географски бази данни, данни от издадени разрешителни за ползване на повърхностен воден обект, преглед на сателитни изображения (ортофото снимки) и данни от теренни проучвания.

Идентифицирани са различните типове физични модификации, като са квалифицирани в следните групи:

- корекции на речни легла (диги, изправяне на реки);
- миграционни бариери;
- укрепване на речните брегове;
- завирени участъци.

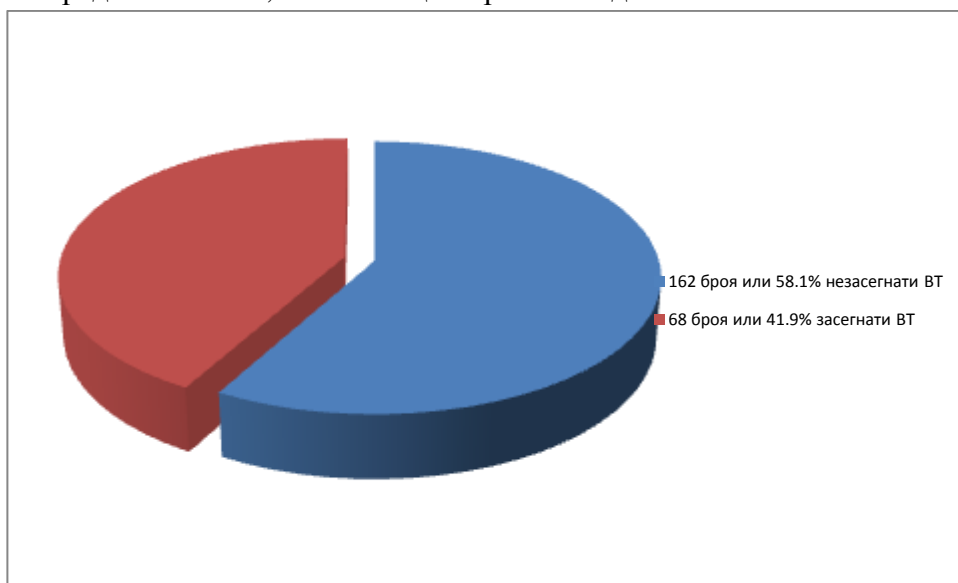
Корекции на речното русло

Общата дължина на речната мрежа в ЧРБУ е 12772,04km (на база проект ЛСА), като леглата на главните реки е 2874,07km (на база проект ЛСА). Изградени корекции/защитни диги са 535km или 4,2% от цялата речна мрежа на БД и 18,6 % от дължина на главните реки.

Корекции на речни участъци спрямо дължината на главните реки в ЧРБУ

От 188 броя водни тела в ЧРБУВ, изградените корекции и защитни диги засягат 57 броя от тях, което представлява 30,3 % от общия брой на водните тела.

Засегнати водни тела от корекции на речни участъци в ЧРБУ

Миграционни бариери

Анализът на миграционните бариери е направен на база съществуващи географски бази данни, данни от издадени разрешителни за ползване на повърхностен воден обект, преглед на сателитни изображения (ортофото снимки) и данни от пороведената обществена поръчка с предмет “Изпълнение на програмата за хидроморфологичен мониторинг на повърхностни води за 2011 във връзка с оценка на хидроморфологично състояние”, част непрекъснатост на река Камчия и река Велека.

Укрепване на речните брегове

Дейностите по укрепване на бреговете са незначително малко на брой и не оказват натиск върху водните тела в Черноморски район.

Завирени участъци

Оценката за натиска от завиряване е извършавана на базата на процентното отношение на засегнати участъци от реките към незасегнати такива. Засегнатите участъци се определят на базата на съществуващите географски данни за наличие на язовири /Проект ЛСА 2006-2007/.

На базата на тази оценка в ЧРБУ са определени 435,84км завирени участъци, които представляват 15,1% от общата дължина на главните реките в ЧРБУВ.

Оценка на натиска от инвазивни видове

Анализът на натиска относно развитието на инвазивни видове на този етап е ограничен до идентифициране на случаите с констатирано масово развитие на инвазивен вид.

Констатирано е развитие на неместен (интродуциран) вид мида – *Dreissena polymorpha* (Мида – зебра). Видът е регистриран в следните водни обекти: яз. „Тича”, Шабленско езеро, яз. “Ясна поляна” и яз. Камчия”. Условието в цитираните водни тела се оказаха благоприятни за масовото развитие на вида - от 2006 г. той причини сериозни проблеми, свързани с експлоатацията на хидротехническите съоръжения на яз. „Тича”, а понастоящем силно е променил структурата на бентосното съобщество в Шабленско езеро.

Констатирано е и присъствие на инвазивни и токсични видове фитопланктон в един от язовирите в басейновия район (яз. “Порой“).

Крайбрежни морски води:

Като биологически натиск чуждите видове имат отношение към различни нива на биологичното разнообразие - индивид, популация, съобщество, местообитание, екосистема. В определени случаи модификацията на местообитанията може да доведе до промяна на ФХЕК и така да повлияе върху състоянието на морската околна среда, което от своя страна да представлява потенциален дифузен източник по смисъла на наредбата.

Корабоплаването от морско - базираните дейности е смятано за основен източник на замърсяване на морската околна среда, освен с отпадъци, незаконни зауствания на отделните категории отпадъчни води от корабите (напр. трюмни води) и атмосферно замърсяване, но и с внасяне на неместни, често инвазивни видове.

Въвеждането на чужди (особено инвазивни) видове, нетипични за Черно море, чрез корабните баластни води от други екорегии или чрез прикрепването по плавателните съдове, вече сериозно е променило екосистемата на Черно море и продължава да е една от основните заплахи. Трябва да се има предвид и кумулативния ефект от навлизането на тези видове в Черноморската екосистема, както и постепенното изместване или изчезване на други местни растителни и животински видове, вследствие на тяхното внедряване.

Рамкова директива за морска стратегия (2008/56/ЕО) на ЕС определя критериите за добро състоянието на морската околна среда. В нея изрично е отделено внимание на чуждите видове.

Проблемът с внасянето и разпространението на неместни видове на морската околна среда е разгледан в докладваните пред ЕК и ЕАОС национални доклади на България по чл. 8, 9, 10 и 11 на РДМС.⁵

В програмата от мерки по чл. 13 от Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО (РДМС) е заложена по-широкомащабна мярка, включваща отделни дейности по отношение на изследването на неместните видове (Дескриптор 2), чието изпълнение ще осигури информация и за РДВ 2000/60/ЕС.

Оценка на натиска от рибарството

Тралирането на морското дъно с цел улов на рапани (*Rapana venosa*), бяла и черна мида, както и бентосни (дънни) риби влияе негативно на дънните съобщества като директно разрушава повърхностния слой на седимента, където са концентрирани дънните организми.

По – подробна информация относно оказвания натиск от рибарството е посочена в извършената Първоначална оценка на състоянието на морската околна среда съгласно чл. 8 от РДМС 2008/56/ЕО)⁶. Доклада посочва, че общо над 50 % от площта на морското дъно до 100 м дълбочина, през 2011 г. е подложена на значим натиск от абразия вследствие на активен риболов, а дъното под 100 м дълбочина е неповлияно.

Въпреки че тралирането е забранена дейност (чл. 35 от ЗРА), все още част от улова се добива по този начин.

Оценка на натиска от дейности по драгиране и депониране на земни маси

Дейности по драгиране и депониране на седименти в крайбрежните води не се извършват. Изключение е крайбрежно водно тяло Варненски залив с код BG2BS000C005, от което много малка част от него се драгира – района около Морска гара – Варна, с цел поддържане на необходимата дълбочина на кейовите места.

⁵ (<http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd8910/msfd4text/>, http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd_mp/, http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd_mp/msfd4text/envvibp8w/BLKBG_D02_NonIndigenousSpecies.pdf)

⁶ Национални доклади на България по чл. 8, 9, 10 и 11 пред ЕК и ЕАОС (<http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd8910/msfd4text/>, http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd_mp/; http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd_mp/msfd4text/envvibp8w/BLKBG_D014_NonCommercialFish.pdf, http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd_mp/msfd4text/envvibp8w/BLKBG_D03_CommercialFish.pdf)

Към 2015 г. в българската част на Черно море има определени две зони за депониране на драгирани наземни маси, които попадат в териториалните води на Р България (12 – милната зона на Черно море) срещу Варненски и Бургаски заливи.

Във водни тела канал 1 (стар канал) Черно море-Варненско езеро, канал 2 (нов канал) Черно море - Варненско езеро, Варненско езеро, канал Варненско – Белославско езеро, Белославско езеро се извършва драгиране и по-рядко депониране, на определени места, поради периодична необходимост от поддържане на навигационните пътища към Пристанище Варна – Изток, Морска гара и пристанище Варна Запад.

Удълбочаването на плавателните канали в района на системата Белославско езеро-Варненско езеро-Варненски залив води до ресуспендиране и транспортиране на част от седимента, т.е. индиректно замърсяване на езерните и крайбрежните води с азот и фосфор, по-специално водно тяло Варненски залив. Възможно е тези дейности да имат силно въздействие върху състоянието и в районите на депониране в 12-милната зона на Черно море, но няма налична информация.

В тази връзка, с цел намаляване на риска от негативно въздействие е необходимо да се провеждат изследвания и задълбочен анализ за пригодността (вкл. капацитета) на съществуващите депа и определяне на евентуални нови места. Тази дейност (към този момент първоначално планирано под формата на проучване) е заложена в програмата от мерки по чл. 13 от Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО (РДМС), чието изпълнение ще осигури информация и за РДВ 2000/60/ЕС

Оценка на натиска от пристанищни дейности

Изграждането и поддържането на пристанищните съоръжения и хидротехнически съоръжения за целите на брегоукрепването води до физическа загуба на дънните субстрати (местообитания) и асоциираните биологични видове и съобщества.

Основните видове натиск като затрупване и запечатване на морското дъно са дефинирани в извършената Първоначална оценка на състоянието на морската околна среда съгласно чл. 8 от РДМС 2008/56/ЕО като:

- Запечатване (техногенна натовареност) - загуба на медиолиторални и сублиторални местообитания поради покриването им от постоянни антропогенни структури и съоръжения: каменнонасипни дамби, оградни пристанищни съоръжения, кейови платформи изградени от железобетонни конструкции, бетонни кесони, скални блокове и тетраподи, брегозащитни съоръжения, яхтени и рибарски пристани, изградени от бетонни и каменнонасипни блокове и тетраподи.

- Затрупване (отвоювана акватория) – естествено акумулиране на седиментни материали в района на изградените хидротехнически съоръжения поради промени в хидродинамичния и литодинамичния режим и изкуствено депониране на седименти за разширяване и създаване на нови плажови площи.

(допълнителна информация: национални доклади на България по чл. 8, 9 и 10⁷).

Оценка на натиска от климатични изменения.

Оценката на натиска и въздействието на климатичните промени върху повърхностните води е направена в резултат на научна разработка на тема „Оценка на натиска и въздействието

⁷ <http://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd8910/msfd4text/>

върху повърхностните и подземните води от изменението на климата и оценка на наличието на вода за икономическите сектори”⁸.

Механизмът за проследяване на преките и косвените въздействия върху водните ресурси и оценяване значимостта на натиска следва да се основава на параметрите/елементите за качество, по които се изготвя характеристиката на водите и оценката на състоянието им. Параметрите на състоянието на повърхностните води се разглеждат на три нива: 1) Хидрологични – хидроморфологични; 2) Физико - химични; 3) Биологично - екологични. Силата на ефекта на въздействията от климатични промени намалява от ниво 1) към 3), т.е. Хидрологични-хидроморфологични параметри са най-чувствителни и прогнозите за тяхното изменение при сценарийно моделиране на изменение на климата съдържат най-малка несигурност.

Интензивност на очакваните климатични промени за периода 2013-2042 г. за сценарий RCP 8.5.

Интензивност на очакваните климатични промени за периода 2021-2050 г. за сценарий RCP 8.5.

Интензивност на очакваните климатични промени за периода 2071-2100 г. за сценарий RCP 8.5.

⁸ http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/PURB/Подходи/Oценка_na_natiska_i_vuzdejstvieto_ot_izmenenieto_na_klimata.pdf

Райони, подложени на най-силно потенциално въздействие

За идентифициране на районите, в които влиянието на въздействията от климатични промени ще се отрази най-сериозно върху състоянието на качеството на водните ресурси, тук се представят най-силните отклонения на оттока по главни поречия и водни тела.

За приетия като работен сценарий на климатични промени RCP 8.5 с плавно нарастващи емисии на парникови газове във времето (най-песимистичен сценарий), прогнозираните тенденции за изменението за оттока по сезони, проявени като най-интензивни за периода 2071-2100 г., са следните:

Черноморски Добруджански реки, р. Провадийска и р. Камчия

На север от Стара планина за поречията на Черноморски Добруджански реки, р. Провадийска и р. Камчия прогнозата за изменение на оттока е пролетният отток да намалее до -19%, летният до -38%, есенният до -9%, а зимният до -17%.

Севернобургаски реки

В района на Севернобургаски реки прогнозата пролетният и летният отток намаляват значително. На север от Стара планина за поречията на р. Вая, р. Двойница, р. Панаирдере и р. Фандаклийска прогнозата за изменение на оттока е пролетният отток да намалее до -19%, летният до -38%, но също така намаляват есенният отток до -9% и зимният до -17%. На юг от Стара планина прогнозата за изменение на оттока е пролетният отток да намалее до -30%, а летният до -35%. Очаква се есенният отток да се увеличи до 9%, а зимният до 48%.

Мандренски реки, Южнобургаски реки, р. Велека и р. Резовска

В района на Мандренски реки, Южнобургаски реки, р. Велека и р. Резовска прогнозата за изменение на оттока е пролетният отток да намалее до 30%, летният до -35%. Очаква се есенният отток да се увеличи до 9%, а зимният до 48%.

2.3. АКТУАЛИЗИРАН ПРЕГЛЕД НА НАТИСКА ВЪРХУ ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ.

Съгласно разпоредбите на чл. 5 на РДВ и чл. 157, ал.1, т.2 от Закона за водите при актуализацията на ПУРБ е идентифициран значимият натиск в резултат от човешка дейност, който може да причини влошаване на доброто състояние на подземните води. Определено е и въздействието от този натиск върху ПВТ във връзка с определяне на риска да не постигнат добро състояние до 2021 г.

Като **значими източници на замърсяване** на подземните води се разглеждат всички съществуващи обекти (дифузни и точкови), които е възможно да емитират замърсяващи вещества към подземните води.

Рискът за непостигане на екологичните цели се обуславя от наличието на натиск от човешка дейност върху подземните водни тела. В тази връзка се извършва идентифициране и оценка на антропогенния натиск и свързаните с него въздействия върху подземните води.

На база на събраната, структурирана и анализирана информация в ЧРБУ за: обекти - потенциални източници на замърсяване на подземните води, за натиск от разрешено водоземане, и от кладенци за собствени потребности и съответните разработени ГИС слоеве, са идентифицирани следните категории натиск върху подземните води:

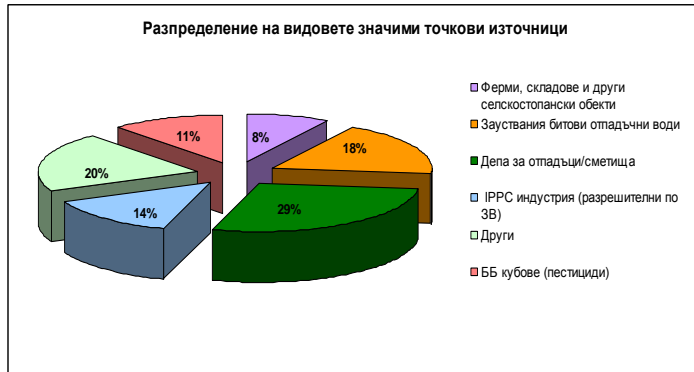
- Точкови източници на замърсяване
- Дифузни източници на замърсяване;

- Водовземане от подземни води;
- Климатични изменения.

Оценка на замърсяването от точкови източници

Като **значими точкови източници**, след съгласуване между Басейновите Дирекции, са определени следните източници:

- Градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ);
- Оператори с издадени комплексни разрешителни (КР по ЗООС);
- Оператори без издадени комплексни разрешителни (КР по ЗООС);
- Промислени оператори без издадени КР (разрешителни по ЗВ);
- Ферми, складове и други селско-стопански обекти;
- Депа за отпадъци, сметища (*заемащи площ до 250000 м²*);
- Мини, хвостохранилища (*заемащи площ до 250000 м²*);
- Замърсявания от минали дейности (*заемащи площ до 250000 м²*);
- Складове за пестициди(ББ кубове);
- Мини, кариери;
- Хвостохранилища.

Разпределение на видовете значими точкови източници

Идентифицираният натиск от точкови източници на замърсяване е оценен по отношение на неговата значимост (съотношението на засегнатата площ, спрямо общата разкрита площ на ПВТ). При съотношение > 33% се счита, че за тялото съществува риск от непостигане на екологичните цели. В резултат е определено 1 бр. ПВТ за което съществува риск да не постигне заложените цели за постигане на добро състояние в резултат на натиск от точкови източници на замърсяване - ПВТ с код BG2G000000Q008 - Порови води в кватернера на р. Айтоска (локални ПСОВ – 2бр.; канализации- 2бр.,складове за пестициди-1бр, дренажи от градове).

За останалите подземни водни тела е оценено, че натиска от точкови източници не е значителен и няма опасност от непостигане на целите в резултат от този вид антропогенно

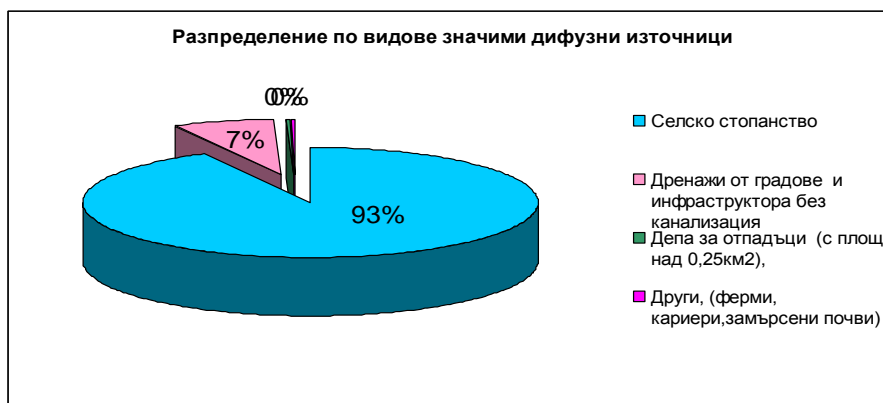
въздействие.

Оценка на замърсяването от дифузни източници, включително преглед на ползването на земите

Като **значими дифузни** след съгласуване между Басейновите дирекции, са определени следните източници:

- Селско стопанство (обработваема земя, трайни насаждения, пасища, хетерогенни селски стопанства);
- Депа за отпадъци/сметища;
- Дренажи от градовете;
- Мини, хвостохранилища;
- Замърсявания от минали дейности.

Освен горе изброените. Значителен натиск върху състоянието на подземните води и населените места без или частично изградена канализация.

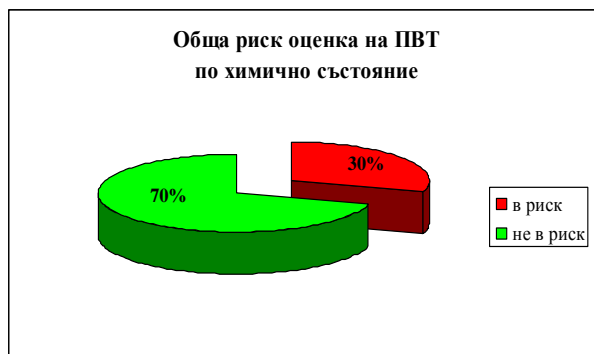

Идентифицираният натиск от дифузни източници на замърсяване е оценен по отношение на неговата значимост (съотношението на засегнатата площ, спрямо общата разкрита площ на ПВТ) При съотношение > 75% се счита, че за тялото съществува риск от непостигане на екологичните цели. В резултат са определени бр.подземни водни тела, за които съществува риск да не постигнат заложените цели в резултат на натиск от дифузни източници на замърсяване. За останалите подземни водни тела е оценено, че натискът от дифузни източници не е значителен, и няма опасност от не постигане на целите от този вид антропогенно въздействие.

Обща оценка на химичното състояние на ПВТ

За оценката на риска по химично състояние от анализа на резултатите от проведения мониторинг на подземни води на територията на ЧРБУ са използвани данните от мониторинга на химичното състояние за периода 2010 ÷ 2013 г. съгласно утвърдената национална програма, допълнени и с данни от собствен мониторинг на титуляри на разрешителни по ЗВ.

Общата оценка на риска за непостигане на добро химично състояние на ПВТ в териториалния обхват на ЧРБУ показва, че за 17 от общо 40 броя ПВТ съществува риск от непостигане на добро химично състояние.

Оценка на натиска от водоземане

Подземните води на територията на ЧРБУ са основен източник на питейно-битово водоснабдяване. Те са ценен природен ресурс и като такъв следва да бъдат опазени от влошаване на количественото и химичното им състояние.

Водоземането от подземни води се осъществява чрез издаване на разрешително, съгласно изискванията на чл.44, чл. 46, чл. 50 и по реда на чл. 60 от Закона за водите и от кладенци за задоволяване на собствени потребности на граждани, след регистрация на кладенеца. За индивидуалното водоземане от кладенци за задоволяване на собствени потребности не се изисква разрешително.

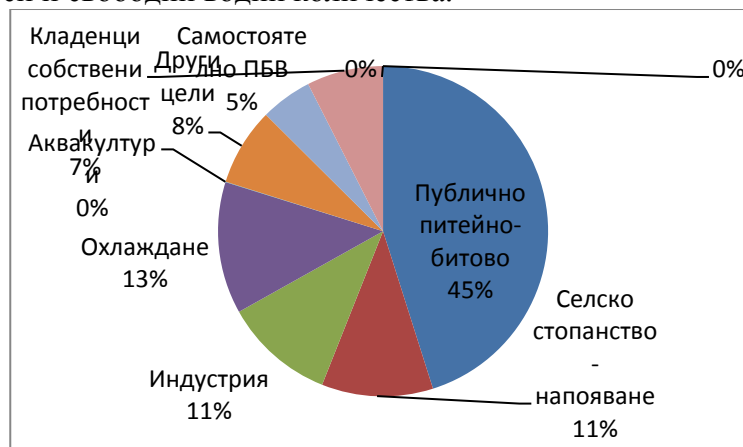
Целите за които се осъществява водоземането са :

- Питейно-битови;
- Напояване и животновъдство;
- Индустриални (промишлени);
- Други, в това число – минно дело и електроенергия.

За определяне на натиска върху количественото състояние на подземното водно тяло, се използват данни за разположението на съоръженията от които се черпи вода повече от 10 м³/д или са предназначени за черпене на 10м³/д, както и за водоснабдяване на повече от 50 човека или са предвиждани в бъдеще за водоснабдяване на повече от 50 човека.

От значение са и данни от съоръжения, предназначени за изкуствено подхранване на водоносния хоризонт, като на територията на ЧРБУ няма установен такъв вид подхранване на оводоносните хоризонти.

Оценката на натиска върху количественото състояние на подземните води е пряко свързано с основните параметри от баланса на подземните води: естествени ресурси, разполагаеми ресурси и свободни водни количества.

Видно от диаграмата, като основна движеща сила за определянето на натиска от черпене, е централно питейно-битовото водоснабдяване на населението.

На територията на ЧРБУ са определени шест ПВТ, които са със значим натиск от водоземане, с експлоатационен индекс >40%.

Оценка на натиска от климатични изменения

Съгласно подхода за оценка на въздействието от изменението на климата върху количественото състояние на подземните води е необходимо да бъде определен процента на намаляване на средномногогодишното подхранване.

Съставена е работна таблица, в която са извършени изчисления за въздействието от изменението на климата върху изменението на водното ниво при ненарушено от черпене филтрационно поле. Възприели сме, че намаляването на средномногогодишното подхранване на ПВТ е 20%. Въздействието е оценено, като пропорционално на изменението на подхранването на ПВТ, е намалена височината на водния стълб.

Прогнозна оценка и анализ за изменение на ресурсите на подземните води под влияние на климатичните промени

От анализа на получените резултати следват следните по-важни особености и закономерности.

- През първите два прогнозни периода (2013-2042 и 2021-2050 г.) се очаква известно увеличение на естествените ресурси на подземните води – свързано главно с известно нарастване на валежите. За отбелязване е, че за двата периода резултатите са много близки и това е обяснимо, тъй като тези два времеви периода в по-голямата си част се припокриват (застъпват). Увеличението се отнася и за двата климатични сценария (CRP4.5 и CRP8.5).
- През третия прогнозен период (2071-2100 г) се очертава намаление на ресурсите – свързано не толкова с намаляване на валежите, колкото с нарастване на евапотранспирацията (поради по-високите температури). Намалението е почти повсеместно и се наблюдава и при двата климатични сценария.
- За преобладаващата част от подземните водни тела нарастването на ресурсите е най-често между 2 и 8 % спрямо „сегашните“.

3. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА РЕГИСТЪРА НА ЗОНИТЕ ЗА ЗАЩИТА НА ВОДИТЕ

3.1. ЗОНИ ЗА ЗАЩИТА НА ВОДИТЕ ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ПИТЕЙНО - БИТОВО ВОДОСНАБДЯВАНЕ

В Черноморски район за басейново управление са определени 3 броя самостоятелни питейни повърхностни водни тела, съгласно Приложение XI на РДВ 2000/60/ЕС и в съответствие с националния подход "Определяне/ Актуализация на границите на повърхностни водни тела"⁹.

Местата за извличане на вода за човешка консумация от повърхностни води трябва да отговарят на определени стандарти, осигуряващи питейна вода със съответното качество.

⁹ http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/PURB/Подходи/SWB_Opredeliane_na_granitsite.pdf

Съгласно Заповед № РД-415/28.04.2004 г. на Министъра на околната среда и водите, на основание Наредба №12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно - битово водоснабдяване, в Черноморски район за басейново управление, това са трите язовира за питейно-битово водоснабдяване: “Камчия”, “Ясна поляна”, “Тича”. При актуализацията на ПУРБ (2016-2021г.) остават непроменени.

Единственият резервен водоизточник за питейно - битово водоснабдяване на територията на ЧРБУ, е язовир „Георги Трайков“, който не е въведен в експлоатация.

От 2013г. съществува водовземане за питейно-битово водоснабдяване от течащи повърхностни води – от река Луда Камчия при с. Ичера, с учредена Заповед за санитарно – охранителна зона № 10/ 15.02.2008 г.

Зони за защита на водите предназначени за питейно – битово водоснабдяване – подземни води

Съгласно информация от регистъра на издадените разрешителни за водовземане от подземни води, на територията на ЧРБУ съществуват 987 бр. водовземни съоръжения от подземни води за питейно–битово водоснабдяване, със сумарен дебит 3562,94 л/с.

3.2.ЗОНИ С ВОДИ ЗА КЪПАНЕ

В обхвата на Черноморски район за басейново управление, към 2014г. са определени 90 бр. зони за къпане, попадащи в крайбрежните води.

3.3. ЗОНИ, В КОИТО ВОДИТЕ СА ЧУСТВИТЕЛНИ КЪМ БИОГЕННИ ЕЛЕМЕНТИ

Чувствителните и уязвими зони са територии, обявени за защитени, тъй като водните тела в тези зони са чувствителни към влиянието на хранителни съставки- биогенни елементи (основно азот и фосфор) във водата.

Нитратно уязвими зони

Със Заповед № РД-635/13.08.2013г. на Министъра на ОСВ е утвърдена програма за мониторинг на нитратите в подземните и повърхностните води, попадащи в територии

определени като нитратно уязвимите зони ¹⁰.

Чувствителни зони

В Република България чувствителните зони са определени със Заповед № РД-970/28.07.2003г. на Министъра на околната среда и водите, като за Черноморския район за басейново управление са както следва:

- Черно море, от границата при с. Дуранкулак до границата при с. Резово;
- всички водни обекти във водосбора на Черно море.

Актуализацията на регистъра на чувствителните зони на Черноморски район за басейново управление, следва да бъде извършена на база действащата към момента Заповед на Министърът на ОСВ за тяхното определяне и актуален Доклад за прилагане на изискванията на Директива 91/271/ЕЕС относно пречистване на отпадъчни води от населените места.

Заповед № РД-970/28.07.2003 г. на Министъра на околната среда и водите не е изменяна, тъй като няма необходимост от изменение на границата на чувствителната зона¹¹.

При актуализация на Плана за управление на водите в ЧРБУ (2016 – 2021г.), няма промяна при определяне на чувствителните зони и всички водни обекти във водосбора на Черно море на територията на Р. България, т.к. са определени като чувствителна зона.

3.4. ЗОНИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА СТОПАНСКИ ЦЕННИ ВИДОВЕ РИБИ И ДРУГИ ВОДНИ ОРГАНИЗМИ.

В първи ПУРБ (2010 – 2015г.), съгласно изискванията на Наредба № 4/20.10.2000 г. на МОСВ, МЗГ и МЗ за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, са определени водите във водните обекти или части от тях, осигуряващи условия за обитаване от рибни видове и възпроизводство на черупкови организми. Определянето е извършено съгласно Заповед №168/19.12.2007г., актуализирана със Заповед № 52/17.05.2011г. на Директора на Черноморски район за басейново управление, и е извършено за всички категории води, съгласно „Инструкция за идентифициране на водите във водните обекти или части от тях за обитаване от риби и районите с крайбрежни води за развъждане на черупковиорганизми” и в съответствие с Наредба 4/20.10.2000 г.

При определяне на зоните в крайбрежни морски води, осигуряващи или имащи възможност да осигурят условия за живот и възпроизводство на черупкови организми, са изключени зоните за къпане, зоните на заустване на непречистени отпадъчни води, местата на вливане на по-големите реки, районите с пристанищни съоръжения, защитените акватории, фарватерите и морските полигони.

В рамките на втори ПУРБ за Черноморски район за басейново управление, зони за естествено обитаване от рибни видове са актуализирани на база - утвърден Списък на Зоните за опазване на стопански ценни видове риба и други водни организми от Министъра на околната среда водите, съгласно Заповед № РД 09-98/26.02.2016г. на Министъра на земеделието и храните и съгласно Закона за рибарство и аквакултури.

¹⁰ http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/Legislation/Zapovedi/Zapoved_Nitrati_RD-635_13082013.pdf

¹¹ http://www3.moew.government.bg/files/file/Water/OPVodi/Kanalizacionni_sistemi/Zapoved_za_opredeliane_na_chuvstvitelni_zoni.PDF

3.5 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ ОБЯВЕНИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА МЕСТООБИТАНИЯ И БИОЛОГИЧНИ ВИДОВЕ, В КОИТО ПОДДЪРЖАНЕТО ИЛИ ПОДОБРЯВАНЕТО НА СЪСТОЯНИЕТО НА ВОДИТЕ Е ВАЖЕН ФАКТОР ЗА ТЯХНОТО ОПАЗВАНЕ.

Актуализация на регистрите на защитените зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, е извършена въз основа на съгласуван на национално ниво подход за определяне на защитените зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, като е използвана информация, включена в:

- Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“¹².
- Екологичната оценка и Оценката за съвместимост на ПУРБ 2010 – 2015г. за ЧРБУ.
- Ръководство № 12 за Ролята на влажните зони в РДВ от общата стратегия за прилагане на РДВ - Екологични критерии за идентифициране на местообитания и видове от екологичната мрежа Натура 2000, които са пряко зависими от състоянието на водите;
 - Регистър на защитените територии и защитените зони в България;
 - Информационна система за защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000;
 - Разработена Национална приоритетна рамка за действие (НПРД за НАТУРА 2000;
 - Проект на Българско дружество за защита на птиците (БДЗП) „Трансграничен модел за опазване на природата и устойчиво ползване на природните ресурси по течението на река Дунав“ - Списък на водолюбивите птици по местообитания;
- Българският сайт „Птиците в България“ - информацията за Птици обитаващи влажни зони¹³.

На база на актуализацията на регистрите на защитените територии и зони обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване могат да се направят следните изводи:

➤ Защитени зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване

В първия ПУРБ на територията на ЧРБУ има идентифицирани 50 бр. зони за защита на природните местообитания и на дивата флора и фауна, съгласно Директива 92/43/ЕИО.

Зоните за защита на природните местообитания и на дивата флора и фауна, съгласно Директива 92/43/ЕИО са 55 бр., като 18 броя са защитени зони по Директива за местообитанията.

В първия ПУРБ на Черноморски район за басейново управление са идентифицирани 26

¹² <http://ope.moew.government.bg/bg/projects/projectslist/cid/10>

¹³ <http://www.birdsinbulgaria.org/>

бр. зони за защита на птиците по НАТУРА 2000.

При актуализацията на ПУРБ (2016г.-2021г.) са определени 26 бр. зони за защита на птиците по НАТУРА 2000, съгласно Директива 92/43/ЕИО

Зони за защита на водите, в които водата е основния фактор, от който зависят екологичните условия и свързаните с тях животни и растения:

При актуализацията на ПУРБ (2016г. – 2021г.), на територията на Черноморски район за басейново управление, екосистемите, в които водата е основният фактор, от който зависят екологичните условия и свързаните с тях животни и растения - влажни зони остават 7 бр., а именно:

- Дуранкулашко езеро, с площ 350 хектара;
- Шабленско езеро, с площ 404 хектара;
- Комплекс Поморие (Поморийското езеро и устието на р. Ахелой), с площ 814 хектара;
- Атанасовско езеро, с площ 1 404 хектара;
- Езеро Вая, с площ 2899,9 хектара;
- Пода (Защитена местност Пода и залива Форос), с площ 307 хектара;
- Комплекс Ропотамо, с площ 5 500 хектара.

➤ Защитени територии, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване. Те включват национални паркове, природни паркове, резервати, поддържани резервати, природни забележителности и защитени местности. Същите са определени според изискването на националния подход за определяне на тези зони - целта за обявяване на ЗТ да е опазване на видове или местообитания, които са свързани с опазване на водите.

В първи ПУРБ на Черноморски район за басейново управление, регистъра на защитените територии включва 195 защитени територии.

При актуализацията на ПУРБ (2016г.-2021г.) на ЧРБУ, регистъра на защитените територии включва 216 защитени територии. Съгласно Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“ и утвърдения подход за „Определяне/Актуализиране на зони за защита на водите“¹⁴ са идентифицирани 152 бр. защитени територии

4. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОВЪРХНОСТНИ И ПОДЗЕМНИ ВОДИ И ЗОНИТЕ ЗА ЗАЩИТА НА ВОДИТЕ

4.1. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ

Програмите за мониторинг на повърхностните води са планирани в съответствие с изискванията на РДВ и Ръководство №7 „Мониторинг“, разработено в рамките на Общата стратегия за прилагане на РДВ, транспонирани в Закона за водите и Наредба № 1 / 11. 04. 2011 г. за мониторинг на водите, по отношение на:

1. Оценка на състоянието на водните тела. Съгласно приложение V, т. 1.4.2. i на

¹⁴ http://www5.moew.government.bg/?page_id=50135

РДВ, Държавите членки се задължават да представят карта за всеки район за басейново управление, илюстрираща класификацията на екологичния статус за всяко водно тяло.

2. Набиране на нужната информация за допълване и валидиране на оценката на антропогенното въздействие върху повърхностните води и свързаните с тях екосистеми.

3. Спазване на изискванията за минимална честота на мониторинга за периода на прилагане на ПУРБ, съгласно приложение V, т. 1.4.3. на РДВ и чл. 11, ал. 1 на Наредба № 1 за мониторинг на водите.

4. Спазване на изискванията за наблюдение на всички приложими елементи за качество, съгласно приложение V, т. 1.3.1. на РДВ и чл. 8, ал. 5 на Наредба № 1 за мониторинг на водите.

Мониторингът в зоните за защита на водите е част от програмите за контролен или оперативен мониторинг, като се извършват наблюдения на допълнителни параметри, свързани със спецификата на зоната.

Съгласно изискванията на чл. 8 от Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27 от 2008 г.), която транспонира Директива 91/676/ЕЕС, басейновите дирекции, и в частност БДЧР планира и участва в провеждането на мониторинга за съдържанието на нитрати във водите и на еутрофикацията на водите. Програмата се изпълнява съгласно Заповед РД-635/13.08.2013г. на министъра на ОСВ.

В изпълнение на Наредба 12 / 18. 06. 2002 г. за качеството на повърхностните води предназначени за питейно битово водоснабдяване/ПБВ/ ежегодно се извършва категоризация на повърхностните води (речни водохващания и язовирите) на база на резултатите от провеждания мониторинг.

Разработените програми за мониторинг се изпълняват от Регионалните лаборатории на Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ (физикохимични елементи и някои биологични елементи за качество), НИМХ (количествен мониторинг), както и от други научни институции и организации (за определени биологични и хидроморфологични елементи за качество). Пробовземанията и анализите се извършват по утвърдени международни и национални стандарти.

Данните от наблюденията и оценките, получени в резултат от мониторинга на водите, както и от собствения мониторинг, проведен съгласно чл. 174 от ЗВ и Наредба № 1 / 11. 04. 2011 г. за мониторинг на водите, са основа за оценка на ефективността от изпълнението на програмите от мерки, както и за осъществяване на контрол и за налагане на санкции при нарушение изпълнението на нормативните изисквания.

Програми за мониторинг на повърхностните води.

Контролен мониторинг

Целта на контролния мониторинг е да осигури необходимата информация за:

- ✓ допълване и проверка на резултатите от прегледа на антропогенния натиск и въздействие, и оценката на риска, изготвени съгласно изискванията на т.1.4 от Приложение II на РДВ и чл. 156з от ЗВ;
- ✓ оценка на дългосрочните промени в естествените условия и от антропогенни дейности;
- ✓ ефективното планиране на бъдещите мониторингови програми.

Контролният мониторинг следва да осигури изчерпателна и достоверна информация за цялостното състояние на повърхностните води в рамките на речния басейн. Той се извършва както във водните тела определени “не в риск” и “вероятно в риск”, така и в телата “в риск”, с цел осигуряване на необходимата информация за определяне на състоянието им.

Контролният мониторинг в Черноморски басейнов район обхваща:

Вътрешни повърхностни води – реки и езера, и преходни води

- 301 пункта за хидробиологичен мониторинг, от които в 104 се извършва и оперативен мониторинг;
- и 210 пункта за физико-химичен мониторинг, от които в 114 се извършва и оперативен мониторинг.

Крайбрежни морски води

- 65 пункта за хидробиологичен мониторинг, от които в 42 се извършва и оперативен мониторинг;
- 37 пункта за физико-химичен мониторинг, от които в 23 се извършва и оперативен мониторинг.

Автоматични станции за мониторинг на повърхностните води

На територията на БДЧР функционират 4 автоматични станции за измерване на основни физикохимични и хидрометеорологични показатели по проект към МОСВ, реализиран през 2009 г. и финансиран от програма ФАР. Станциите са разположени в устията на четири от основните реки в черноморски район за басейново управление, вливащи се в Черно море - р. Камчия, р. Двойница и трансграничните реки р. Велека и р. Резовска и осигуряващи данни за състоянието на водите, във връзка със системата за ранно предупреждение от наводнения.

Дейността на автоматичните станции се осигурява от Изпълнителна агенция по околна среда.

Автоматичните станции за повърхностни води са снабдени със сензори за наблюдение на следните параметри:

- метеорологични - валеж, скорост на вятъра, посока на вятъра, температура и относителна влажност, за атмосферното налягане, за регистриране на слънчева радиация),
- общофизични и неорганични химични - температура на водата, рН, електропроводимост, % насищане с кислород и разтворен кислород, общо разтворени вещества, соленост, нитрати, нитрити, амоняк и фосфати;
- хидрометрични - воден стоеж и водно количество.

Регистрираните данни се подават в реално време към БД и ИАОС, което осигурява представителна редица по тези показатели при извършваните оценки.

Оперативен мониторинг

Целта на оперативния мониторинг е:

- ✓ да се установи състоянието на онези водни тела, които са в риск по отношение постигането на целите на РДВ;
- ✓ да се направи оценка на промените в състоянието на телата в риск в резултат от изпълнението на програмата от мерки.

Програмата за оперативен мониторинг може да бъде коригирана в периода на плана за управление, в зависимост от информацията, която се получава във връзка с анализа на антропогенния натиск и въздействие, или от провеждания мониторинг.

Оперативният мониторинг обхваща:

Вътрешни повърхностни води – реки и езера, и преходни води

- 190 пункта за хидробиологичен мониторинг, от които в 100 се извършва и контролен мониторинг;
- и 114 пункта за физико-химичен мониторинг, от които в 110 се извършва и контролен мониторинг.

Крайбрежни морски води

- 42 пункта за хидробиологичен мониторинг;
- 23 за физико-химичен мониторинг.

Проучвателен мониторинг

Програмата за проучвателен мониторинг се изпълнява:

- ✓ в случаите, когато причината за превишенията на екологичните стандарти е неизвестна;
- ✓ в случаите, когато контролният мониторинг показва, че няма вероятност целите за опазване на околната среда съгласно глава десета, раздел III ЗВ да бъдат постигнати и все още не е започнал оперативен мониторинг с цел проверка на причините, поради които водното тяло или водните тела няма да постигнат определените цели;
- ✓ за уточняване на величината и въздействието на случайно замърсяване.

Мониторинговите пунктове, матрицата и параметрите, както и честотата и продължителността на мониторинга, се определят от спецификата на проблема, който се проучва.

Оценка на екологичното състояние на повърхностните води

Рамковата директива за водите изисква Държавите-членки да определят състоянието – екологично и химично, на всяко водно тяло. По-ниската от двете оценки определя оценката на общото състояние на водното тяло.

При силномодифицираните и изкуствените водни тела вместо екологично състояние се определя екологичен потенциал (ЕП), като най-високата степен е „добър ЕП”.

Оценката на екологичното състояние / потенциал на повърхностните води е извършена съгласно утвърдения “Общ подход за оценка на екологичното състояние и екологичен потенциал на повърхностните водни тела в Р България”².

В България липсва утвърдена методика за оценка на хидроморфологичните елементи за качество, поради което състоянието на ХМ елементи по данни от извършен мониторинг се определя по експертна преценка. Отлично състояние се определя, когато не се наблюдават или са налице незначителни отклонения от естествените условия. Във всички останали случаи състоянието се определя като добро.

За определяне на достоверността на оценката на екологичното състояние е използвана одобрената „Методика за определяне ниво на достоверност на оценката на екологичното и на химичното състояние“³.

Крайбрежни морски води

Оценката на екологичното състояние на крайбрежните водни тела в първия ПУРБ е извършено основно на база на данни по БЕК макрозообентос. Съответно, достоверността на оценката е ниска.

През 2010 г. е проведен мониторинг по БЕК фитопланктон и макрозообентос и общото екологично състояние е определено на база на получените резултати.

През 2011 г. е извършен мониторинг по 3-те БЕК. Извършени са пробонабирания от всички предвидени в програмата пунктове.

През 2012 и 2013 г. общото екологично състояние е определено на база извършен мониторинг по всички БЕК и ФХ съгласно Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води (изм. и доп., в сила от 23.09.2014г.) на база на класификационна система за референтни стойности за задължителните показатели: “фитопланктон“, „макрофитобентос“ и „макрозообентос“, кислородна наситеност (OS%), биохимична потребност от кислород БПК5 (BOD5) съдържание на амониев азот (N-NH₄), нитритен азот (N-NO₂), нитратен азот (N-NO₃) и фосфатен фосфор (P-PO₄).

Оценката на екологичното състояние на крайбрежните водни тела при актуализацията на ПУРБ е извършена на база на данните от проведения биологичен, физико – химичен и химичен мониторинг за периода 2010 – 2014 г. за всеки отделен пункт, и неговото отнасяне към новите граници на водните тела.

Към настоящия момент все още няма официално утвърдена методика за оценка на състоянието по хидроморфологични елементи за качество на крайбрежните морски води.

При актуализацията на въздействието върху крайбрежните води са взети предвид и данните от проведеният здравен контрол, включващ мониторинг съгласно Наредба № 11 / 25. 02. 2002 г. за качество на водите за къпане (транспонираща Директива 76/160/ЕИО и действаща до 2014 г., класифициране на зоните за всеки сезон) и Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане (транспонираща Директива 2006/7/ЕО) и извършената категоризация на крайбрежните зони за къпане.

За тези тела, в границите на които липсват пунктове за мониторинг, беше взето състоянието на най-близко разположените пунктове от съседното тяло/тела, (както и е взето предвид състоянието на старото водно тяло/тела, ако новите тела са били част от едно общо).

За тези тела са планирани нови пунктове за наблюдение, като информацията за състоянието по отделните елементи за наблюдение ще бъде прецизирана на база на проведения мониторинг през 2015 и 2016 г. и ще бъде отразено в крайният вариант на ПУРБ.

Оценка на химичното състояние на повърхностните води

Химичното състояние е оценено като добро или лошо. Когато химичното състояние на едно повърхностно водно тяло е постигнало съответствие със стандартите за качество на околната среда, то е определено като постигащо добро химично състояние. В противен случай водното тяло е определено в непостигащо добро състояние. За водните тела, за които липсват данни от мониторинг, химичното състояние е определено като неизвестно.

На територията на ЧБР са взети проби от 24 бр. пункта и резултатите са следните:

За живак – в диапазон от 24 $\mu\text{g/kg}$ до 244 $\mu\text{g/kg}$.

За хексахлорбензен – в диапазон от $<0,1 \mu\text{g/kg}$ до 4,97 $\mu\text{g/kg}$.

За хексахлорбутадиен - $<0,5 \text{ mg/kg}$ (всички резултати са под границата на количествено определяне на метода за анализ).

Резултатите, показват превишения на стандартите за качество за околната среда за биота за живак и неговите съединения в голяма част от пробите и в различните пунктове. Получените резултати от анализа на хексахлорбензен са в широк диапазон от под 0,10 $\mu\text{g/kg}$ до 4,97 $\mu\text{g/kg}$ и са под СКОС за хексахлорбензен в биота. Хексахлорбутадиен не е открит в нито една от пробите, като всички резултати са под границата на определяне на метода за анализ, а тя е много под 30% от СКОС, от което може да се направи извод, че това вещество не е характерен замърсител за Черноморски басейнов район.

При оценката на химичното състояние са използвани първоначално определените фоновы стойности за четирите метала, определени като приоритетни вещества, получени като резултат по горепосочената поръчка, и е приложена одобрена „Методология за начина на ползване на определените фоновы концентрации при оценка на екологичното и химично състояние на повърхностни водни тела“.

За целите на оценката на химичното състояние на повърхностните води са използвани и резултатите от мониторинга на водите, които не отговарят на изискването на Директива 2009/60/ЕС за определяне на техническите спецификации за химически анализ и мониторинг на състоянието на водите, респ. на чл. 84 от Наредба 1 / 11.04.2011 г. за мониторинг на водите, като е приложен одобрения *“Подход за използване резултатите, под границата на количествено определяне на метода на анализ, неотговарящи на изискването на Директива 2009/90/ЕО / (чл. 84 от Наредба 1/11.04.2011 за мониторинг на водите)(като част от Подхода за класификация на химичното състояние на повърхностните води)”*. http://www5.moew.government.bg/?page_id=50135. Този подход е част от Подхода за класификация на химичното и екологично състояние на повърхностните води.

За определяне на достоверността на оценката на химичното състояние е използвана одобрената „

Обобщена оценка на състоянието на повърхностните води

Лошо и много лошо състояние на повърхностните води от категории **реки, езера и преходни води** е обусловено от следните фактори:

- замърсяване с органични вещества, азот и фосфор от населени места;
- непостоянен речен отток, съчетан със замърсяване от населени места под 2000 е. ж. без ПСОВ;

- замърсяване с азот, фосфор, желязо, манган, алуминий и хром от индустриални източници;
- замърсяване с минерални форми на азот и фосфор от дифузни източници (зеделски практики);
- еутрофикационни процеси, съпроводени с ежегодни цъфтежи на фитопланктон (Варненско и Белославско езеро);

Влошеното (умерено / лошо) състояние на **категория крайбрежни води** е обусловено от следните фактори:

- морски заливи с недостатъчен водообмен с открити води;
- натиск от наземни антропогенни източници (пристанищна дейност, туризъм, зауствания на ПСОВ над 10 000 е.ж., канализационни мрежи на населени места без осигурено пречистване на отпадъчните води, зауствания от индустриални обекти);
- водообмен със съседни водни тела, подложени на значително антропогенно въздействие от пристанищна дейност, туризъм, зауствания на отпадъчни води от ПСОВ на населени места над 10 000 е.ж.;
- индиректно въздействие от речните води, вливащи се в крайбрежните водни тела, явяващи се едновременно точков и дифузн източник на натиск.
- въздействие от локални точкови и дифузни източници в крайбрежната зона
- дифузно замърсяване от депониране на драгирани седименти от крайбрежните езера и подстъпите към тях (Морска гара, канал 1 и канал 2) в района на крайбрежни водни тела Варненски залив (код BG2BS000C005) и Бургаски залив < 30 м (код BG2BS000C1308).
- вероятно дифузно замърсяване от атмосферата (все още недобре проучен вид натиск)
- натиск от морско-базирани дейности като корабния трафик
- натиск от риболовни дейности, главно тралиране в крайбрежната зона.
- влошено състояние на морската околна среда, дължащо се на естествени процеси, обусловени от индиректното влияние на р. Дунав (най-северните водни тела BG2BS000C001 и BG2BS000C002).
- неподходящо разполагане на пунктовете за мониторинг на отделните БЕК (в новата програма за мониторинг местоположението на пунктовете за прецизирани спрямо актуализираните граници на водните тела на база на типа субстрат, дълбочината и вълновата експозиция).

Състоянието за някои повърхностни водни тела при актуализацията на ПУРБ е различно в сравнение с предходните години, без това да е свързано с реални промени в наблюдаваните параметри.

Различията в сравнение с оценките от предходните години са свързани с:

- Въвеждане на 3-степенна скала за оценка за поддържащите основни физико-химични елементи за качество.

- Промени в границите на класовете за качество по отношение съдържанието на фосфор, в сравнение с приложената класификационна система при разработването на ПУРБ за Черноморския басейнов район.
- Въвеждане на СКОС за специфичните замърсители и отпадането на нормите, регламентирани с Наредба № 7 / 1986 г. за показатели и норми за определяне на качеството на течащите повърхностни води.
- Промени в набора на наблюдаваните параметри - проведено наблюдение по всички МЕК и ФХЕК в крайбрежните морски води през периода на първия ПУРБ, както и проведен хидроморфологични изследвания.

**Екологично състояние / потенциал на повърхностните водни тела по категории
води, ПУРБ – 2010-2015 г. и ПУРБ – 2016-2021 г.**

Категория ВТ	Общ брой		Отлично състояние		Добро състояние/ потенциал		Умерено състояние/ потенциал		Лошо състояние/ потенциал		Много лошо състояние/ потенциал	
	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ
	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015
Реки	123	90	3	11	60	42	46	31	8	5	6	1
СМВТ - реки	33	19	-	-	4	6	17	10	9	1	3	2
Езера	1	5	-	-	-	2	-	1	1	2	-	-
СМВТ - езера	-	22	-	3	-	5	-	5	-	3	-	6
Изкуствени водни тела	3	4	-	-	1	2	1	1	-	1	1	-
Преходни води - езера	5	-	-	-	1	-	2	-	-	-	2	-
Преходни води - СМВТ - езера	9	-	-	-	-	-	2	-	-	-	7	-
Преходни води - ИВТ - езера	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Преходни води - реки	12	-	2	-	4	-	4	-	2	-	-	-
Преходни води - СМВТ - реки	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Крайбрежни морски води	17	13	-	-	2	5	10	3	5	5	-	-
Общ брой	205	153	5	14	72	62	83	51	25	17	20	9

**Химично състояние на повърхностните водни тела по категории води, ПУРБ –
2010-2015 г. и ПУРБ – 2016-2021 г.**

Категория ВТ	Общ брой		Добро състояние		Непостигащо добро състояние		Неопределено химично състояние	
	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ	ПУРБ
	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015	2016-2021	2010-2015
Реки	123	90	32	11	2	-	89	-

СМВТ - реки	33	19	10	-	2	-	21	-
Езера	1	5	-	-	-	-	1	-
СМВТ - езера	-	22	-	3	-	-	-	-
Изкуствени ВТ	3	4	-	-	-	-	3	-
Преходни води - езера	5	-	-	-	-	-	5	-
Преходни води - СМВТ - езера	9	-	-	-	2	-	7	-
Преходни води - ИВТ - езера	1	-	-	-	-	-	1	-
Преходни води - реки	12	-	-	-	-	-	12	-
Преходни води - СМВТ - реки	1	-	-	-	-	-	1	-
Крайбрежни морски води	17	13	3	-	3	-	11	-
Общ брой	205	153	45	14	9	0	151	0

4.2. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Мониторинг и резултати от мониторинга на подземни води

Програмите за мониторинг на подземните води се разработват в съответствие с изискванията на чл. 119, 169, 169б от Закона за водите, с цел събирането на подробна информация за оценка на количественото и химичното състояние на подземните водни тела във всеки район за басейново управление.

Програмите за подземни води включват:

- програма за количественото състояние на подземните водни тела;
- програми за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните водни тела.

В програмите се включват програми за мониторинг на зоните за защита на водите по чл.119а от Закона за водите.

1. Програмата за количествен мониторинг на подземните води включва:

- поддръжка и развитие на мрежата за количествен мониторинг;
- наблюдения на нива, дебита и температура на подземните води;
- обработка и оценка на данните от мониторинга;
- организирането на базата данни.

Мрежите за мониторинг на количественото състояние на подземните води се създават така, че да осигурят:

- надеждна оценка на количественото състояние на всички подземни водни тела или групи тела, които се използват за питейно-битово водоснабдяване и имат средноденонощен дебит над 10 м³/ден или служат за водоснабдяване на повече от 50 човека;
- оценка на разполагаемите ресурси на подземните води;
- прогнозиране на наводнения и засушавания на територията на страната от НИМХ;
- оценка на тенденциите и създаването на сценарии за климатични изменения и влиянието им върху ресурсите на подземните води от НИМХ на национално ниво.

2. Програмите за мониторинг на химичното състояние на подземните води се създават с цел:

- задължително да обхванат подземните водни тела, които се използват за питейно-битово водоснабдяване и осигуряват средноденонощен дебит повече от 100 м³/ден;

- да осигурят подробни и детайлни данни за химичното състояние на подземните водни тела в рамките на всеки речен басейн и да откриват присъствието на дългосрочни, значими и устойчиви, включително предизвикани от човешката дейност, възходящи тенденции в концентрациите на замърсителите.

Програмите за **контролен мониторинг** на химичното състояние на подземните води се изготвят въз основа на информацията от извършеното характеризирание и оценка на въздействието на човешките дейности върху подземните водни тела за всеки период на приложение на ПУРБ с цел:

- допълване и потвърждаване на процедурата по оценка на въздействието;
- осигуряване на информация, необходима за оценка на значимите и устойчиви тенденции в резултат както от промени в естествените условия, така и от антропогенни дейности.

Програмите за **оперативен мониторинг** се изготвят с цел:

- установяване на химичното състояние на всички подземни водни тела и групи тела, определени като непостигащи целите за опазване на околната среда по чл. 15б, ал. 1 ЗВ;
- идентифициране и насочване в обратна посока на всички значими и устойчиви тенденции в концентрациите на отделни замърсители с цел непрекъснато намаляване замърсяването на подземните води.

ЧРБУ разработва следните програми за мониторинг на подземните води:

1. Програма за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на водите;
2. Програма за мониторинг на водите в зоните за защита на питейни води;
3. Програма за мониторинг на нитрати във водите в нитратно уязвимите зони;
4. Програма за мониторинг на количественото състояние на водите;

За периода 2010-2013 г. в изпълнение на програмата за контролен и оперативен мониторинг, утвърдена със Заповед РД 715/02.08.2010 г. на МОСВ са включени 67 пункта за мониторинг на химичното състояние на подземните води и 54 пункта за количествен.

От 2013 г. и към момента в програмата в изпълнение на Заповед №РД-182/26.02.2013 г. на МОСВ, мониторинговите пунктове за химично състояние са 90 пункта и за количествено – 75

В програмата за контролен и оперативен мониторинг всеки отделен мониторингов пункт има определена схема за пробонабиране и анализиране по показатели разделени в следните групи:

Физико-химични показатели:

I –ва група основни физико-химични показатели: разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, нитрати, амониеви йони, температура на водата, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий и калий, сулфати, хидрогенкарбонати, карбонати и сух остатък – анализират се във всички пунктове за подземни води - сезонно /четири пъти в годината/ или на полугодие /два пъти годишно/.

II –ра група допълнителни физико-химични показатели: нитрити, фосфати, общо желязо, манган - анализират се във всички пунктове за подземни води - сезонно /четири пъти в годината/ или на полугодие /два пъти годишно/.

Специфични замърсители:

I –ва група - метали и металоиди:олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, общ хром, хром три и шествалентен, стронций, обща алфа и бета активност – анализират се всички или отделни показатели на полугодие /два пъти годишно/ или веднъж годишно.

II-ра група - органични замърсители: трихлоретилен, тетрахлоретилен, алдрин, диелдрин, ендрин, атразин, симазин, пропазин, ендосулфан, метоксихлор, хептахлор, хлордан, DDT/DDD/DDE, HCH – съединения, ацетохлор, пендиметалин, флутриафлор, триадименол, манкоцеб, алахлор,циперметрин – анализите се извършват еднократно през годината.

Пунктовете от програмата за мониторинг в зоните за защита на питейни води са част от програмата за контролен и оперативен мониторинг на подземните води. Показателите, които се наблюдават при изпълнението на тази програма са идентични с гореизброените групи показатели анализирани при контролния мониторинг в подземните води.

Програмите за мониторинг на химичното състояние на подземните води, изготвени от ЧРБУ се изпълняват от три Регионални лаборатории на ИАОС - РЛ Варна, РЛ Бургас и РЛ Шумен. Извършването на анализите на показателите на замърсяване е в съответствие с изискванията на чл.84, Раздел III от Наредба №1 за мониторинг.

Програмите за мониторинг на количественото състояние на подземните води обхваща 40 подземни водни тела в границите на ЧРУВ. Наблюдават се :

- водни нива – на кладенците;
- дебити – на изворите.

Съгласно чл. 171(2) т.2. и ал.(6) от Закона за водите НИМХ-БАН е компетентен орган за изпълнението на количествения мониторинг на водите.

Изборът на пунктове за мониторинг, определянето на честотата на пробонабиране и цялата методология, прилагана при разработването на програмите за мониторинг на подземните води е на база утвърден национален подход.

Количествено състояние на подземните води.

Количественото състояние на подземните водни тела се определя от режима на нивото на подземните води. Подземно водно тяло е в добро количествено състояние, ако са изпълнени следните условия:

- нивото на подземните води в подземното водно тяло е такова, че разполагаемите ресурси на подземните води не са превишени от дългосрочния средногодишен дебит на черпене от водното тяло;
- нивото на подземните води не е подложено на изменение в резултат от водовземане или от друга човешка дейност, при което се създава опасност от:
 - непостигане на целите за опазване на околната среда по чл. 156а, ал. 1 от Закона за водите, за свързаните с подземното водно тяло повърхностни води;
 - влошаване на състоянието на тези повърхностни води;
 - увреждане на сухоземни екосистеми, зависещи пряко от подземното водно тяло;
 - понижаване на нивата на подземните води в части от водно тяло, от които се подхранват водите на влажните зони, зоните за опазване на стопански значими водни

организми, защитени територии и защитени зони по чл. 119а, ал. 1, т. 5 от Закона за водите;

- измененията в посоката на потока в подземното водно тяло са предизвикани от временни или непрекъснати промени на водното ниво в пространствено ограничена област, но тези изменения не създават опасност от интрузия на солени води или други интрузии, и не показват устойчива и ясно определена антропогенно предизвикана тенденция в посоката на потока в подземното водно тяло.

Оценката на количественото състояние на ПВТ е извършена по данни за периода 2010 - 2013 г., а в тестовите, при които са оценявани тенденции са ползвани всички налични данни от 2006 до 2014 г.

За оценка на количественото състояние е използван одобрения подход [http://www.moew.government.bg/files/file/Water/PURB/Podhodi/GW_status_kolichestvo .doc](http://www.moew.government.bg/files/file/Water/PURB/Podhodi/GW_status_kolichestvo.doc).

Химично състояние на подземните води

Оценката на химичното състоянието на подземните води е извършена, чрез прилагане на утвърден национален подход ([www.moew.government.bg/files/file/Water/PURB/Podhodi/GW-status hi](http://www.moew.government.bg/files/file/Water/PURB/Podhodi/GW-status_hi)).

За оценката на химичното състояние на подземните водни тела (ПВТ) се използват резултатите от мониторинга, изпълняван по националната програма за периода 2010-2014г. и от мрежите за собствен мониторинг на титулярите на разрешителни за същия период 2010-2014г.

Основните критерии, използвани при оценката на химичното състояние, са стандартите за качество определени в Приложение №1 към Наредба 1/2007г. за проучване, ползвани и опазване на подземните води и праговите стойности на показателите на замърсяване.

Актуализация на праговите стойности

В първия ПУРБ праговите стойности са определени по ОП "Тема 5 – Определяне на праговете на замърсяване на подземните води и разработване на класификационна система за химичното състояние на подземните води".

Като критериални стойности (CV) за определяне на праговите стойности (TVs) са приети граничните стойности (стандарты) на концентрациите в Наредба 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

За оценка на химичното състояние в края на ПУРБ 1 са прегледани и преизчислени ПС по ПВТ, като за целта са актуализирани фоновите стойности, съгласно методиката в одобрения подход. В общия случай стойността на Кп се приема в границите от 0,5 до 0,75.

Преизчисляване на праговите стойности е извършено за задължителните показатели съгласно Чл.67, ал.1 от Закона за водите и за всички непосочени в ал. 1 замърсяващи вещества и показатели за замърсяване, които при характеризирането на подземните водни тела по чл. 21 и 22 от Закона за водите, са били основание, тялото да бъде определено в риск да не постигне определените цели.

Оценка на химичното състояние на подземните водни тела

За първия ПУРБ е извършена оценка на химичното състояние на всички подземни водни тела по приета за целта методика, базираща се на изчисляване на средната стойност на съответните замърсяващи вещества, установени при мониторинга на подземните води.

За втория ПУРБ оценка на химичното състояние е извършена за подземни водни тела, за които при характеризиранието е установен риск да не постигнат „добро“ състояние.

При оценката на химичното състояние на подземните води са взети предвид следните елементи:

- достоверност на данните;
- критерии за оценка на химичното състояние на подземните води (стандартите за качество на подземните води и прагови стойности);
- степен на превишени;
- местоположение на превишени;
- достоверност на оценката.

Обща оценка на химичното състояние на подземните водни тела

За изчисляване на стойността за сравняване са ползвани данни от пунктове за ПВТ за периода 2010 - 2014 г. от мрежите за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните водни тела, определени със Заповеди с №№РД– 715/ 02.08.2010 г. и РД – 182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите.

Стойностите за сравняване са изчислени по описаната в подхода методика.

Крайната оценка на състоянието на водата в района на пункта се определя по следния начин:

- ако по всички показатели състоянието е „добро“, състоянието на водата се определя, като „добро“ по този показател;
- ако по някой от показателите състоянието е „лошо“, състоянието на водата се определя като „лошо“ по този показател.

Оценка на състоянието на цялото ПВТе извършена по следния начин:

- ако в района на всички пунктове за мониторинг в тялото състоянието е „добро“ – ПВТ е определено в „добро“ химично състояние
- ако в района на някой от мониторинговите пунктове в тялото състоянието е „лошо“ – следва извършването на допълнителен анализ за окончателна оценка състоянието на водното тяло, чрез комбинирано прилагане на тестовете.

Актуализация на програмите за мониторинг

Програма за количествен мониторинг

Програмата за количествен мониторинг на подземните води за първия ПУРБ, включва:

- пунктове (престояващи) от мрежата на НИМХ, по които се определят естественните ресурси (средномногогодишното подхранване) на ПВТ и посоката на потока на подземните води;
- пунктове, фокусирани в райони със значими черпения на подземни води

В пунктовете се провежда наблюдение на нива, дебита и температура на подземните води;

Резултатите са следните:

Извършени са наблюдения на 30 пункта в 13 ПВТ с честота ежесечно за периода 2009 - 2013г. Средногодишни резултати показват понижение на водните нива в 6 ПВТ и то в кватернерния водоносен хоризонт; в повишение на водно ниво в пунктове от ПВТ 041 и намаление на дебита в пункт от ПВТ с код 036. В останалите 22 ПВТ няма промяна в водните нива или дебита.

Цялата мрежа за количествен мониторинг на подземните води се състои от 75 пункта, от които са наблюдавани само 30 пункта. Останалите 43 пункта ще бъдат поетапно включвани за наблюдение до 2021г.

Програма за химичен мониторинг

На база на резултатите от извършената оценка на химичното състояние на подземните води и установения натиск от дифузни и точкови източници е извършено преразглеждане на действащата програма за контролен и оперативен мониторинг.

Предвидената актуализация е съгласно предоставената от МОСВ "Методика за планиране на мрежите и програмите за мониторинг на подземните води"

Целта е повишаване на достоверността свързана с оценката на риска и състоянието и икономическата ефективност на мониторинга.

Актуализираната мрежа за контролен и оперативен мониторинг се състои от:

- пунктове от съществуващата мрежа за контролен и оперативен мониторинг
- нови пунктове, предимно в ПВТ които са определени в риск и лошо химично състояние:
 - за които информацията е недостатъчна (с ниска достоверност); за потвърждаване на състоянието;
 - в които има установени райони, системи на натиск от антропогенна дейност;
 - определени участъци на интрузия;
 - в зони на активно водочерпене, дрениране ;
 - в зони на естествена среда, на подхранване ;
 - в зони на транспортиране.
 - в застрашени зони на защита на водите .
 - в ПВТ в които няма информация и няма пунктове за мониторинг .

Програмата за мониторинг на водите в зоните за защита на питейните води (ЗЗПВ) за ПВТ, включва водоземни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, които имат средноденонощен дебит над 100 м³. Пунктовете от програмата за мониторинг в зоните за защита на питейни води са част от програмата за контролен и оперативен мониторинг на подземните води. Мониторингът на химичното състояние на подземните води за питейно-битово водоснабдяване в Черноморски район обхваща общо 83 пункта. Общият брой на подземните водни тела, които са мониторираны е 33 бр.

Наблюдаваните мониторингови пунктове са помпени станции за питейно-битово водоснабдяване.

Резултатите се сравняват с максималната стойност от Приложение № 1 към чл. 3, т. 2 на Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Показателите, които се наблюдават при изпълнението на тази програма са идентични с гореизброените групи показатели анализирани при контролния мониторинг в подземните води.

4.3. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ЗОНИТЕ ЗА ЗАЩИТА НА ВОДИТЕ

Зоните за защита на водите, посочени в Приложение IV на РДВ и чл. 119 а от ЗВ, са:

- водните тела и санитарно-охранителни зони (СОЗ), предназначени за питейно-битово водоснабдяване и/или водните тела и СОЗ, съдържащи минерални води;
- зони с води за къпане;
- зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи: чувствителни зони, съгласно Директива 91/271/ЕЕС и уязвими зони, съгласно Директива 91/676/ЕЕС;
- зони за опазване на стопански значими видове риби и други водни организми;
- защитени територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, включително съответните обекти на Натура 2000, обявени съгласно Директивата за хабитатите 92/43/ЕЕС и Директивата за птиците 79/409/ЕЕС (Зони по НАТУРА 2000).

Съгласно изискванията на чл.169 в от ЗВ програмите за мониторинг трябва да се допълнят с изисквания, свързани със спецификата на зоната.

4.3.1. Мониторингови програми и мрежи за мониторинг в зоните за защита на водите.

Мониторинг в зоните за защита на повърхностните води за питейно-битово водоснабдяване

В Черноморския басейнов район, повърхностните водоизточници за питейно-битово водоснабдяване са: яз. “Камчия”, яз. “Ясна поляна” и яз. “Тича” и речно водохващане от р. Луда Камчия при с. Ичера.

Територии за опазване на стопанско значими водни биологични видове.

През 2012 г. Министерът на ОСВ е утвърдил Списък на стопански ценни видове риби и други водни организми. Първоначално определяне на тези зони е извършено през 2004 г. в съответствие с изискванията на Наредба 4/ 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми и Закона за рибарство и аквакутури.

С разработването на класификационните системи за оценка на екологичното състояние по БЕК риби, както и на подкрепящите ФХЕК на практика се определят условията,

характеризиращи средата, подходяща за естествено обитаване на риби. Мониторингът по този БЕК е част от програмите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностните води.

Води за къпане.

Качеството на водите за къпане се наблюдава и се определя от Регионалните здравни Инспекции към Министерството на здравеопазването и състоянието им ежегодно се докладва на ЕК (<http://www.eea.europa.eu/themes/water/status-and-monitoring/state-of-bathing-water/state>; <http://www.eea.europa.eu/themes/water/status-and-monitoring/state-of-bathing-water/country-reports-2014-bathing-season/bulgaria-2014-bathing-water-report/view>)

Сезонът за къпане и съответно вземане на проби за оценка на качеството на водите за къпане в крайбрежната зона е от 15 май до 30 септември (максимален брой дни до 140).

Към 2014 г. качеството на водите за къпане в България се наблюдава в 94 зони за къпане, като от тях 90 зони за къпане са определени в крайбрежните морски води в обхвата на Черноморски басейнов район.

През 2014 г. не са определяни нови зони за къпане.

Останалите 4 зони за къпане са определени във вътрешните води и попадат на територията на Дунавски басейнов район и Източнобеломорски басейнов район.

За всяка зона за къпане се наблюдават пет групи от параметри:

- ✚ данни за местоположение (идентификация, *identification data*) – включва наименование – локация (местоположение), географски тип на водите за къпане (крайбрежни 96% или вътрешни и наличие (приблизителен брой) на къпещите се (посещаващите плажа);
- ✚ сезонни данни (метаданни) – включва начало и край на сезона за къпане, класифициране на водите по категории на национално ниво за изтеклия сезон през настоящата година, планиране и/или изпълнение на мерки за управление при промени в качеството.
- ✚ мониторингови данни – подробни (неагрегирани) числени стойности на двата микробиологични параметри - чревни ентерококи и Ешерихия коли (Е.коли), изследвани при всяка взета проба от водите за къпане. Допълнителни параметри, които се изследват при отклонения от нормите по двата задължителни показателя са салмонела и НАГ-вибриони.
- ✚ извънредни ситуации / периоди – описва се информация за периоди на неочаквани (необичайни) ситуации, които имат или биха имали негативен ефект върху водите за къпане или самото къпане. Такива периоди бяха отчетени през 2014 г., особено през летния сезон – малки локални наводнения, както и две големи по мащаб наводнения в района на Варненски и Бургаски заливи (м. юни и септември). Тези събития неминуемо доведоха до временно локално влошаване на състоянието на някои от вътрешните водни тела, както и на крайбрежните води, част от които за и водите за къпане.

- ✚ данни за качеството на водите и за здравето на къпещите се – докладването на тази информация не е задължително
- ✚ краткосреочни (временни) периоди на замърсяване - значими събития, които влияят неблагоприятно върху качеството на водите чрез замърсяване с битово-фекален характер; докладването им не е задължително.

Чувствителни и уязвими зони.

Чувствителни зони

Със Заповед № РД-970 / 28. 07. 2003 г. на Министъра на ОСВ **целият** Черноморски басейнов район е обявен за чувствителна зона към насищане с биогенни елементи, съгласно изискванията на Директива 91/271/ЕЕС и в съответствие с критериите, посочени в приложение № 4 на Наредба 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. http://www3.moew.government.bg/files/file/Water/OPVodi/Kanalizacionni_sistemi/Zapoved_za_opr_edeliane_na_chuvstvitelni_zoni.PDF

Програмите за мониторинг на повърхностните води включват наблюдение на концентрациите на минералните форми на азот и фосфор и позволяват оценка на състоянието на водните тела от гледна точка на съдържанието им във водите.

По изискванията на горесцитираната Наредба, веднъж на всеки две години БДЧР изготвя и публикува доклади за състоянието на заустваните отпадъчни води от населени места и отстраняването на утайките от селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.

Уязвими зони

Състоянието на водите, попадащи в обхвата на уязвимите зони, както и на замърсените и застрашените от замърсяване с нитрати подземни води, се определя във връзка с прилагането на изискванията на Директива 91/676 ЕИО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници и на основание чл. 23 на Наредба № 2 / 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.

Със Заповед на Министъра на ОСВ № РД-635/13.08.2013 г. е утвърдена едногодишна програма за мониторинг на съдържанието на нитрати в подземните и на еутрофикацията в повърхностните води в уязвимите зони. http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/Legislation/Zapovedi/Zapoved_Nitrati_RD-635_13082013.pdf

Подборът на пунктовете, включени в заповедта е извършен от Басейнова дирекция „Черноморски район“ по критерии, зададени от МОСВ.

Територии, обявени за опазване на местообитания или биологични видове.

Програмите за мониторинг на водите, попадащи в зоните по Natura 2000 са част от програмите за мониторинг на водите, разработени за нуждите на басейновото управление. Те са разработени съгласно изискванията на РДВ и ЗВ, така, че да позволяват получаването на достоверна информация за всички основни абиотични и биотични компоненти на водните екосистеми, които имат отношение към формирането на общото им екологично състояние.

Оценка на състоянието на зоните за защита на водите

Територии за извличане на вода за човешка консумация.

Критериите за оценка на състоянието на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

битово водоснабдяване

1. Оценката на състоянието на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване е извършена съгласно изискванията на Наредба № 12/18.06.2002г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване за всеки отделен воден обект.

2. Разпределяне на повърхностните води съгласно гранични стойности на показателите в Приложение 1 към Наредба 12 в три категории: А1, А2 и А3, за които се прилагат съответните стандартни методи за обработка: за категория А1-груба механична обработка и дезинфекция, А2-механична и химична обработка и дезинфекция и за А3-разширена механична и химична обработка и дезинфекция.

3. Повърхностните води за питейно-битово водоснабдяване са качествени, когато водата във всеки пункт отговаря съответно 95 % от задължителните стойности и 90% от всички препоръчителни стойности на показателите от Приложение 1 към Наредба 12.

Оценка на състоянието на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

1. На база на съществуващите данни за периода 2002 – 2003 г. проектната категория на водите в язовирите за питейно-битово водоснабдяване в Черноморския басейнов район, определена със Заповед № РД–415 от 28.04.04 г. на Министъра на МОСВ е, както следва:

- яз. “Камчия” - категория А2;
- яз. “Ясна поляна” - категория А2;
- яз. “Тича” - категория А1;
- яз. “Цонево” - категория А2.

2. Определените категории предвиждат съответни методи на обработка на повърхностните води:

- яз. “Камчия” - механична, химична обработка и дезинфекция;
- яз. “Ясна поляна” - механична, химична обработка и дезинфекция;
- яз. “Тича” - груба механична обработка и дезинфекция;
- яз. “Цонево” - механична, химична обработка и дезинфекция.

През периода 2004 – 2014 г. данните от проведения мониторинг потвърждават проектната категория А2 на яз. “Камчия” и яз. “Ясна поляна” и проектната категория А1 на яз. “Тича”.

Данните от проведения мониторинг през периода 2004 – 2006 г. потвърждават проектната категория А2 и на яз. “Цонево”. През 2007 г. е спряно провеждането на мониторинг на язовира по Наредба 12 до въвеждането му в експлоатация. Провежда се контролен мониторинг съгласно чл. 169 от ЗВ и РДВ.

С цел подобряване качеството на повърхностните води в язовирите за питейно-битово водоснабдяване е необходимо санитарно-охранителните зони около язовирите да бъдат учредени и изградени, съгласно реда и изискванията на Наредба № 3 / 16. 10. 2000 г. за

условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

Повърхностните води от водохващането при с. Ичера, община Сливен р. Луда Камчия ползвана за питейно-битово водоснабдяване по първоначални данни за физико химични показатели отговаря на нормите в Наредба 9 / 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели и по приложение 1 към Наредба № 12 / 2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

Територии за опазване на стопанско значими водни биологични видове.

Предвид, че с разработената класификационна система за оценка на екологичното състояние по БЕК риби, както и на подкрепящите ФХЕК, на практика се определят условията, характеризиращи средата, подходяща за естествено обитаване на риби, се приема, че водните тела в отлично, добро и умерено екологично състояние осигуряват условия за естествено обитаване на рибни видове. Тези тела са 148 бр. от общо 188 водни тела на територията на ЧРБУ, от които 5 в отлично, 70 в добро, и 73 в умерено състояние. Зоните, осигуряващи или имащи възможност да осигурят условия за обитаване от черупкови организми остават без промяна, спрямо последната актуализация, извършена през 2011 г.

Чувствителни и уязвими зони.

За оценката на състоянието в чувствителните зони се използват резултатите от провеждания контролен и оперативен мониторинг.

Оценката на състоянието на повърхностните води, попадащи в уязвимите зони, е извършена съгласно изискванията на Директива 91/676 ЕИО и Наредба № 2 / 2007 г., като са използвани данни за показателите: нитрати и ортофосфати за реки, нитрати, общ фосфор и хлорофил "А" за езера, а нитрати и хлорофил "А"- за крайбрежни морски води.

Уязвимите зони са актуализирани със Заповед № РД-146 / 28. 02. 2015 г. на Министъра на околната среда и водите. <http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/IVodi/Nitrai/Zapoved.pdf>

Територии, обявени за опазване на местообитания и биологични видове.

Към настоящия момент оценката на състоянието на защитените зони, предназначени за опазване на местообитания и биологични видове, попадащи в обхвата на НАТУРА 2000 се извършва въз основа на данните, набирани от програмите за мониторинг, планирани в съответствие с изискванията на чл. 8 на РДВ и чрез прилагане на критериите разработени във връзка с прилагане на чл. 5 на РДВ.

Оценка на природозащитния статус на ЗЗВ

Подход при оценката на състоянието на ЗЗВ

Настоящият подход е обвързан с извършената оценка на благоприятния природозащитен статус на видовете и природни местообитания по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”.

Алгоритъм за определяне на състоянието на ЗЗВ, които са защитени зони, съгласно Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна:

Състоянието на защитените зони се определя в три степени: „благоприятно”, “неблагоприятно – незадоволително състояние” и “неблагоприятно – лошо състояние”.

Използва се таблица Приложение 1 от „Критерии и подходи за определяне на зони за защита на водите и техните цели, свързани с водозависими видове и местообитания” с нанесено състоянието на видове и природни местообитания предмет на опазване в конкретни защитени зони от „Натура 2000” на ниво защитена зона¹⁵.

Резултати от оценката на ЗЗВ

За 34 ЗЗВ, определени за опазване на биологични видове и природни местообитания, за които подържането и опазването на водите е важен фактор, не се извършва оценка на състоянието. За останалите 122 бр., има извършена оценка на 82 бр., като 28 от тях са в благоприятно състояние, 14 бр. в неблагоприятно-незадоволително състояние, 40 бр. в неблагоприятно-лошо състояние, за останалите 20 бр. няма данни.

Основните параметри, свързани с водите, по които има отклонения от благоприятно състояние са: Водни количества; Електропроводимост; Еутрофикация; Замърсяване – хронично или залпово; Зарибяване на водоеми; Корекция, изправяне на речните участъци – изправяне на течението, наличие на диги, бродове, облицоване на брегове; Сапробност (Български биотичен индекс); Скорост на течението; Строителство на хидротехнически съоръжения, промяна на брега; Фрагментация в рамките на местообитанието (отнася се за фрагментация на реки за водни организми); Характер на дънния субстрат – участъци с естествено каменисто дъно; Характер на дънния субстрат – участъци с пясъкливо - тинесто дъно; Хидрологични изменения; Хидромелиоративни съоръжения, свързани с промяна на водния режим на водоемите.

4.4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТА ОТ МЕРКИТЕ В ПЪРВИЯ ПУРБ

В съответствие с изискванията на РДВ транспортирани в чл. 175, ал. 2 от Закона за водите е извършена оценка на ефекта от мерките включени в програмата от мерки към ПУРБ.

Оценката на ефекта от мерките, приложени в периода на първия цикъл на ПУРБ за повърхностни и подземни водни тела е извършена в съответствие с етапите, описани в приетия национален Подход за определяне на ефекта от изпълнението на мерките, заложиени в ПУРБ:

http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/PURB/Подходи/Подход_Ефект_мерки_.pdf

Количествената оценка на ефекта от изпълнението на мерките е извършена на база на промените в състоянието в периода 2009 – 2014 г. (отразено в съответствие с класификацията, използвана в РДВ (Н-отлично, G-добро, М-умерено, Р-лошо, В-много лошо) на базата на показателите, за които е постигнат положителния ефект, като е посочена

¹⁵ http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/PURB/Подходи/SWB_ZZV_celi_Natura_2000_ZT.pdf,

причината за постигнатия ефект - промени в стойностите на параметрите или в методологията за оценка. При оценката на ефекта са взети предвид мерките, изпълнени до края на 2013 г., за които се предполага, че могат да окажат положителен ефект върху състоянието на водите през 2014 г.

Оценката на ефекта от мерки включва:

- Преглед на планираните мерки на ниво водно тяло и идентифициране на елементите за качество, съответно параметрите, индикативни за типа натиск, за който е планирана всяка мярка.
- Анализ за изпълнените мерки и постигнатите промени в състоянието на водните тела (за показателите в по-лошо от добро състояние);
- Анализ на причините за положителните промени в състоянието на водните тела, в които не е отбелязано изпълнение на конкретни мерки;
- Анализ на причините за отсъствие на положителни промени в състоянието на водните тела в съответствие с резултатите от изпълнението на програмите от мерки;
- Анализ на констатирани негативни промени в състоянието на водните тела и причините, които са предизвикали този процес.

Анализ за изпълнените мерки и постигнатите промени в състоянието на водните тела (за показателите в по-лошо от добро състояние).

Във връзка с подобряване екологичното състояние на водните тела по биологични и ФХЕ в периода на първия ПУРБ за вътрешни води (реки и езера – 140 бр. водни тела) са планирани мерки за 116 бр. водни тела (ВТ), не са планирани мерки за 12 бр. ВТ, за 12 бр. ВТ планираните мерки нямат непосредствено въздействие върху състоянието на ВТ, а по-скоро са свързани със защита от наводнения и др.

По отношение изпълнението на планираните мерки - за 2 броя ВТ не са стартирали/предприети никакви мерки.

Ефективността от изпълнените мерки е следната:

1. Мерките имат положителен ефект за 11 бр. ВТ.
2. Липсва или е налице недостатъчен ефект за постигане на поставените цели за 84 бр. ВТ.
3. Не може да се даде категорична оценка за ефекта от мерките за 19 бр. ВТ

За първия ПУРБ за крайбрежни морски води (общо 13 бр. водни тела) за всички ВТ са планирани мерки.

Ефективността от изпълнените мерки е следната:

1. Мерките имат положителен ефект за 4 бр. водни тела (ВТ).
2. Липсва или е налице недостатъчен ефект за постигане на поставените цели за 7 бр. ВТ.
3. Не може да се даде категорична оценка за ефекта от мерките за 2 бр. водни тела (ВТ)

5. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕЛИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Екологичните цели за водните тела са определени в член 4 от Рамковата директива за водите (РДВ), транспонирани в Глава X, Радел III, чл.156а до 156ж от Закона за водите.

Основната цел е дългосрочно устойчиво управление на водите, основано на висока степен на защита на водната среда.

Определената обща цел, която следва да бъде постигната за всички водни тела е постигане на добро състояние/ потенциал до 2015г., като се въвежда принципът за предотвратяване на допълнително влошаване на състоянието.

Основните екологични цели в РДВ са разнообразни и включват следните елементи, съгласно чл.4(1) от същата:

- Недопускане на влошаване на състоянието на повърхностните и подземни води и защита, подобряване и възстановяване на всички водни тела.
- Постигане на добро състояние до 2015 г., т.е. добро екологично състояние/потенциал, както и добро химическо състояние на повърхностните води и добро химическо и количествено състояние на подземните води.
- Постепенно намаляване на замърсяването от определени вещества и поетапно спиране на изпускането на приоритетни опасни вещества в повърхностните води, както и превенция и ограничаване на въвеждането на замърсители в подземните води.
- Преустановяване на всякакви значителни възходящи тенденции в замърсяването на подземните води.
- Постигане на стандартите и целите за защитените територии, определени в европейското законодателството.

Съгласно чл.4 от РДВ, срокът за постигане на целите за опазване на околната среда е 2015г.

Допуска се прилагане на изключения от целите за постигане на добро състояние на водите в следните случаи:

- В чл. 156в - 156е от Закона за водите са регламентирани случаите, в които се допускат изключения от така определените цели и от сроковете за тяхното постигане. Тези изключения включват:
 - удължаване на сроковете за етапно постигане на целите за опазване на околната среда;
 - определяне на по-малко строги цели за опазване на околната среда;
 - временно влошаване на състоянието на водните тела, в резултат от естествени или непреодолими причини/обстоятелства, които не са могли да бъдат предвидени;
 - непостигане на добро състояние поради ново изменение на физичните характеристики на повърхностното водно тяло в резултат на нови дейности за устойчиво човешко развитие със социално-икономически ефект или непостигане на добро състояние на подземните води поради изменение на нивото им.

➤ Съгласно чл.156б от Закона за водите повърхностно водно тяло може да бъде определено като изкуствено (ИВТ) или силно модифицирано (СМВТ). За тези конкретни водни тела се определят „специфични цели“.

Изключенията по чл.156б-чл.156е от Закона за водите не се считат за нарушение на законодателството, когато са изпълнени всички изисквания и са представени доказателствата, изисквани съгласно българското и европейско законодателство.

В изпълнение на чл.156е, ал.9 от Закона за водите с Наредба №1 от 01.07.2016г. е одобрената, от Министъра на ОСВ, национална Методика за прилагане на изключенията по чл.156б-156е от ЗВ.

5.1. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНА СРЕДА НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДНИ ТЕЛА.

Определянето на целите за опазване на околната среда е описано в Глава X, Радел III от Закона за водите.

Съгласно чл. 156а, ал. 1, т. 1 от ЗВ целите за опазване на околната среда при повърхностните води се определят за:

- предотвратяване влошаването на състоянието на всички повърхностни водни тела;
- опазване, подобряване и възстановяване на всички повърхностни водни тела за постигане добро състояние на водите;
- опазване и подобряване качеството на водите във всички изкуствени и силно модифицирани водни тела и постигане на добър екологичен потенциал и добро химическо състояние/статус;
- предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване наведнъж или на етапи на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества;

Постигането на целта „**добро екологично състояние**” е свързано с:

- намаляване на натоварване с биогенни вещества, главно от отпадъчни води от населени места;
- подобряване на общото физико-химично състояние от дифузно замърсяване;
- намаляване замърсяване със специфични вещества;
- подобряване на хидроморфоложките условия.

За всички 205 повърхностни водни тела в териториалният обхват на Черноморски район за басейново управление на водите са определени цели в зависимост от общото екологично и химично състояние на ВТ.

Актуализацията на целите за опазване на околната среда на повърхностните водни тела се извършва съгласно чл. 156а, ал. 1, т.1 и ал. 3 и чл. 156б - чл. 156г от Закона за водите и одобрена Методика от Министъра на ОСВ .

Определяне на целите за опазване на околната среда на повърхностните водни тела.

Актуализацията на целите за опазване на околната среда на повърхностните води е извършена на база:

1. оценки на екологично и химично състояние на актуализираните водните тела, вкл. определяне на показатели с отклонения от СКОС
2. отчитане изпълнението на планираните в първия ПУРБ цели и изключения от постигането им;
3. отчитане на извършените промени при актуализация на границите на повърхностните водни тела.

За повърхностните водни тела в добро екологично състояние/добър екологичен потенциал и добро химично състояние са планирани следните цели за опазване на околната среда:

- към 2015г.: „Поддържане и запазване на добро екологично състояние/добър екологичен потенциал“ и „Поддържане и запазване на добро химично състояние“;
- към 2021г. и 2027г.: „Запазване на добро екологично състояние/добър екологичен потенциал“, „Запазване на добро химично състояние“

За повърхностните водни тела в по-ниско от добро екологично състояние/по-нисък от добър екологичен потенциал са планирани следните цели за опазване на околната среда, в зависимост от обосноваване на изключение:

- към 2015г.: „Предотвратяване влошаването на екологичното състояние/потенциал“, „Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло“.
- към 2021г. и към 2027г. - „Предотвратяване влошаването на екологичното състояние/потенциал“, „Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерено/добро екологично състояние“, „Постигане на умерено/добро състояние по биологични елементи“, „Постигане на умерено/добро състояние по физикохимични елементи“, „Запазване на добро екологично състояние/потенциал“

За повърхностните водни тела в по-ниско от добро химично състояние са планирани следните цели, в зависимост от обосноваване на изключение:

- към 2015г.: „Постигане на добро химично състояние“; „Предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване наведнъж или на етапи на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества“.
- към 2021г. и към 2027г. „Постигане на добро химично състояние“, „Запазване на добро химично състояние“; „Предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване наведнъж или на етапи на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества“;

Изключение от постигане на целите за опазване на околната среда на повърхностни водни тела

Определянето и обосновката на изключенията е извършено съгласно одобрена с Наредба №1/01.07.2016г. „Методика за прилагане на изключенията по чл.156б – 156е от Закона за водите“.

При актуализацията на ПУРБ, в резултат от преразгледаните анализи и обосновки от всички 205 броя повърхностни водни тела попадащи в териториалния обхват на ЧРБУ изключения са планирани за 54 броя ВТ, като са отчетени:

- оценката на състоянието на водните тела;
- ефекта от изпълнението на програмата от мерки в първия ПУРБ и
- наличието на необходимите условия за прилагане на изключения, съгласно Закона за водите и одобрената от Министъра на ОСВ методика, съгласно Наредба №1 от 01.07.2016г.

Анализът е извършен за всяко водно тяло, оценено в състояние по-ниско от добро.

В резултат на извършеният анализ е **потвърдена необходимостта от прилагане на изключения за определените в първият ПУРБ водни тела**, като броят им е увеличен поради извършената промяна в границите на ВТ (т.е. някои от „старите ВТ“ са разделени на две или три нови ВТ) и са **планирани нови изключения** от постигане на целите за опазване на околната среда за актуализирани повърхностни водни тела. За 2 бр. ВТ е променен вида на приложеното изключение (неправилно определени в първия ПУРБ).

В актуализирания ПУРБ са приложени следните изключения:

1. Водни тела, за които постигането на целите ще стане поетапно след 2015 г. по технически причини (чл. 156в, т.1 „а“ от Закона за водите)

Мотиви: Този тип изключение е приложено за водни тела в които е стартирало изпълнението на основни мерки, но не е приключило в срок по причини от технически характер. В резултат на което ефекта от прилагането им ще се отрази върху екологичното състояние едва след тяхното завършване (след 2015г.).

2. Естествените условия не позволяват достигане на доброто състояние до 2015 г. (чл. 156в, т.1 „в“ от Закона за водите)

Мотиви: Удължаването на срока за постигане на екологичните цели за някои водни тела се дължи на това, че ефекта от изпълнението на мерките ще може да бъде отчетен след 2015г. Т.е., изпълняват се необходимите мерки, но е необходимо по-дълго време за получаване на ефекта от тях върху водното тяло и постигане на добро състояние (напр. завършило е изпълнението и е в процес прилагането на основни мерки, но ефекта върху екологичното състояние ще се отрази след 2015г.)

Друга причина за прилагане на този тип изключение е, че за някои водни тела не е установен източника на натиск/причината за непостигане на добро състояние и съответно не може да бъде определено подходящо приложимо решение/мярка.

3. По – малко строги цели (чл. 156г, т.1 от Закона за водите)

Мотиви: Природните условия не позволяват подобряване на състоянието в периода на Плана. Поради натрупването на големи количества биогени и специфични химични елементи в седиментите и тяхната динамика, масовото им освобождаване предизвиква еутрофикация и влияе директно на дънните организми. Дори и замърсяването да бъде сведено до нива много под минималните за поставения в Плана период, при настоящата урбанизация мерките може и да не дадат необходимия ефект, като експертната оценка не може да предвиди периода, след

който ще бъде постигнат баланс между водната фаза и седимента (Варненско и Белославско езера, трите канала и Варненски и Бургаски заливи).

Съгласуване на целите за повърхностни води с целите за управление на риска от наводнения

Съгласно чл.4 на РДВ, екологичните цели са обвързани с оценката на състоянието на водните тела по следния начин:

Водни тела	Екологична цел, съгласно чл. 4 на РДВ
Повърхностни водни тела	Добро екологично и добро химично състояние
Силно модифицирани повърхностни водни тела	Добър екологичен потенциал и добро химично състояние

Целта на Директивата за наводненията, формулирана в чл. 1 е да определи рамка за оценка и управление на риска от наводнения, като се стреми да намали неблагоприятните последици за човешкото здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност. Основният инструмент за постигане на тези цели е Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН). ПУРН се разработва на основание чл.146к от Закона за водите. Постигането на целите на ПУРН свързани с намаляване на неблагоприятните последици върху околната среда в резултат от наводненията, допринася за постигането на целите на ПУРБ.

Очевидно е, че на най-високо целево равнище, постановките на двете директиви не пораждаат конфликти и противоречия, защото опазването на водните ресурси, човешкото здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност са тясно свързани и приплетени помежду си.

Постигането на набеязаните цели е възможно след изпълнение на комбинация от различни мерки.

Координацията с Директивата за наводненията (Директива 2007/60/ЕО) е отчетена още на ниво разработване на Национален каталог от мерки за управление на риска от наводнения и разработване на Национален каталог от мерки за управление на речните басейни. И в двата калого е отчетено наличието на синергия на типовете мерки допринасящи за постигане на целите едновременно и на двете директиви.

Съгласуването на целите за опазване на околната среда, съгласно ПУРБ с целите при управление на риска от наводнения, съгласно ПУРН е извършено в следните направления:

- При планирането и избора на мерки в ПУРН е следван подход при който предимство се дава на мерки, които минимизират конфликтите и добавят синергия при преследване на поставените цели (напр. неструктурните мерки, които са щадящи спрямо околната среда и водят до синергични ефекти).

- Съобразяване на целите на ПУРБ с планираните мерки за постигане целите на ПУРН – Постигането на целите на ПУРН не е възможно само чрез изпълнение на неструктурни мерки. Прилагането обаче на структурни мерки в повечето случаи води до

модификации на водните обекти, което води до влошаване на състоянието на водните тела и е в противоречие с целите за опазване на околната среда, съгласно ПУРБ. Тъй като намаляването на риска от наводнения е от изключителен обществен интерес, то Рамкова директива води дава възможност за тези водни тела да се планират изключения от постигане на целите за постигане на добро състояние на водите при условията на чл.146е от Закона за водите.

В тази връзка за всички водни тела в които са планирани структурни мерки за постигане целите на ПУРН е направена оценка относно необходимостта от планиране на изключения.

В резултат от извършената проверка не се налага необходимостта от планиране на нови изключения по чл.156е от Закона за водите

5.2. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ПОДЗЕМНИ ВОДНИ ТЕЛА

Актуализацията на целите за опазване на околната среда на подземните водни тела в териториалния обхват на ЧРБУ се извършва в съответствие с Глава десета, Раздел III на ЗВ и чл. 4, т.1, б) на РДВ. Главната цел за подземните води е постигане на добро състояние за всички 40 бр. ПВТ.

За всяко подземно водно тяло е необходимо да се спазват следните изисквания:

- Опазване на подземните води като ценен природен ресурс и основен източник на вода за питейно – битово водоснабдяване;
- Предотвратяване или ограничаване на въвеждането на замърсители в подземните водни тела;
- Предотвратяване влошаването на химичното състояние на всички подземни водни тела;
- Осигуряване на баланс между черпенето и възстановяването на подземните води, с цел постигне на добро състояние.
- Нивото на подземните води не трябва да бъде повлияно от антропогенни изменения, като пречка за достигане на екологичните цели на свързаните повърхностни води, езера и влажни зони, да оказва влияние на понижаване количеството на тези водни тела или да води до значими щети за сухоземните екосистеми, директно свързани с подземните води
- Прекратяване на значимите и устойчиви тенденции на увеличение концентрацията на замърсяване в резултат от човешка дейност, за да се намали трайно замърсяването на подземните води;
- Постигане и поддържане на добро количествено и добро химично състояние на подземните водни тела.

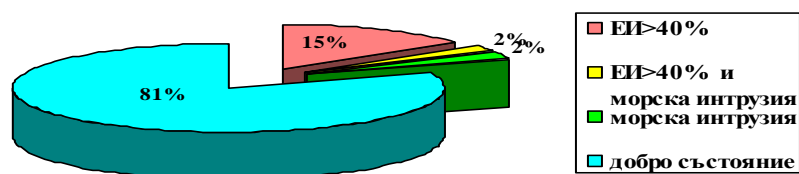
На база на общите цели са определени оперативни цели за количеството и качеството на подземните води .

По отношение на количественото състояние на ПВТ целите са следните:

- Нивото на подземните води в ПВТ да бъде такова, че разполагаемите ресурси няма да бъдат превишени от общото средно многогодишно черпене, включващо черпенето на базата на издадени разрешителни за водовземане и черпенето от кладенците за задоволяване на собствените потребности на гражданите;
- Промените в нивото на подземните води, в резултат от черпенето, няма да предизвикват временна или постоянна промяна в посоката на потока, включително на ограничени територии, които могат да доведат до:
 - непостигане на целите за свързаните повърхностни водни тела;
 - значимо влошаване на състоянието на повърхностни водни тела;
 - значително увреждане на сухоземни екосистеми, зависещи пряко от ПВТ;
 - привличане (интрузия) на солени води или други замърсени води;
 - непрекъсната и ясно определена антропогенна тенденция за промяна в посоката на потока, която може да доведе до интрузия.

За втория ПУРБ (2016-2021 г.):

- 7 ПВТ са в лошо количествено състояние, от които в 6 ПВТ експлоатационния индекс е >40% (отношението на черпените водни количества към разполагаемите ресурси) и в 2 ПВТ е установена трайна промяна в нивото на подземните води, в резултат от черпене - морска интрузия. В тези водни тела няма да бъдат постигнати заложените в първия ПУРБ цели за установения срок.
- В добро количествено състояние са 33 ПВТ.

По отношение на химичното състояние на ПВТ целта е ненадвишаване на:

- Стандарта за качество на подземните води определени в Приложение № 1 към Наредба №1/10.10.2007 г., стандарта за качество на питейните води в Наредба № 9/16.03.2001 г.
- стандартите за качество на замърсителите, установени в приложение I на Директивата за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване
- праговите стойности (ПС) определени за всички замърсители и показатели на замърсяване, които характеризират ПВТ определени в риск да не постигнат добро химично

състояние.

Целите за опазване на околната среда за подземните водни тела са определени на база конкретните параметри с концентрации на РС и средна стойност за периода (2010-2014 год.) над стандарта или праговата стойност.

Изключения от постигане на целите за опазване на околната среда на подземните водни тела

Изключения по чл.4 (4) от РДВ – удължаване на срока за постигане на целите

Отлагането на целите **поради естествени условия** са във връзка с незащитеността на водоносните хоризонти, уязвими на повърхностни замърсявания.

Изключенията по чл.4(4) от РДВ са приложени в следните случаи:

- замърсяването с нитрати, при което дори ако се въведе значима и бърза промяна на земеделските практики, нитратите, които вече присъстват в почвата ще продължат бавното си проникване във водоносните хоризонти през следващите години и ефекта от прилаганите (земеделски) практики ще се прояви след години;

- в замърсени места, в които обектът-замърсител (източникът) е прекратил дейността си или са изпълнени мерки за прекратяване на замърсяването, но в почвата и/или в зоната на аерация са налице повишени концентрации на съответните замърсяващи вещества (бивши и настоящи промишлени площадки, складове за пестициди, други земи, в които мониторингът на почвите в предходни години е показал повишени концентрации на определени вещества, а през последните години не показва замърсяване, което е знак че замърсяването вече е в зоната на аерация на водоносния хоризонт и др.).

- дифузно локални замърсявания от съществуващи не регламентирани сметище от миналия век и сезонно лятно отглеждане на животни- замърсяване от органичен произход.

- Необходим е продължителен период за изпълнение на мерките относно дифузното замърсяване от селското стопанство и техния ефект.

- Развитието на земеделието, като отглеждане на монокултури и прилагането на изкуствени азотни торови в близкото минало, предизвиква отрицателни промени в състава на почвата и съответно на водите.

- развитие на частните стопанства през последните години - зеленчукопроизводство, овощарство и използването на торове за по високи добиви увеличи постъпването на замърсители във ВХ.

- разходите за прилагането на технологии за почистване на ВТ са непропорционално високи.

За ЧРБУ са определени 9 (25%) подземни водни тела които няма да постигнат целите за **добро химично състояние** преди 2027 година;

Изключения по чл.4 (5) от РДВ – определяне на по-малко строги цели.

За някои водни тела удължаването на срока не може да доведе до евентуалното постигане на добро състояние до 2021 г. или до 2027 г. тъй като те са засегнати значително от човешката дейност или за които естествените условия са такива, че постигането на целите за опазване на околната среда по чл. 156а, ал. 1 от Закона за водите е невъзможно или икономически необосновано и когато са изпълнени следните условия:

1. екологичните и социално-икономическите нужди, осигурявани от такава дейност, не могат да бъдат осъществени чрез такива средства, гарантиращи значително по-добро опазване на околната среда при сравними разходи;

2. налице са въздействия, които не са могли да бъдат избегнати поради характера на човешката дейност или на замърсяването и са постигнати:

а) възможно най-добро екологично и химическо състояние за повърхностни води;

б) възможно най-малки промени в доброто състояние на подземните води;

3. не настъпва по-нататъшно влошаване в състоянието на водите в засегнатото водно тяло;

За ЧРБУ са определени 7 подземни водни тела (18 %) които няма да могат да постигнат целите за добро химично състояние.

По-малко строги цели са приложени за подземни водни тела, за които по данни от мониторинга в периода 2008-2014 г. са показвали лошо химично състояние без тенденция за подобряване. Също така това са незащитени водоносни хоризонти, като територията над тях се използва за земеделие. Мерките за прилагане на добри земеделски практики не биха имали необходимия ефект за бързото намаляване на концентрациите на нитрати и фосфати в подземните води.

По малко строги цели са приложени и за подземни водни тела в които има установена морска интрузия. Тя е възникнала в резултат на естествен процес в [крайбрежни водоносни хоризонти](#), които са в [хидравлична](#) връзка с [морска вода](#).

Подробна обосновка на установените участъци с морска интрузия е направена в Раздел 4 т.4.2.4.3. Обща оценка на химичното състояние на ПВТ тест: Морска интрузия.

5.3. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ЗОНИТЕ ЗА ЗАЩИТА

Опазването на водите в зоните за защита осигурява развитието на водните екосистеми и свързаните с тях сухоземни екосистеми и цели да се съхрани и опази биоразнообразието чрез защита на местообитанията и ландшафта, както и да осигури вода за питейно-битови нужди на населението с необходимото качество и количество.

За тези територии и зони се определят специфични изисквания към състоянието на водите, които трябва да се постигат и/или поддържат, поради характера на защитената територия или биологичното разнообразие. Опазването на природата в защитените територии има предимство пред другите дейности в тях.

Определени са следните цели за опазване на водите в зоните за защита:

- За зони, обявени по Natura 2000 - осигуряване на развитието на водните екосистеми и свързаните с тях сухоземни екосистеми;
- За уязвими зони - намаляване и/или предотвратяване замърсяването с нитрати;
- За чувствителни зони – намаляване на замърсяването с биогени;
- Зони за извличане на вода за човешка консумация - недопускане постъпването на замърсители във водоизточниците;
- Зони за къпане - намаляване замърсяването на крайбрежните морски води и осигуряване на благоприятни условия за рекреация;
- Зони за развъждане на риби и черупкови организми - намаляване замърсяването на водите и осигуряване на благоприятни условия за развитие на тези организми.

За постигане на целите за повърхностни и подземни води и в зоните за защита на водите е разработена Програма от мерки, подробно представена в Раздел VII на Плана.

6. КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ВОДОПОЛЗВАНЕТО

В Раздел 6 на ПУРБ е представен кратък преглед на икономическия анализ на водоползването. Основните цели и функции на икономическия анализ на водоползването са: преценка важността на водата за икономиката и социално-икономическото развитие на района за басейново управление и полагане на основата за оценка на значимите водоползвания и за анализ на съразмерността на разходите; изграждане на общ икономически профил на района за басейново управление, определящ основните видове водоползвания; оценка на настоящата ситуация и тенденциите във водоснабдяването, търсенето на води и необходими инвестиции във водния сектор за постигане на набелязаните екологични цели, включително касаещи екстремни ситуации; оценка на нивото на възстановяване на разходите.

6.1. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗНАЧИМИТЕ ВОДОПОЛЗВАТЕЛИ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ, ПОДСЕКТОРИ И ОТРАСЛИ В ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ.

Анализът на значимите водоползватели е изготвен на база на официална статистическа информация от НСИ за използвана вода по категории водоснабдяване и основни икономически дейности за периодите 2003-2007 г.¹⁶ и 2008-2013 г. по речни басейни и общо за Черноморски район за басейновоуправление на водите.

Идентифицирането на **значимите водоползватели** е изготвено по икономически сектори, подсектори и отрасли, като резултатите показват, че за периода 2008-2013 г. индустриалният сектор е водещият водоползвател в Черноморския район за басейново управление на водите и се оценява като особено значим, като преработващата промишленост също е със статут на особено значим водоползвател, а отрасълът производство и разпределение на ел. енергия - значим. Услугите и домакинствата са също значими

¹⁶ За периода 2003-2007 г. се използват данни на НСИ, които са преизчислени съгласно променените граници на районите за басейново управление на водите.

водоползватели, но с по-нисък дял в общото количество използвана вода. Няма промяна в подреждането на секторите в двата периода на анализ.

Извършена е актуализация на икономическата информация от първия ПУРБ на БДЧР, като са определени количествата и дяловете на използваната вода по сектори и отрасли в Черноморски район за басейново управление; Извършена е оценка на основните показатели за водоснабдяване, канализация и пречистване на питейни и отпадъчни води, загуби по водопреносните мрежи, режим на водоснабдяване и причините за това; Определени са заустените отпадъчни води по сектори, степен на пречистване.

6.2. АНАЛИЗ НА ТЕНДЕНЦИИТЕ И ПРОГНОЗИТЕ НА ВОДОПОЛЗВАНЕТО *оценка на демографското икономическо развитие за периода до 2027 г.*

Разработени са демографска прогноза, прогноза за динамиката в икономическото развитие, както и прогноза за развитието на доходите на населението.

Прогноза за динамиката на икономическото развитие

Прогнозата за икономическо развитие е изготвена общо за Черноморски райони за басейново управление на водите и по речни басейни до 2027 г. в три сценария: *песимистичен, реалистичен и оптимистичен*. Прогнозата е разработена въз основа на информация за периода 2008-2012 г. за БДС и БВП, предоставена от НСИ. Основна единица при създаване на прогнозата на района за басейново управление са речните басейни, т.е. прогнозата на района – общо и по сектори - се получава като сума от прогнозите на съставляващите го речни басейни - общо и по сектори.

При разработването на прогнозите за развитието на икономическите сектори е отчетено и влиянието на тенденциите в световното икономическо развитие.

Прогнозата е изготвена на база оценка на тенденциите в развитие на БВП и БДС - общо и по сектори в съпоставими цени.

Прогноза за развитието на доходите на населението

Прогнозата за развитието на общия годишен доход на домакинство до 2027 година е разработена на база отчетни данни за общия годишен доход на едно домакинство през периода 2008 – 2012 г. от наблюдението на домакинските бюджети в областите на страната, осъществявано от Националния статистически институт (НСИ).

Изготвени са три варианта на прогнози на доходите на населението, които се базират на темпа, заложен в дългосрочните предвиждания на Националния осигурителен институт (НОИ) за развитието на осигурителния доход. Трите варианта на прогноза за доходите са както следва:

- *оптимистичен вариант* – при него, темпът на нарастване на осигурителния доход, предвиден от НОИ е коригиран в положителна посока (т.е. – е увеличен) със стойностите на отклонението на потенциалния БВП, залегнали в разработената от Министерството на финансите „Средносрочна фискална рамка и основни допускания за периода 2010-2013 година”.

- *реалистичен вариант* – при него, получените отчетни разчетни данни за доходите на населението (домакинствата и на едно лице) се екстраполират съобразно предвижданията на НОИ за темпа на развитие на средния осигурителен доход в страната през прогнозния период (до 2027 година).

- *песимистичен вариант* – при него, темпът на нарастване на осигурителния

доход, предвиден от НОИ е коригиран в отрицателна посока (т.е. – е намален) със стойностите на отклонението на потенциалния БВП, залегнали в разработената от Министерството на финансите „Средносрочна фискална рамка и основни допускания за периода 2010-2013 година”.

Резултатите от трите варианта на прогнозата общо за Черноморски район е представена в следващата таблица.

Развитие на общия годишен доход на домакинствата в ЧРБУ до 2027 година (лв.)

Година / Сценарий	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2021	2027
Оптимистичен вариант	9266	9128	8726	8835	9708	10345	10684	11101	11636	12003	12585	13191	13815	15503
Песимистичен вариант	9266	9128	8726	8835	9708	10035	10521	10930	11459	11817	12393	12990	13604	15269
Реалистичен вариант - по темпа на осиг. доход	9266	9128	8726	8835	9708	10190	10684	11101	11636	12003	12585	13191	14635	20250

Направените изводи са, че Доходите в района като цяло са малко по-ниски от средното за страната (10244 лв. на домакинство през 2012 година) и остават такива през целия период. Получените данни отразяват темпа на нарастване осигурителния доход (приет като база при екстраполацията) и сочат увеличение на доходите в района от над 2 пъти за прогнозния период. Това са и границите, с които следва да се съобразява изменението на цените на ВиК услугите за населението, в контекста разбира се на законовите изисквания за тежестта на тези разходи в бюджетите на домакинствата.

Прогноза за социалната поносимост на цените на ВиК услугите

Социалната поносимост обикновено се дефинира като разходи за потреблението на определено, въз основа на общественоприета минимална норма, количество вода за питейно-битови нужди, които потребителите са в състояние да направят, без това да застраши способността им да осигурят задоволяването на други основни техни жизнени потребности.

По правило **критерий за способността за плащане (платежоспособността)** е някакъв обществено приет праг на дела на разходите за водни услуги в домакинския бюджет.

При разработването на икономическия анализ на водоползването, включен в проекта на ПУРБ нормативно установения праг на социалната поносимост на цената на ВиК услугите беше определен като не по-голям от 4% от средния месечен доход на домакинство в съответния регион и прогнозите за социалната поносимост на цените на ВиК услугите беше изчислена при 2 сценария – не повече от 4% и не повече от 3% от средния месечен доход на домакинство в съответния регион. Впоследствие **българският законодател** прие, че: „Социална поносимост на цената на В и К услугите" е налице в случаите, когато тяхната стойност, определена на база минимално месечно потребление на вода за питейно-битови нужди от 2,8 куб. м на едно лице, не надхвърля 2,5 на сто от средния месечен доход на домакинство в съответния регион“ (§1, ал.1, т. 4 от допълнителните разпоредби на Закона за

регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги, в сила от 20.01.2005 г., ДВ бр. 58 от 31 юли 2015 г.), поради което прогнозната оценка е съобразена с тази промяна.

Прогнозната оценката е направена съгласно приетия национален методологичен подход, съобразявайки се с промяната в законовата разпоредба, като заедно с това са разгледани и изчислени 2 варианта за възможно социално поносимо (*максимално*) равнище на цените (респ. на разходите) за ВиК услуги за населението: въз основа на (а) „общия доход” и за (б) „доход на първия децил”.

Определяне на тенденциите в развитието на водоснабдяването и потребностите от вода

За определяне на тенденциите в развитието на водоснабдяването и потребностите от вода и предвидените инвестиции е извършена оценка на тенденциите на ключови хидроложки и социално-икономически фактори/драйвери, които влияят на тенденциите в развитието на водоснабдяването и потребностите от вода чрез съответния натиск (демография, климат, секторни политики, технологично развитие).

За целите на последващият анализ е направена оценка на точността или „сбъдваемостта“ на изготвените прогнози в първия ПУРБ (2010-2015г.), в който прогнозите са разработени на базата на статистически данни за периода 2003-2007г., а прогнозният период е 2008-2027 г. Оценката на точността на прогнозата е изготвена чрез съпоставката на прогнозните данни за периода 2008-2013 г. с отчетни данни от НСИ за този период.

Въз основа на изготвения анализ могат да бъдат формулирани следните заключения относно точността на прогнозата за водопотреблението на населението в Черноморски район за басейново управление:

- По-съществени отклонения на прогнозата се наблюдават по отношение на общия брой на населението. Това се обяснява с факта, че към м.август 2009 г., когато е била разработена демографската прогноза, е работено със статистически данни, които не отразяват последвалата промяна на границите между Басейнова дирекция „Дунавски район“ и Басейнова дирекция „Черноморски район“. При тази промяна част от населените места от речния басейн на Черноморски добруджански реки с население приблизително равно на 200 хил. жители преминават към речния басейн на Дунавски добруджански реки. При речните басейни, в които няма териториални промени, както и общо за страната отклонението между прогнозни и отчетни данни за населението е минимално.

- Отклонението между прогнозните и реалните стойности на другите показатели, участващи в прогнозата (дял на водоснабденото население и потребление на вода на 1 жител) – За Черноморски район за басейново управление отклоненията между прогнозни и реални стойности се обяснява отново с териториалните промени.

- Минималното отклонение между реалното и прогнозното количество използвана вода от населението за страната както по отделни години, така и за целия период 2008-2013 г., показва, че използваната методика на прогнозиране води до висока „сбъдваемост“.

- Наблюдава се минимално отклонение на базовата прогноза за развитие на БДС в индустрията за периода 2008-2013 г. от реалните стойности на БДС в индустрията за същия период – за целия период средногодишното отклонение на реалната от прогнозната стойност на БДС в индустрията е 1,2%. По-значително е отклонението на базовата прогноза за развитие на БДС в услугите за същият период – 7,9%. И в двата случая това се дължи на факта, че на национално ниво прогнозата на БДС в индустрията и услугите е „стъпила“ на отчетни данни

за периода 2003-2006 г. В последвалите години 2007, 2008 и 2009 г. се наблюдава изключително голям ръст в произведената добавена стойност в отрасъл „Строителство“ и търговията с недвижими имоти, което е свързано с наблюдавания строителен „бум“. Статистическото отчитане на отрасъл „Строителство“ в сектора на индустрията води и до ръст от 30,6% на произведената в индустрията БДС през 2007 г. спрямо 2006 г. и ежегоден ръст от 5-8% през последвалите години. Статистическото отчитане на търговията с недвижими имоти в сектора на услугите води до ръст от 27,8% на произведената в услугите БДС през 2007 г. спрямо 2006 г. и ежегоден ръст от съответно 16% и 4% през последвалите 2 години. Допускане за подобен ръст е било невъзможно да бъде направено към момента на изготвянето на прогнозите.

- Наблюдава се значително отклонение на количеството на използваната вода на 1-ца БДС произведена в индустрията от прогнозното количество. През 2007 г. средно за страната стойността на показателя спада със 70,7% спрямо 2006 г. Това се дължи на настъпването на икономическата криза, което води до спад в производството на отраслите, които са големи консуматори на вода, а от там и на количеството на използваната вода на 1-ца произведена БДС. При прогнозирането на количеството на използваната вода е направено допускане за спад на количеството на използваната вода на 1-ца произведена БДС в резултат от въвеждането на по-модерни технологии, но допускане за подобен спад от 70% е било невъзможно да бъде направено към момента на изготвянето на прогнозите. За Черноморски район отклонението е с 32%.

- В резултат на констатираните отклонения в базовите прогнози се наблюдава отклонение в прогнозираното количество на използваната вода, което отклонение се дължи на действието на фактори/драйвери, което към момента на прогнозирането не е имало основание да бъде допуснато.

- Средно за страната в периода 2008-2012 г. се наблюдава сравнително ниско отклонение между прогнозните и реалните стойности на БДС, произведена в селското стопанство.

Определяне на сценарии за икономическо развитие на значението на водоползването към 2027 година

В съответствие с изискванията на Ръководството WATECO и утвърден подход на национално ниво са разработени следните сценарии:

„Бизнес на всяка цена“. Този сценарий представлява това, което би се случило в даден район за басейново управление на водите без Рамковата директива за водите, в резултат от промените в населението, технологиите, изпълнението на политиките за водите от предишни европейски директиви, други секторни политики, климатичните промени и др.

Песимистичен сценарий. Този сценарий включва прогнози за водоползването и разходите във водния сектор при неблагоприятни прогнози за демографското развитие и неблагоприятни прогнози за развитие на секторите индустрия, селско стопанство и услуги.

Реалистичен сценарий. Този сценарий включва прогнози за водоползването и разходите във водния сектор при оценените като реалистични прогнози за демографското развитие и за развитието на секторите индустрия, селско стопанство и услуги.

Оптимистичен сценарий. Този сценарий включва прогнози за водоползването и разходите във водния сектор при оценените като оптимистични прогнози за демографското развитие и за развитието на секторите индустрия, селско стопанство и услуги.

При изготвянето на сценариите е следвана методологията на прогнозите описана в подхода за актуализация на икономическия анализ на водоползването. Прогнозите са изготвени за референтен период до 2027 г. включително, за следните групи потребители: домакинства (население); индустрия, селско стопанство и услуги, като всеки един от разработените сценарии включва:

- Прогнозиране на обема на потребностите от вода (водоснабдяване, отвеждане на отпадъчни води и пречистване на отпадъчни води)
- Прогнозиране на разходите свързани с посочените услуги във водния сектор
- Прогнозиране на съответните инвестиции във водния сектор

6.3. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА УСЛУГИ ВЪВ ВОДНИЯ СЕКТОР

Чл.9 на РДВ 2000/60ЕС изисква държавите-членки да вземат предвид принципа за възстановяване на разходите за услуги във водния сектор, включително разходите за околна среда и за ресурса, в съответствие с принципа „замърсителят плаща“. Това означава, че държавите-членки следва да осигурят ценова политика за водите - с подходящи стимули за потребителите на водни услуги за ефективно използване на водните ресурси и, принос за постигане на целите на Директивата. В тази връзка анализът на възстановяването на разходите за водни услуги цели:

- Да се оцени нивото на възстановяване на разходите за водни услуги (в т.ч. финансови, ресурсни и разходи за околна среда)
- Да се оцени приносът на различните водоползватели към разходите за водни услуги
- Да се осигури основа за анализ на необходимостта от допълнителни дейности по отношение на ценовата политика, която да осигури спазване на принципа за възстановяване на разходите и принципа „замърсителя плаща“

В Раздел 6 е подробно представен и анализ на нивата на възстановяване на разходите за водни услуги. Основният източник на средства за финансиране на инвестициите във водния сектор е Оперативна програма „Околна среда“.

6.4. ЦЕНОВА ПОЛИТИКА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДИТЕ

Рамковата директива за водите популяризира използването на цени и такси като поощрение за водоползвателите за ефективно използване на водните ресурси и за възстановяване на разходите по отделни икономически сектори. Ценовата политика сама по себе си не цели решаване на проблемите при управлението на водите, но следва да бъде взета предвид и да се комбинира с други инструменти при разработването на плановете за управление на речните басейни. Използването на икономически инструменти (такси, данъци, финансови субсидии) са част от средствата за устойчиво управление на водите.

Цената на водата най-общо може да се определи като единица или цялостна сума плащана от водоползвателите за всички водни услуги, които те получават.

Ценовата политика за водите позволява намаляване натиска върху водните ресурси и поддръжка на инфраструктурата. Таксите за водоползване, таксите за замърсяване, санкциите, издаването на разрешителни, регулиращи водоземането или заустването на определени замърсители са подходи, чрез които се прилага ценовата политика и се подобрява достъпа до вода, опазва се нейното качество и количество. Всеки водоползвател следва да

понесе разходите за потребление на вода. Ако ценообразуването цели по-добро използване на водните ресурси, то цените трябва да бъдат директно свързани с количеството потребена вода и/или причиненото замърсяване. В този смисъл, ценовата политика в страната, таксите и оценката на приноса на различните водоползватели към възстановяване на разходите за водни услуги се съобразяват със социалния и икономическия ефект и ефекта за опазване на околната среда от възстановяването на разходите, както и с географските и климатичните условия в съответните райони.

Съгласно чл. 192, ал. 1 от Закона за водите икономическото регулиране в България се основава на следните принципи:

1. възстановяване на разходите за водните услуги, включително на тези за околната среда и за ресурса;

2. замърсителят плаща.

За тази цел законодателството изисква:

- разработване на икономически анализ на водоползването;
- провеждане на ценова политика, която осигурява подходящи стимули за потребителите за ефективно използване на водите с оглед постигането на целите за опазване на околната среда;
- определяне на такси за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване, като елемент от възстановяването на ресурсните разходи и на разходите за околна среда и осигуряващи приноса на различните водоползватели към възстановяването на разходите за водни услуги.

С цел осигуряване въвеждането на принципа „замърсителят плаща” с изменението на Закона за водите от м. юли 2015 г. са въведени изисквания към определянето на такси за всички дейности, които могат да въздействат значимо върху водите, определени съгласно Рамковата директива по водите като „водни услуги”. Разработен е национален подход за определяне на приноса на различните водоползватели към възстановяването на разходите, включително оценка за доказване на адекватния принос¹⁷.

Съгласно действащата към момента Тарифа за таксите за водовземане, ползване на воден обект и замърсяване, в сила от 1.01.2012 г., таксите за водовземане (черпене) се определят на базата на ползвания годишен воден обем (в куб. м) умножен по единичен размер на таксата. Определени са различни единични размери на таксите, които са различни за повърхностните и подземните води и са в зависимост от целта, за която се ползват водите. Повисоките стойности на единичния размер на таксите за самостоятелно питейно-битово водоснабдяване от подземните води цели ограничаване на този вид черпене и стимулиране на ползването на общественото водоснабдяване.

Към момента Тарифата е в процес на изменение, като целта е документът да отрази в пълна степен изискванията на чл. 194 от Закона за водите относно таксите за правото на използване на водите, а именно:

1. такси за водовземане от повърхностни и подземни води, определени на база отчетния обем вода и съответните норми за водопотребление, за секторите за които такива са определени;

¹⁷ Подходът е публикуван на интернет страницата на МОСВ на одрес:
http://www5.moew.government.bg/?page_id=50138

2. такси за ползване на воден обект - за изземване на наносни отложения от река Дунав и водохранилища, определена на база на разрешения обем на изземване и за нарушаване на непрекъснатостта на река от преградни съоръжения, определена на база на тяхната височина.

Таксата за ползване на воден обект за нарушаване на непрекъснатостта на реката се дължи до въвеждане в експлоатация на съоръжение, което осигурява непрекъснатостта.

3. такса за замърсяване - за заустване на отпадъчни води в повърхностни води, за отвеждане на замърсители в подземните води, за замърсяване от дифузни източници от селското стопанство, освен в случаите когато такава такса се заплаща за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти.

При определянето на такса замърсяване от канализационни системи на населени места, селищни и курортни образувания, от промишлени предприятия, формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води, и от други обекти, формиращи отпадъчни води само с битов характер се използват корекционни коефициенти, отчитащи вида на водоприемника, броя на заустванията и степента на пречистване.

Таксата за замърсяване от промишлени предприятия, които формират отпадъчни води извън гореописания случай се определя като сума от таксата, определена въз основа на годишния товар по химична потребност от кислород за промишлените отпадъчни води, зауствани в повърхностния воден обект, с корекционни коефициенти в зависимост от броя на приоритетно опасните, приоритетните и специфичните вещества, и таксата за битовите отпадъчни води, определена въз основа на годишното количество зауствани битови отпадъчни води в повърхностния воден обект.

Таксата за замърсяване от производствени отпадъчни води, които нямат битов характер и са зауствени в канализационни системи на населени места, селищни и курортни образувания се определя въз основа на количеството, веществата и показателите на отпадъчните води, съгласно писмен договор с ВиК оператор, с корекционните коефициенти отчитащи вида на водоприемника, броя на заустванията и степента на пречистване.

Таксата за замърсяване за отвеждане на замърсители в подземните води се определя въз основа на годишното количество на отвежданите води и концентрацията на характерни замърсители, за които в издаденото за целта разрешително са определени максимално допустими стойности.

Таксата за замърсяване от дифузни източници от селското стопанство се определят с наредба на Министерския съвет, по предложение на министъра на земеделието и храните, съгласувано с министъра на околната среда и водите, с която се определят размерът, редът и начинът за изчисляване и заплащане на таксите. Тази такса се заплаща индивидуално от собственика или ползвателя на стопанството или лицето, което пуска на пазара продукти за растителна защита.

За възстановяването на разходите за околна среда и ресурсните разходи се определя корекционен коефициент за завишаване на таксата:

1. за водовземане – при самостоятелно водоснабдяване (чрез собствени водоземни съоръжения);

2. за замърсяване:

а) във водни тела, химичното или екологичното състояние на които е по-ниско от добро;

б) в зони за защита на водите;

в) при заустване в пресъхващите, карстовите и пониращите реки, както и в малките и средните реки, определени в наредбата за характеризиране на повърхностните води.

Законът за водите определя следните специфични случаи, при които не се заплащат такси за използване на водите:

- за водовземане от кладенците за задоволяване на собствените потребности на гражданите, за които законът позволява да се черпи не повече от 10 куб.м. вода;
- за пожарогасене;
- когато водовземането е с цел отводняване;
- за ползване на водни обекти с цел аквакултури и свързаните с тях дейности;
- за ползване на повърхностни води чрез поставяне на временни отбивни съоръжения, необходими за изграждането на даден строителен обект, ако отнеманото водно количество е по-малко от 10 литра на секунда и полученият отток след използването влияе незначително на качеството на водите;
- за замърсяване от дифузни източници от селското стопанство при:

а) отглеждане на животни за задоволяване на собствени потребности на домакинството, при брой на различните видове животни съгласно наредбата за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти;

б) биологично отглеждане на животни, пчели и аквакултури;

- за водовземане с цел създаване на нови, възстановяване и/или поддържане на местообитания и/или местообитания на видове, включително влажни зони, в територии – част от Националната екологична мрежа по смисъла на чл. 3 от Закона за биологичното разнообразие, в които поддържането и/или подобряването на водния режим е важен фактор за тяхното опазване; в тези случаи не се допуска използването на иззетата вода за дейност, насочена към упражняване на професия или занаят и реализиране на печалба;
- за изземване на наносни отложения в случаите по почистване на речните легла от наносни отложения за осигуряване нормалната им проводимост с цел намаляване риска от бедствия (чл. 140 от ЗВ).
- при управление на рибните ресурси, възложено по реда на чл. 15а от Закона за рибарството и аквакултурите.

В съответствие с приетия национален подход, приносът към възстановяването на разходите се оценява като:

- пряк – чрез цената/таксата, която потребителите плащат за използването на услугата;
- интернализиран – приносът е включен в цената на услугата, плащана от потребителите;
- чрез субсидии / трансфери – държавен трансфер, целево финансиране на проекти, собствени средства / приходи и др.

За водните услуги „Обществено водоснабдяване”, „Обществено пречистване на отпадъчни води” и „Обществено отвеждане на отпадъчни води” прекият принос към възстановяването на разходите се определя чрез заплатените цени за предоставянето на услугата от съответните оператори, а чрез таксите, заплащани за тези услуги се определя интернализирания принос към възстановяването на разходите.

Водните услуги „Собствено водоснабдяване от индустрията”, „Собствено водоснабдяване в селското стопанство (за напояване; за животновъдство и аквакултури)”, „Производство на електроенергия от ВЕЦ”, „Предпазване на наводнения”, „Съхранение на вода” и „Самостоятелно питейно-битово водоснабдяване” имат пряк принос към възстановяването на разходите, който се определя чрез заплатените такси за водовземане и/или ползване на воден обект.

Услугата „Корабоплаване и свързаните с него дейности” има пряк принос към възстановяването на разходите, който се определя чрез пристанищни такси, заплащани от корабите, които посещават пристанищата за обществен транспорт с национално значение. Същите включват канални такси, тонажни корабни такси, линейни кейови такси, светлинни такси, такси за приемане и обработване на отпадъци.

Понастоящем в страната регулирането на ефективното използване на водата ще се осигурява основно чрез таксите за водопотребление и отчасти чрез въвеждането на норми за водопотребление за някои сектори, където това е приложимо.

С Наредбата за нормите за водопотребление са определени оптималните водни количества за напояване на земеделски култури, като са взети предвид напоителните норми за различните земеделски култури и различните агроклиматични условия в страната.

Тези норми ще се прилагат при определяне на разрешените и оптималните водни количества в процеса на издаването на разрешителни за водовземане и изчисляване на годишните такси за водовземане по реда и начина, определен в Тарифата по чл. 194, ал.6 от Закона за водите за напояване на земеделски култури.

Въз основата на анализ на международните практики за разработване и прилагане на норми за водопотребление и ценообразуване за възстановяване на разходите в общественото питейно-битово водоснабдяване в Доклада за изпълнението на Плана за действие към Стратегията за ВиК, изготвен от Световна банка¹⁸ е обоснован негативен ефект от въвеждане на такива норми и двустепенна тарифа .

По отношение на другите отрасли във водния сектор, проведените дискусии и консултации с ресорните министерства показаха, че не могат да бъдат определени норми за водопотребление.

7. КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИ ОТ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Програмата от мерки е основният инструмент за постигане на целите на ПУРБ.

На база на определеното текущо състояние на водите и водните екосистеми (Раздел 4), отчитайки бъдещото развитие и потребностите от вода са определени целите за всяко водно тяло (ВТ) за постигане на „добро състояние на водите” (Раздел 5), като са взети предвид и зоните за защита на водите (Раздел 3) и техните специфични изисквания. Въз основа на анализа на състоянието на всяко водно тяло и причините довели до това състояние, съобразявайки се с поставените цели, са планирани мерки за редуциране или отстраняване на негативния ефект. Там, където има необходимост от допълнителни проучвания, подготовка на дейностите или очаквания ефект след изпълнението на мерките изискват по-дълъг срок, в първият ПУРБ в Черноморски район за басейново управление на водите има формулирани

¹⁸ May 2015, International practices for development and implementation of water use standards and cost recovery water pricing in the public water supply, Reference number: DIR – 5111328 – 1 – 170 C001/20.06.2012

изключения от общата цел „добро състояние до 2015” и определени по-дълги срокове за конкретни ВТ (посочени в Раздел 5).

За постигане целите на ПУРБ са планирани конкретни мерки по водни тела (за повърхностни и подземни води), като са обвързани със състоянието на всяко водно тяло и формулираните за него цели, и мерки които се прилагат за всички водни тела в района на басейново управление.

Актуализираната Програма от мерки от ПУРБ на ИБР за периода 2016-2021 година включва основни мерки и където е необходимо допълващи мерки.

Основните мерки са мерките, които осигуряват изпълнението на задължителните изискванията на Общността и друго екологично законодателство:

- Директива за водите за къпане(76/160/ЕЕС);
- Директива за птиците(79/409/ЕЕС);
- Директива за питейни води(80/778/ЕЕС), изменена с Директива(98/83/ЕС);
- Seveso Директивата (96/82/ЕС);
- Директива за ОВОС(85/337/ЕЕС);
- Директива за утайките от отпадъчни води(86/278/ЕЕС);
- Директива за пречистване на отпадъчни води от населени места(91/271/ЕЕС);
- Директива за продуктите за растителна защита(91/414/ЕЕС);
- Нитратна директива(91/676/ЕЕС);
- Директива за хабитатите(92/43/ЕЕС);
- Директива за предотвратяване и контрол на замърсяването(96/61/ЕС) – IPPC;
- Мерки за прилагане възстановяването на разходите;
- Мерки за насърчаване ефективното и устойчиво използване на водите;
- Мерки за защита качеството на питейната вода и намаляване на необходимото ниво на пречистване;
- Мерки за контрол на водовземането от повърхностни и подземни води;
- Мерки за контрол на изкуственото подхранване на подземни води;
- Мерки за контрол върху точковите зауствания;
- Мерки за предотвратяване или контрол внасянето на дифузни замърсители във водите;
- Мерки за справяне с други значими въздействия върху състоянието, по специално на хидроморфологичните условия;
- Мерки за забрана на директни зауствания в подземни води;
- Мерки за премахване или намаляване на замърсяването с приоритетни в-ва;
- Мерки за предотвратяване на инцидентни замърсявания.

Допълващите мерки са планирани там, където е необходимо допълнение към основните мерки за постигане на целите на РДВ.

Мерките за постигане на добро състояние на водите са разработени по основни речни басейни и по водни тела (за повърхностни и подземни води), като са обвързани със състоянието на всяко водно тяло и формулираните за него цели. При актуализацията е следван следния подход:

- мерки, които са с текущ/регулярен характер, или за които са предприети действия, но не са приключили се запазват в новия планов период и се отчитат като съществуващи.
- там, където е преценено, че съществуващите мерки са недостатъчни за постигане на целите – са планирани нови мерки.
- мерките, за които е преценено, че са некоректни и/или са в несъответствие с нормативната уредба са преформулирани (модифицирани) в съответствие с действащото законодателство или са отпаднали, като в замяна се планират нови.

На база на идентифицираните значими проблеми в управлението на водите в Черноморски район за басейново управление, в актуализираната програма от мерки към ПУРБ 2016-2021г. са планирани мерки насочени към източника на натиск, оказващ въздействие върху повърхностните или подземни водни тела и води до влошаване на тяхното състояние.

Ключови типове мерки и съответните действия в ПУРБ на ЧРБУВ

Код КТМ	КТМ	тип на мярката, когато е определена като основна	действия
1	Изграждане или модернизиране на пречиствателни станции за отпадъчни води.	Градски отпадъчни води	<i>Изграждане и/или модернизиране на канализации и ПСОВ за населени места</i>
2	Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието.	Дифузно замърсяване	<i>Прилагане на добри земеделски и фермерски практики; Поставяне на подходящи условия в разрешителните; Зарибяване с растителноядни видове риби на язовири и други</i>
3	Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието.	Дифузно замърсяване	<i>Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита</i>
5	Подобряване на надлъжната непрекъснатост (напр. създаване на рибни проходи, разрушаване на стари	Хидроморфология	<i>Изграждане и реконструкция на рибни проходи; Разработване на методики за оценка на ХМ-състояние; Оценка въздействието на</i>

	бенгове).		миграционните бариери; Въвеждане на условия в разрешителните
6	Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.).	Хидроморфология	Забрана за сечи на естествена крайбрежна растителност; Прилагане на ОВОС за инвестиционни предложения/проекти, свързани с ново изменение на физичните характеристики на повърхностни водни тела
7	Подобряване на режима на оттока и/или определяне на екологичен отток.	Контрол върху водоземането	Забрани, ограничения и изменения по отношение на разрешителните; Оптимизиране управлението на водите; Контролна дейност;
8	Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства.	Ефективно използване на водите	Изграждане и реконструиране на водопреносната мрежа; Провеждане кампании за използване на по-малко вода; Прогнозиране нуждите от вода;
9	Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата.	Възстановяване на разходите за водни услуги	Осигуряване на адекватен принос на водоползвателите към разходите за водни услуги; Ефективно въвеждане на принципа "замърсителя плаща"
13	Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)	Подобряване на управлението	Определяне на СОЗ; Забрани и ограничения в границите на СОЗ и зоните за защита на питейни води; Проучвания; Ограничаване на водоземанията; Забрани за сечи

14	Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността.	Хидроморфология	<i>Проучвателни дейности; Определяне на минимално допустим отток;</i>
16	Модернизиране или подобрения на пречиствателни станции за промишлени отпадъчни води (включително от земеделски стопанства).	КПКЗ	<i>Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите</i>
18	Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от инвазивни чужди видове или внесени заболявания.	Други превантивни мерки	<i>Осъществяване на мерки за борба срещу инвазивни видове</i>
20	Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от риболова и други видове експлоатация/отстраняване на животни и растения.	Други превантивни мерки	<i>Актуализация на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми; Забрани и ограничения</i>
21	Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура.	Пряко отвеждане на замърсители в подземните води	<i>Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци и промишлени дейности</i>
23	Мерки за естествено задържане на води.	Други значителни неблагоприятни въздействия	<i>Създаване и възстановяване на влажни зони и меандри</i>
24	Адаптиране към изменението на климата.	Други значителни неблагоприятни въздействия	<i>Забрана за сечи на естествена крайбрежна растителност във водосбора на притоци, вливащи се в райони със значителен потенциален риск от наводнение (РЗПРН); Изпълнение на проекти свързани с увеличаване лесистостта и възстановяване на горския потенциал; Оптимизиране на управлението</i>

Движещи сили:

1. Урбанизиранни територии

■ КТМ 1: Изграждане или модернизирание на пречиствателни станции за отпадъчни води (*Изграждане, реконструкция или модернизация на ГПСОВ за агломерации с над 2 000 е.ж.; Изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа за агломерации с над 2 000 е.ж.; Изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система вкл.ГПСОВ, определени за конкретните агломерации с над 2000 е ж., съгласно приложение № 5 към Националния каталог от мерки; Осигуряване на отвеждане и подходящо пречистване на отпадъчни води от населени места с под 2000 е.ж., вкл. изграждане на подходяща канализационна система; Изпълнение на проекти за изграждане, доизграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система за агломерации с под 2000 е.ж, вкл. доизграждане на канализация когато има изградена ПСОВ или осигуряване на подходящо пречистване (чрез изграждане на ПСОВ или отвеждане към друга ПСОВ), когато има изградена канализация;*)

■ КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства (*Разработване и приемане на Наредба за определяне на нормите за водопотребление при предоставяне на водните услуги; Изграждане на нови водопроводи и елементи от водоснабдителната система за питейно-битово водоснабдяване; Реконструкция на водопреносната система за обществено питейно-битово водоснабдяване; Популяризиране на методите за пестеливо използване на водата)*)

■ КТМ 10: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата, промишлеността и земеделиет (*Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги за домакинствата 54 %*)

■ КТМ 13: Мерки за опазване на питейната вода (*Контрол на ограниченията и забраните в границите на СОЗ и зоните за защита на питейни води; Определяне на СОЗ около съоръженията за ПБВ съгласно действащото законодателство; Спазване на забрани и ограничения в СОЗ съгласно заповедта за определяне на зоната и списъка по приложение № 3 към Националния каталого от мерки (ПУРБ); Прилагане на забрани и ограничения при одобряване на инвестиционни предложения във водосбора на язовири, предназначени за питейно-битово водоснабдяване с цел намаляване на необходимостта от пречистване на питейните води; Забрана за извършването на стопански дейности в язовири, предвидени за използване за за питейно-битово водоснабдяване; Извършване на проучвания и изграждане на нови водоземни съоръжения за осигуряване на алтернативно и/или допълнително водоснабдяване на райони с трайно установени отклонения във водата от водното тяло, предназначено за питейно водоснабдяване.; Проучване и изграждане на съоръжения за водоземане, осигуряващи алтернативно и/или допълнително питейно водоснабдяване в райони, в които е констатиран недостиг на вода; Изграждане на съоръжения за пречистване на питейните води)*)

■ КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността. (*Събиране и картиране на информация за нерегламентирани сметници и зауствания в общините)*

▪ КТМ 21: Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура (*Изпълнение на проекти за закриване на общинските депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, съгласно приложение 2 към Националния каталог от мерки; Закриване и рекултивация на депа за производствени отпадъци*)

2. Индустрия

▪ КТМ 7: Подобряване на режима на оттока и/или определяне на екологичен отток (*Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води; Контрол на оттока в участъка след съоръжения за водовземане от повърхностни води и/или съоръжения за регулиране на оттока; Осигуряване на минимално-допустимия отток в реките след съоръжения за водовземане или регулиране на оттока; Забрана за водовземане при маловодие в засегнатите райони за всички водни тела (не само за зоните за защита на водите), когато оттокът е по-малък от 10% от средномногогодишното водно количество или от минималното средномесечно количество с 95% обезпеченост към точката на водовземане)*

▪ КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинств (*Въвеждане на водоспестяващи технологии и обратно водоснабдяване*)

▪ КТМ 10: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата, промишлеността и земеделието (*Заплащане на такси за замърсяване от отпадъчни води от промишлеността с отчитане на броя на приоритетно опасните, приоритетните и специфичните вещества; Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги в индустрията 53 %; Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги за производство на електроенергия чрез ВЕЦ 30 %)*

▪ КТМ 15: Мерки за поетапно прекратяване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни опасни вещества или за намаляване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни веществ (*Контрол на количеството и качеството на производствените отпадъчни води, зауствани в канализационните системи на населените места*)

▪ КТМ 16: Модернизиране или подобрения на пречиствателни станции за промишлени отпадъчни води (*Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни тела, вкл. изграждане на свързаните с това съоръжения; Преразглеждане на комплексно разрешително на индустриален обект и промяна на емисионните ограничения за достигане/запазване на доброто състояние на водното тяло*)

▪ КТМ 21: Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура. (*Забрана за въвеждането в експлоатация на обекти, формиращи отпадъчни води и осъществяването на дейности без приети по установения ред пречиствателни съоръжения, освен в случаите, когато не са необходими*)

3. Селско стопанство

▪ КТМ 2: Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието. (Ограничения при внасянето на тор в съответствие с правилата за добра земеделска практика; Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове; Контрол на изпълнението на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Зарибяване с бял амур и бял толстолоб (веднъж на три години); Осигуряване на защита от замърсяване на повърхностните и подземните води в района на съоръжения за събиране на оборски тор; Прилагане на Националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние от подпомаганите фермери и при изпълнение на проекти по ПРСР; Спазване на изискванията за оползотворяване на утайките от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води при употребата им в земеделието)

▪ КТМ 3: Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието (Забрана за употреба на ПРЗ извън обхвата на разрешената употреба или в доза, която надвишава максималната разрешена доза на единица площ; Контрол на използването на пестициди в райони на подземни водни тела, формирани в карстови водни хоризонти, разкриващи се на повърхността; Забрана за внос, въвеждане и пускане на пазара или употребата на нерегистрирани торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества или хранителни субстрати; Забрана за внос, въвеждане, движение и прилагане на биологични агенти, които не са утвърдени от МЗХ и МОСВ; Забрана за внос, въвеждане, пускане на пазара, търговия, преупаковане и употребата на неразрешени или негодни продукти за растителна защита (ПРЗ); Забрана за складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци в крайбрежните заливаеми ивици; Забрана за складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци в принадлежащите земи на водохранилищата; Забрана за прилагането на ПРЗ чрез въздушно пръскане; Забрана за употреба на ПРЗ извън обхвата на разрешената употреба или в доза, която надвишава максималната разрешена доза на единица площ)

▪ КТМ 7: Подобряване на режима на оттока и/или определяне на екологичен отток (Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води; Недопускане на водовземане от придънни слоеве; Забрана за водовземане при маловодие в засегнатите райони за всички водни тела (не само за зоните за защита на водите), когато оттокът е по-малък от 10% от средномногогодишното водно количество или от минималното средномесечно количество с 95% обезпеченост към точката на водовземане; Контрол на оттока в участъка след съоръжения за водовземане от повърхностни води и/или съоръжения за регулиране на оттока; Осигуряване на минимално-допустимия отток в реките след съоръжения за водовземане или регулиране на оттока)

▪ КТМ 8: Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства (Изграждане на нова хидромелиоративна инфраструктура; Възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура)

▪ КТМ 10: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата, промишлеността и земеделието (Заплащане на такси за замърсяване на водите от дифузни източници от селско стопанство (препарати за растителна защита, аквакултури, животновъдство)

▪ КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността. (*Разработване на система за пространствено организиране, поддържане и предоставяне на информацията за натиска от селскостопански източници (ГИС базирана информация); Създаване на информационна система за препаратите за растителна защита - производство/ внос, състав, количество, място на прилагане, вид и внесено количество; Събиране на актуална информация за местоположението и текущото състояние на складове за пестициди*)

4. Рибовъдство и аквакултури

▪ КТМ 5: Подобряване на надлъжната непрекъснатост (*Изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката (рибни проходи, байпаси и др.); Оценка на въздействието на всички миграционни бариери по речен басейн, включително оценка на състоянието на същите; Въвеждане на условие в разрешителните за водовземане и/или ползване на ВТ на задължителен мониторинг от титуляра на разрешителните, за оценка осигуряването на непрекъснатост на реката и общо хидроморфологично въздействие; Разработване и приемане на наредба за рибните проходи; Реконструкция на изградени рибни проходи в съответствие с изискванията на Наредбата за изискванията към рибните проходи, а до издаването и ръководството на ФАО*)

▪ КТМ 7: Подобряване на режима на оттока и/или определяне на екологичен отток. (*Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води*)

▪ КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността. (*Поставяне на условие в издадените разрешителни за ползване на воден обект и/или за водовземане с цел отглеждане на аквакултури за провеждане на собствен мониторинг във връзка с оценка на натиска от различните форми на сладководно рибовъдство*)

▪ КТМ 18: Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от инвазивни чужди видове или внесени заболявания. (*Забрана за любителския риболов в зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, когато количеството вода в тях е под минимално допустимия отток; Забрана за улов, пренасяне, превозване и продажба на риба и други водни организми от зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми с размери, по-малки от минимално допустимите, съгласно изискванията на ЗБА; Забрана за стопански риболов в акваториите на пристанищата с отдалеченост до 1 миля от бреговата ивица, с изключение на риболова в зоните на действие на специализираните уреди за стопански риболов (даляни), определени със заповеди на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури; Забрана за стопански риболов с всякакъв вид тралиращи уреди в крайбрежни зони, съгласно изискванията на ЗРА; Забрана за стопански риболов с всякакъв вид риболовни уреди и средства, съгласно изискванията на ЗРА: в радиус 500 м от местата за вливане на топли води на ТЕЦ "Варна" във Варненско езеро; в акваторията пред устията на реките, вливащи се в Черно море, в радиус 500 м от средата на устието на притока; в акваторията пред устието на р. Ропотамо, ограничена по права линия от нос Кая до нос Св. Димитър; Провеждане на контрол върху нерегламентирания улов, в т.ч. използване на риболовни уреди,*

средства и принадлежности в зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, съгласно изискванията на ЗРА)

5. Горско стопанство

КТМ 24: Адаптиране към изменението на климата (*Изпълнение на проекти свързани с увеличаване лесистостта и възстановяване на горския потенциал; Увеличаване на горските територии; Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство; Забрана за сечи на естествена крайбрежна растителност във водосбора на притоци, вливащи се в райони със значителен потенциален риск от наводнение (РЗПРН), с изключение на случаи, когато е доказана необходимост за осигуряване на проводимост на реките)*)

КТМ 13: Мерки за опазване на питейната вода (*Забрана за сечи, с изключение на санитарни и отгледни сечи, във водосбора на водохващанията от повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване)*)

6. Туризм и рекреационни дейности

■ КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността. (*Контрол, мониторинг и оценка на качеството на водите за къпане; Определяне на зоните за къпане и продължителност на сезона за къпане; Включване в Регистъра на зоните за защита на водите на зони с води за отдих и водни спортове след определянето им от компетентния орган, съгласно действащото законодателство;*)

7. Транспорт

■ КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността. (*Изпълнение на собствен мониторинг за качеството на водите в акваторията; Определяне на акваторията на морските пристанища)*)

■ КТМ 21: Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура. (*Осъществяване на контрол на дейности по събиране и транспортиране на корабни и битови корабни отпадъци, включително отпадъчни води; Осъществяване на контрол по отношение на управлението на отпадъците в районите на рибарските селища; Разработване и прилагане на инструкцията и мерки за недопускане замърсяване на акваторията при товаро-разтоварни дейности; Организиране на замърсяване на морските води чрез използване на подходящо оборудване при инцидентни разливи (скимъри, бонови заграждения и др.); Контрол на дейности по предаване и транспортиране на нефтосъдържащи отпадъци; Контрол на замърсяването с нефт и/или нефтоводни смеси)*)

8. Изменение на климата

■ КТМ 24: Адаптиране към изменението на климата. (*Разработване и изпълнение на План за управление на суши; Прилагане на концепцията „Компенсирание“ чрез обезпечаване на екологичния отток за добър екологичен статус/потенциал и приоритетни водопотребители в условия на периоди на продължително засушаване; Създаване на референтна пиезометрична мрежа за проследяване на въздействието от климатичните изменения)*)

9. Други

▪ КТМ 5: Подобряване на надлъжната непрекъснатост (Забрана за изграждане на прагове, баражи, водоземания и др. съоръжения препречващи изцяло речното корито; Разработване на методика за оценка на хидроморфологичните елементи за качество, като част от оценката на екологичното състояние и потенциал; Разработване на методика за оценяване на речната непрекъснатост от гледна точка на миграцията на водните организми и седиментите)

▪ КТМ 10: Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата, промишлеността и земеделият (*Заплащане на такси за замърсяване за инжектиране и реинжектиране на замърсяващи вещества в земните недра в зависимост от количеството на съответните вещества; Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги за други услуги 63 %*)

▪ КТМ 6: Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.) (*Прилагане на ОВОС за инвестиционни предложения/проекти, свързани с ново изменение на физичните характеристики на повърхностни водни тела*)

▪ КТМ 14: Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността. (*Избор и прилагане на подходящ модел за количествена оценка на въздействието от идентифицирания натиск от дифузни източници; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Проучване разпространението на инвазивни биологични видове и тяхното въздействие върху екологичното състояние (потенциал) на водните тела и природозащитния статус на защитените зони по Натура 2000*)

За остойностяване на Програмата от мерки за постигане целите на ПУРБ 2016-2021г. в ЧРБУ са използвани два подхода:

- мерки, за които има готови проекти – стойността на мярката е съгласно разработения проект
- мерки, за които липсва готов проект - остойностяването е извършено на базата на предварително определена единична стойност, съгласно разработен национален каталог от мерки за постигане на екологичните цели на РДВ 2000/60/ЕС.

Стойност на ПоМ

движеща сила	стойност (лв)
урбанизация	864 953 332
индустрия	0
селско стопанство	7 567 250
горско стопанство	0
рибарство и аквакултури	355 000

Енергетика – ВЕЦ	0
Енергетика – без ВЕЦ	0
Туризъм и рекреация	0
Транспорт	260 000
Защита от наводнения	52 500
Изменение на климата	0
други	11 757 500
обща стойност	884 945 582

Забележка: Финансовата стойност на мерките се отнася за цялостното изпълнението на Програмата от мерки, като финансирането на част от мерките по ОПОС ще приключи след 2021г. Общата стойност на Програмата от мерки за периода на прилагане на Плана (2016 – 2021г.) възлиза на 827,05 млн.лв.

Идентифицираните източници на финансиране на ПоМ към ПУРБ на БДЧР са следните:

- Държавен бюджет
- Общински бюджети
- Предприятие за управление на дейностите по околна среда (ПУДООС);
- Оперативна програма околна среда 2014-2020 г.
- Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.
- Частни инвестиции

8. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА РЕГИСТЪРА НА ВСИЧКИ ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ В ОБХВАТА НА ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН, ОТНАСЯЩИ СЕ ЗА ОТДЕЛНИ БАСЕЙНИ, СЕКТОРИ, ПРОБЛЕМИ ИЛИ ТИПОВЕ ВОДИ

Тъй като ПУРБ е елемент от цялостната система за планиране, при разработването на ПУРБ на ЧРБУВ в отделен раздел са взети предвид различните **планове, програми и стратегии, имащи отношение към управлението на околната среда и в частност водите**. Описани са националните, регионалните, областните и общинските планове и програми, в т.ч. плановете за управление на защитени територии и зони за защита на водите и регионалните генерални планове за водоснабдяване и канализация на двадесетте ВиК-оператора на територията на ЧР.

От националните програми и планове ПУРБ е съобразен със следните: Програма на правителството за стабилно развитие на Република България за периода 2014-2018 г.; Национална програма за защита при бедствия 2014-2018 г.; Стратегия за намаляване на риска от бедствия 2014 - 2020 г.; Стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България за периода 2014-2023 г.; Програма за изграждане на канализационни системи до 2023 г.; Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България; Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди; Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013 - 2020 г.; Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012 г. - 2020 г.; Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници; Стратегическия план за биологичното разнообразие 2011—2020 г.; Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България за периода 2013-2022 г.; Националната програма за развитие: България 2020;

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) за периода 2012 –2022 г.; Национален план за управление на отпадъците 2014 – 2020 г.; Национален план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г.; Многогодишен национален стратегически план за развитието на аквакултурите 2014-2020 г.

От плановете на регионално ниво са взети предвид и Регионалните планове за развитие на Североизточен район и на Югоизточен район за периода 2014-2020 г.

Също така са отчетени и Регионалните генерални планове за водоснабдяване и канализация на обособената територия на ВиК-оператори, попадащи на територията на ЧРБУВ.

Областните и общинските планове за развитие, както и плановете на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии са другите планови документи, с които ПУРБ на ЧР е съобразен.

9. СПИСЪК НА МЕРКИТЕ ЗА ОБСЪЖДАНЕ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА, ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ И СВЪРЗАНИТЕ С ТОВА ИЗМЕНЕНИЯ НА ПЛАНА (КОНСУЛТАЦИЯ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА)

Планът за управление на речните басейни (ПУРБ) в Черноморски район за басейново управление на водите е насочен към голям кръг от заинтересовани страни - общество, бизнес (индустриални предприятия и други водоползватели), общини, които имат ключова роля по изпълнението на програмата от мерки и постигането на добро състояние на повърхностни, подземни и крайбрежни морски води в ЧРБУ.

Участието на всички икономически сектори и обществеността е от ключово значение за вземане на правилните решения как да се справим със значимите проблеми в управлението на водите. Всички заинтересовани среди, участващи в консултациите, имат своето място и ползи от изпълнението на плана, както и интерес към адекватното управление на водите. За цялостното изпълнение на Плана за управление са необходими съвместни координирани усилия на държавните институции, общинските и областни управи, неправителствените организации и водоползвателите.

Процесът на изготвяне на ПУРБ включва редица дейности, свързани с привличането на заинтересованите страни и широката общественост при подготовката му. При актуализирането на плановете за управление на речните басейни се осигурява информация на обществеността за планираните мерки и достигнатите резултати от тяхното прилагане (чл. 168а и чл. 168г от Закона за водите и чл.14 от РДВ).

За всеки район на басейново управление се публикуват и обявяват на обществеността, включително на водоползвателите, за консултации и писмени становища (чл. 168б, ал. 1):

- **График и работна програма за актуализация на**
- **Междинен преглед на установените проблеми свързани с управлението на водите**
- **Проект на актуализирания ПУРБ.**

За целите на активното включване на обществеността и консултациите, посочените документи се предоставят най-малко **6 месеца** за писмени коментари и становища.

Съгласно Глава десета, Раздел VII “Информирание на обществеността и консултации”,

чл.168б, ал.2, т.3 проектът на ПУРБ трябва да е на разположение за потребителите на вода от частния и общественя сектор поне една година преди началото на периода, за който се отнася.

Основните стъпки, предприети от БДЧР във връзка с обществените консултации и въвличането на заинтересованите страни в процеса на изготвяне на ПУРБ биха могли да бъдат разделени на пасивни (информирание) и активни (консултации и активно участие), както е предложено в Ръководството за участие на обществеността към РДВ, като те следват изискванията на РДВ и ЗВ относно темите и сроковете за консултиране.

В процеса на консултиране при всяка една от задължителните три стъпки от разработването на ПУРБ Басейнова дирекция „Черноморски район“ се е стремил да информира своевременно, да консултира и пояснява и да поощрява активното участие на заинтересованите страни и обществеността в процеса на актуализацията на ПУРБ.

За целите на информирането БДЧР:

- ✓ поддържа официална интернет страница, където редовно публикува информация за отделните етапи и дейности от процеса на планиране
- ✓ издава и разпространява информационни и рекламни материали;
- ✓ ръководи Информационен център за работа с деца, ученици, учители, НПО и др. представители от обществеността;
- ✓ обявява в националните медии началото и края на кампаниите по консултация на всеки един от етапите на ПУРБ (ПУРН) в съответствие изискванията на чл.168 (б)(т.4) от ЗВ, както и отразява дейността си в електронните и традиционните медии.

Във връзка с консултацията БДЧР:

- ✓ е разработила и разполага със списък на всички заинтересовани страни в управлението на водите в Черноморския район за басейново управление
- ✓ организира срещи-консултации със съответните групи заинтересовани страни, където представя отделните етапи от разработването/актуализацията на ПУРБ (респ. Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) и консултира с участниците своите дейности
- ✓ експерти на Басейновата дирекция участват в тематични срещи, организирани от други институции или организации, където представя отделните етапи на ПУРБ и ги консултира с присъстващата аудитория;
- ✓ организира чествания на различните екологични празници, които използва като форум за дискусии и консултации със заинтересованите страни, в т.ч. с подрастващото поколение;
- ✓ на всеки етап от актуализацията на ПУРБ (респ. ПУРН) организира заседания на Басейновия съвет, който е консултативен орган към Басейнова дирекция.

Във връзка с активното участие, БДЧР:

✓ изготвя и разпространява въпросници и анкети сред заинтересованите страни и широката общественост, като анализира резултатите и ги взема предвид при изготвяне на окончателните планови документи;

✓ в шестмесечния срок на консултация на всеки от етапите провокира получаването на мнения, становища, препоръки от страна на заинтересованите страни, като изготвя регистър на постъпилите становища, анализира ги и ги взема предвид при изготвянето на окончателните планови документи.

В хода на разработване на Плана за управление на речните басейни в Черноморски район за басейново управление на водите беше изготвени **график и работна програма за разработване на ПУРБ, включително и мерките за консултация** като по него бяха проведени консултации **в периода 22.12.2012г – 30.06.2013г.**

Въз основа на резултатите от актуализацията на характеризирането на района за басейново управление за ПУРБ е изготвен **преглед на значимите проблеми в управлението на водите**, който е публикуван на интернет страниците на басейновите дирекции и МОСВ и са проведени консултации **в периода 12.11.2014г. - 12.05.2015.**

Проектът на ПУРБ и програмата от мерки са публикувани за консултация с обществеността на **1.12.2015г.** В хода на консултациите по проекта на ПУРБ са проведени **4 бр. срещи - консултации на местно ниво и 5 бр. срещи – консултации на национално ниво** с министерствата и техните структури, имащи отношение към мерките в ПУРБ (с министерство на земеделието и храните, министерство на регионалното развитие, министерство на икономиката, министерство на енергетиката, министерство на здравеопазването), както и срещи с икономически сектори, организирани съвместно с Българска стопанска камара и Българска асоциация по водите в периода март – май 2015г.

В процеса на консултации по проекта на ПУРБ до края на октомври са постъпили 40 Бр. становища. Попълнени са 115 бр. анкети.

Консултацията по проекта на ПУРБ на ЧРБУ продължи 12 месеца (до 1 декември 2016 година).

10. ТРАНСГРАНИЧНА КООРДИНАЦИЯ ПРИ АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ 2016 – 2021 Г. В ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН

Република България участва с други държави в съвместно разработване и съгласуване на политики, програми и стратегии за опазване на трансграничните води. Чрез координация се разработват единните планове за управление на международните речни басейни, които попадат изцяло на територията на Европейския съюз и осигуряват постигането на добро състояние на водите в българската част от международните райони за басейново управление.

България, в частност Черноморски район за управление на водите, споделя водни тела от речните басейни на р. Велека и р. Резовска с Република Турция и водни тела от Българската част на Черно море с Румъния и Р Турция. В тази връзка се осъществява обмен на информация и координация в различните етапи от разработване на Плана за управление на речните басейни с двете съседни държави, както и участие в работата по изпълнение на задълженията на България, съгласно Регионалната Черноморска конвенция, а именно Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване (Букурещката Конвенция).

Регулярно между България и Румъния и България и Турция в хода на изготвянето на ПУРБ на ЧР (2015-2021 г.) са провеждани експертни работни срещи.

11. КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ

В Раздел 11 на ПУРБ са описани подробно компетентните органи по управлението на водите в България. Управлението на водите на национално ниво се осъществява от министъра на околната среда и водите, а в случаите, касаещи международни речни басейни - съвместно с министъра на външните работи. За подпомагане на дейността му към Министерството на околната среда и водите се създава Висш консултативен съвет по водите. Той включва представители на Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на земеделието и храните, Министерството на икономиката, Министерството на енергетиката и Министерството на туризма, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите, Министерството на вътрешните работи, Българската академия на науките, общините, юридически лица с нестопанска цел, имащи пряко отношение към водите, и други.

Съгласно чл.10 от Закона за водите държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопанските системи и съоръжения, се осъществява от:

- ✓ **министъра на регионалното развитие и благоустройството** - за водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места и за предпазване от вредното въздействие на водите в границите на населените места;
- ✓ **министъра на земеделието и храните** - за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места чрез Изпълнителната агенция по горите;
- ✓ **министъра на енергетиката** - за хидроенергийни системи и обекти;
- ✓ **министъра на околната среда и водите** - за водоземните съоръжения за минерални води, публична държавна собственост;

✓ **кметовете на общини** – за политиката, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водостопански системи и съоръжения - общинска собственост.

Управлението на басейново ниво в обхвата на една или няколко водосборни области се осъществява в съответствие с държавната политика по водите от басейнови дирекции за управление на водите.

Съгласно чл. 152 от ЗВ в България са определени следните райони за басейново управление на водите:

- ✓ **Дунавски район с център Плевен** - обхващащ водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки и водите на река Дунав;
- ✓ **Черноморски район с център Варна** - обхващащ водосборните области на реките, вливащи се в Черно море от северната до южната граница, включително вътрешните морски води и териториалното море;
- ✓ **Източнобеломорски район с център Пловдив** - за водосборните области на реките Тунджа, Марица, Арда, Бяла река;
- ✓ **Западнобеломорски район с център Благоевград** - за водосборните области на реките Места, Струма и Доспат.

Границите на районите минават по вододелите на водосборните области на реките в обхвата на държавната граница. В случаите, когато подземните води не следват конкретен речен басейн, те се идентифицират и със заповед на министъра на околната среда и водите се присъединяват към най-близкия и най-подходящия район с басейново управление.

12. ЛИЦА ЗА ВРЪЗКИ И ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОГРАМИТЕ ОТ МЕРКИ И ДАННИТЕ ОТ МОНИТОРИНГА

12.1.ЛИЦА ЗА ВРЪЗКИ

12.1.1.По отношение на мерките, свързани със законодателството и международни ангажименти в областта на водите.

Институция:	Министерство на околната среда и водите
Представявано от:	Министър
Заместник:	Ресорен заместник-министър
Специализирано поделение:	Дирекция „Управление на водите”
Длъжност на лицето:	Директор на дирекция „Управление на водите”
Адрес:	1000 София, бул. "Мария Луиза" № 22
Телефони:	02/ 940 61 49
Факс	02/ 986 48 48
Ел. поща:	pgudzherov@moew.government.bg
Уеб-сайт:	www.moew.government.bg

12.1.2. По отношение прилагането на ПУРБ и управлението на водите в Черноморски район.

Институция:	Басейнова дирекция „Черноморски район“
Представявано от:	Директор
Адрес:	9000 Варна, ул. ”Александър Дякович” № 33
Телефони:	052/ 631 447
Факс:	052/ 631 448
Електронна поща:	bdvarna@bsbd.org
Уеб-сайт:	www.bsbd.org

Лицата за връзки по отношение получаване на документация и информация за програмите от мерки и данните от мониторинга за Черноморски район са:

- Директор на дирекция ”Планове и разрешителни”;
- Началник отдел ”Планове”, дирекция ”Планове и разрешителни”;
- Лицето отговарящо по Закона за достъп до обществена информация, дирекция ”Планове и разрешителни”.

12.2. процедури за получаване на документация и информация за програмите от мерки и данните от мониторинга

Планът за управление на речните басейни в Черноморски район е на разположение на обществеността и всички заинтересовани в централния офис на Басейнова дирекция ”Черноморски район” (гр. Варна, ул. ”Александър Дякович” № 33), както и на интернет страницата на институцията www.bsbd.org в секция „ПУРБ”.

Получаването да документация и информация за програмите от мерки, данните от мониторинга и всяка друга информация, касаеща Плана за управление на речните басейни се предоставя по реда за предоставяне на достъп до обществената информация съгласно Закона за опазване на околната среда (ЗООС), чл. 17 и чл. 26 и Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), чл. 24.

Формите за предоставяне на достъп до обществена информация са:

- ✓ преглед на информацията – оригинал или копие;
- ✓ устна справка;
- ✓ копие на хартиен носител;
- ✓ копие на технически носител (CD, DVD или по електронна поща).

Достъпът до обществена информация се предоставя въз основа на писмено заявление на основание чл. 26, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда и чл. 28, ал.1 и ал. 2 от Закона за достъп до обществена информация, като то задължително трябва да съдържа:

- ✓ трите имена, съответно именованието и седалището на заявителя;
- ✓ описание на исканата информация;

- ✓ предпочитана форма за предоставяне на исканата информация;
- ✓ адрес за кореспонденция със заявителя.

Съгласно чл. 28, ал. 1 от ЗДОИ заявленията за предоставяне на достъп до обществена информация се разглеждат във възможно най-кратък срок, но не по-късно от 14 дни след датата на регистриране.

Срокът може да бъде удължен, но с не повече от 10 дни, когато поисканата информация е в голямо количество и е необходимо допълнително време за нейната подготовка.

Ако исканата информация засяга интересите на трети лица и е необходимо тяхното съгласие за предоставянето ѝ, срокът може да бъде удължен, но не повече от 14 дни. В този срок се взема решение за предоставяне или за отказ за предоставяне на достъп до исканата обществена информация, като писмено се уведомява заявителя за взетото решение.

Решението за предоставяне на достъп до обществена информация съдържа:

- ✓ степента на осигурения достъп до исканата информация;
- ✓ срокът, в който е осигурен достъпът до исканата информация;
- ✓ мястото, където ще бъде предоставен достъп до исканата информация;
- ✓ формата, под която ще бъде предоставен достъпът;
- ✓ разходите по предоставянето на достъп до исканата информация.

Достъпът до информация е безплатен, но се заплащат разходите по предоставяне на информацията.

Достъпът до информация може да бъде отказан в случаите, когато:

- ✓ исканата информация е класифицирана информация или друга защитена тайна в случаите, предвидени със закон, както и в случай, че е свързана с оперативната подготовка на актовете на органите и няма самостоятелно значение (мнения и препоръки, изготвени от или за органа, становища и консултации);
- ✓ достъпът засяга интересите на трето лице и няма негово изрично писмено съгласие за предоставяне на исканата обществена информация, освен в случаите на надделяващ обществен интерес;
- ✓ исканата информация е предоставена на заявителя през предходните 6 месеца.

Заявления за достъп до обществена информация се приемат:

- ✓ в деловодството на Басейнова дирекция „Черноморски район“;
- ✓ на факс: **052/ 631 448**;
- ✓ на е-mail: bdvarna@bsbd.org;
- ✓ чрез писмо до централния офис на БДИБР на адрес:
9000 Варна, ул. „Александър Дякович“ № 33;
- ✓ чрез писмо или на място в регионален офис на БДЧР в гр. Бургас на адрес:
ул. „Филип Кутев“ № 13, тел.: 056/ 841 958; факс: 056/ 841 946;

- ✓ чрез писмо или на място в регионален офис на БДЧР в гр. Шумен на адрес:
ул. „Кирил и Методий“ № 34, тел./факс: 054/ 800 907.

Пълна информация за предоставянето на достъп до обществена информация може да получите и на тел.: 052/ 687 462, главен експерт, отговорен за предоставянето на достъп до обществена информация.

Същата е налична и на сайта на БДЧР, секция „Достъп до обществена информация” на <http://www.bsbd.org/bg/Info.html>.